

Utrip

Februar, marec 2024 XXXII / 1

GLASILO ZBORNICE ZDRAVSTVENE
IN BABIŠKE NEGE SLOVENIJE – ZVEZE
STROKOVNIH DRUŠTEV MEDICINSKIH
SESTER, BABIC IN ZDRAVSTVENIH
TEHNIKOV SLOVENIJE

Poštnina plačana pri pošti 1102 Ljubljana

»Generacija, ki ignorira zgodovino, nima preteklosti in nobene prihodnosti.« (Robert Heinlein)

LET POKLICNEGA
IZOBRAŽEVANJA
MEDICINSKIH SESTER
V SLOVENIJI

*years of professional
education of nurses
in Slovenia*

Priložnostna poštna znamka ob 100-letnici
izobraževanja za poklic medicinske sestre

Novomeška zdravstvena šola praznuje
60-letnico

EFN poroča o belgijskem
predsedovanju EU: Delovna sila
EU na področju zdravja

Varnost pacientov ni le
abstraktna ideja, temveč
dosegljiv cilj

Vsebino številke si lahko ogledate
tudi preko QR kode oz. na spletni
strani www.zbornica-zveza.si

UVODNIK

- 3 »Generacija, ki ignorira zgodovino, nima preteklosti in nobene prihodnosti«

DELO ZBORNICE – ZVEZE

- 5 Novo praznično leto 2024
- 8 Povabilo k oddaji izvirnih in preglednih znanstvenih člankov v revijo Obzornik zdravstvene nege
- 8 Povabilo k sodelovanju na natečaju za besedilo himne medicinskih sester Slovenije
- 9 Obvestilo o volitvah Sekcije medicinskih sester in zdravstvenih tehnikov v oftalmologiji
- 9 Obvestilo o volitvah Sekcije medicinskih sester in zdravstvenih tehnikov v hematologiji
- 9 Obvestilo o volitvah Sekcije medicinskih sester in zdravstvenih tehnikov v dermatovenerologiji
- 9 Mnenje o izvajanju testiranj zunaj laboratorija – POCT

NOVICE IZ ICN, EFN, ICM

- 10 EFN poroča o belgijskem predsedovanju EU: Delovna sila EU na področju zdravja
- 10 ICM – nova kampanja Babice in podnebje
- 11 Mednarodni svet medicinskih sester (ICN) širi svojo podporo medicinskim sestram

JAVNA POOBLASTILA

- 12 Novosti o preizkusu znanja slovenskega jezika

IZ ZGODOVINE

- 13 Ravnatelj in učitelj ljubljanske sestrške šole do leta 1945

AKTUALNO

- 15 Priložnostna poštna znamka ob 100-letnici izobraževanja za poklic medicinske sestre
- 15 Nekaj zanimivih knjig iz stroke in zgodovine zdravstvene nege ter babištva

PREDSTAVLJAMO VAM

- 16 Evolucija zdravljenja primarne imunske trombocitopenije
- 17 Problematika CRAb v enoti covidne intenzivne terapije
- 18 Varnost pacientov ni le abstraktna ideja, temveč dosegljiv cilj
- 19 Predstavitev dejavnosti zdravstvene nege na Stomatološki kliniki UKC Ljubljana
- 20 Rožnati oktober na Oddelku za ginekološko onkologijo in onkologijo dojk

IZ DRUŠTEV

- 21 DMSBZT Maribor: Svečanost s podelitvijo najvišjih priznanj, z obeležitvi jubileja
- 24 DMSBZT Maribor: Celostna integrirana oskrba

- 26 DMSBZT Maribor sklenilo uspešno in delovno leto s potovanjem v svet meditacije z zvokom
- 26 DMSBZT Maribor v sodelovanju s Slovenskim društvom Hospic izvedlo izkustveno učno delavnico
- 27 DMSBZT Novo mesto: Izlet v adventni Zagreb
- 28 DMSBZT Novo mesto: Prednovoletno srečanje s podelitvijo srebrnih znakov
- 30 DMSBZT Gorenjske: Slavnostna podelitev najvišjih nagrad društva
- 32 DMSBZT Gorenjske: Čas praznovanja in veselja
- 32 DMSBZT Gorenjske: Uvod v božično-novoletne praznike
- 33 DMSBZT Gorenjske: Klinični večer: Moč probiotikov v decembrskem času
- 33 DMSBZT Gorenjske: Sankanje na Jezerskem
- 34 DMSBZT Ljubljana: Negotovost – spremljevalka sodobnega življenja
- 34 DMSBZT Celje: Razpis za podelitev srebrnih znakov in naziva častnega člana za leto 2023
- 35 DMSBZT Celje: Decembrski utrip v društvu
- 36 SDMSBZT Koper: Oskrba PICC in VAP, PLEUR-X in elastomerne črpalke
- 36 SDMSBZT Koper: Preventivni programi za odraslo populacijo
- 37 SDMSBZT Koper: Razpis za podelitev srebrnega znaka za leto 2024
- 37 SDMSBZT Koroške: Učna delavnica: aktivnosti ZN pri venski valvuli
- 38 SDMSBZT Koroške: Kako odpraviti stres na delovnem mestu?
- 38 SDMSBZT Pomurja: Dobrodelna razstava slikarskih del

IZ DELA ZDRAVSTVENIH ŠOL

- 39 Poročilo o prostovoljni študentski odpravi v Gambijo
- 40 Novomeška zdravstvena šola praznuje 60-letnico
- 41 EuroSkills – tekmovanje v poklicnih spretnostih, Gdansk 2023
- 42 »Plac« za vse: razstava o kulturi sobivanja
- 43 Nepovabljeni gost

ŽIVIMO ZDRAVO

- 44 Ko se dan k večeru nagiba ...

45 NAGRADNA KRIŽANKA Tosama d. o. o.

46 IZOBRAŽEVANJA

- 48 Razpis za podelitev ZLATEGA ZNAKA Zbornice - Zveze za leto 2024
- 48 Povabilo na 19. Simpozij zdravstvene in babiške nege Slovenije: »MEDICINSKE SESTRE IN BABICE – GONILNA MOČ ZDRAVSTVENEGA VARSTVA«

»Generacija, ki ignorira zgodovino, nima preteklosti in nobene prihodnosti.« (Robert Heinlein)

IRENA KERŠIČ, MARJETA BERKOPEC

Zgodovina odstre pogled na pomen in razumevanje lastne profesionalne skupine. Vpliva na oblikovanje poklicne identitete, gradi tradicijo poklicne samopodobe in predstavlja priložnost, da iz preteklosti potegnemo vodilna načela za prihodnost. Raziskovanje, ohranjanje in ovrednotenje zgodovine zdravstvene nege ima trajen pomen za stroko. Z osvetlitvijo preteklosti postaja stroka bogatejša. Norman Ohler, nemški novinar in pisatelj, je napisal, da bi bilo nevarno, če bi nam samo zgodovinarji govorili, kakšna je naša zgodovina, zato zgodovino, poleg zgodovinarjev, raziskujemo tudi pripadniki poklicne skupine medicinskih sester, ki se od zgodovinarjev učimo.

Dr. zgodovine in muzejski svetnik Branko Šuštar, ki je raziskoval zdravstveno šolstvo na Slovenskem (2013), navaja, da tradicijo zdravstvenega šolstva na Slovenskem predstavlja razvoj izobraževanja na področju zdravstvene in babiške nege. Od dolge tradicije izobraževanja redovnic (in redovnikov) za delo v bolnišnicah, kjer so bile prve medicinske sestre, do postopnega šolanja drugih deklet za poklic medicinskih sester. Redovnice in redovniki, ki so delovali v bolnišnicah, so se izobraževali s tečajih in s prakso. Podobno je potekalo tudi šolanje bobic, bolničarski in strežniški tečajih. Razvoj različnih zdravstvenih šol v prvi jugoslovanski državi je prinesel spodbuden razvoj, ki pa ni potekal enakomerno na vseh področjih zdravstvene nege. *Šolanje v zdravstveni negi je bilo ves čas tako skrbno šolanje za pomembno strokovno delo kot tudi izrazito usmerjeno v etičnost tega dela in zavzetost za humani poklic.*

Strokovni naziv medicinska sestra se je v naših krajih uveljavil šele po drugi svetovni vojni s sprejemom temeljne uredbe v zdravstveni stroki. Predlog za zdravstveno sestro je bil na državni ravni Jugoslavije zavrnjen. Med proučevanjem zgodovinskih virov zasledimo veliko zmedo pri strokovnem nazivu

osebja, ki se je ukvarjalo z negovanjem, zdravstvenim in socialnim delom ter bolniško nego. Zaščitna sestra je bil nov poklic, ki se je pojavil med obema vojnoma. Nepoznavanje je, po prvi, še bolj pa po drugi svetovni vojni pripeljalo do pogosto napačnega in nedoslednega navajanja naziva, pridobljenega s šolanjem. Zapletenost, ki jo laična javnost še danes prepozna pod imenom »sestra«.

Leta 1974 so se medicinske sestre (op. naziv medicinska sestra velja za oba spola in vse stopnje izobrazbe v zdravstveni negi razen tam, kjer je v kontekstu zgodovinskih dejstev in izobraževanja drugače navedeno), odločile, da je mejnik v izobraževanju za poklic medicinske sestre začetek pouka leta 1924 na Šoli za sestre v Ljubljani, ustanovljeni leta 1923 (Gradišek, 1974). Ob 100-letnici izobraževanja v letu 2024 se s ponosom oziramo na začetke šolanja, katerega namen je bil izšolati ženske na področju zdravstvene nege, predvsem patronažne, socialne in higienske službe ter kasneje bolniške nege.

Odgovor na vprašanje »Zakaj žensk?« je treba iskati v dejstvu in trditvi, da so se v Šolo za sestre pri Zavodu za socialno-higiensko zaščito dece v Ljubljani vpisale izključno ženske. Preimenovana najprej v Šolo za zaščitne sestre in v šol. letu 1946/47 v Šolo za medicinske sestre je šola izobrazila 263 zaščitnih sester. Do leta 1960 so skupaj s šolanimi otroškimi negovalkami (šolanje je zaključilo okrog 800 otroških negovalk) in bolničarji/bolničarkami pomembno zaznamovali vzpon izobraževalnega sistema, stroko in strokovno organizacijo medicinskih sester. Izjemno redki so zapisi, iz katerih je razvidno, zakaj so se ženske v začetku 20. stoletja na Slovenskem želele izobraževati na skrbstvenem in negovalnem področju zunaj dobrodelnega krščanskega okolja. Vsekakor jih uvrščamo v naraščajočo skupino izobraženih žensk, ki jih je takratna družba omejevala. Vpete so bile v negotovo obdobje po koncu velike vojne (prve svetovne vojne), ki ga je zaznamovalo pomanjkanje moških, veliko število ranjenih in umrlih, otrok brez staršev, velika umrljivost dojenčkov, slabe socialno zdravstvene in higienske razmere, razpad države in ustanovitev nove ter zavedanje, da je njihov status vseskozi pod vplivom moških, politike, gospodarstva, vere in domačega ognjišča (Berkopec, Keršič, 2023). Proučevanje zgodovinskih virov potrjuje, da se številni profesionalni izzivi in težave poklicne skupine in prizadevanja za reševanje le-teh skozi zgodovino ponavljajo. Tudi danes se medicinske sestre srečujejo s turbulentnimi zdravstvenimi, družbenimi, ekonomskimi, gospodarskimi, strokovnimi, političnimi in kulturnimi izzivi. Zdi se, da je sto let poklicnega izobraževanja tudi sto let prizadevanj za profesionalizacijo področja in doseg lastne avtonomije.

Zaščitnim sestram, ki so ob vpisu v šolo za zaščitne sestre morale biti stare od 19 do 30 let in so že končale štiri razrede srednje šole z malo maturo oziroma meščansko šolo, je bila po triletnem strokovnem šolanju priznana srednješolska izobrazba. Šolanje so zaključile z diplomom in so bile izenačene z učiteljicami. Žal vrednosti izobraženega osebja v zdravstveni negi zdravstvena politika že od samih začetkov ni znala prepoznati. Politični odločevalci so se vedno odločali za manj izobraženi negovalni kader.

Na izobrazbeno raven so vplivali celo zdravniki. Dragaš, zdravnik in ravnatelj ljubljanske šole za zaščitne sestre, je sicer zagovarjal sestrsko izobrazbo in celo zapisal, da naziva sestra ne sme dobiti tista, ki nima zadostne izobrazbe in predizobrazbe. Pa vendar je na sestanku ravnateljev sestrskih šol, kjer so razpravljali o dvigu izobrazbene ravni za sestre v Kraljevini Jugoslaviji, temu odločno nasprotoval. Posledica je bila, da je morala Beograjska šola za nudilje štiriletno izobraževanje znižati na tri leta. Do razvrednotenja izobraževalnih standardov je prav tako prišlo po drugi svetovni vojni, ko se je začela produkcija zdravstvenega osebja na formalno višjo stopnjo brez ustreznega šolanja. Stanje se je še poslabšalo leta 1960 s sprejetjem Pravilnika o posebnih strokovnih izpitih in tečajih za dodatno kvalifikacijo zdravstvenih delavcev. Kaj podobnega se ni dovolilo v nobenem drugem poklicu. Obstajali so sicer smeli načrti, da se sistem zdravstvenega šolstva dvigne na sistem višješolskega izobraževanja za vse obstoječe in prihodnje šole za medicinske sestre, vendar se ta zamisel ni uresničila. Zamujena je bila priložnost za enovit dvig izobrazbene strukture za medicinske sestre. Nastala je razlika v stopnji in vsebini izobraževanja, saj so zakonsko legalizirali samo obstoj Višje šole za medicinske sestre v Ljubljani (Berkopec, Keršič, 2023).

Šolanje za medicinske sestre na visokošolski ravni se je začelo v Ljubljani že leta 1951 in je potekalo med 1952 in 1978 kot triletni študij. Postopoma se je izobraževanje nadaljevalo na Višji šoli za zdravstvene delavce in leta 1975 vključitev le-te v Univerzo v Ljubljani. Mnogo kasnejši je bil začetek zdravstvenega šolstva na univerzitetni ravni, ki danes poteka v osmih slovenskih središčih.

1950/51 smo imeli v Sloveniji poleg treh nižjih zdravstvenih šol (babiška šola v Ljubljani ter šoli za otroške negovalke v Ljubljani in Mariboru) še šest srednjih zdravstvenih šol: za medicinske sestre v

Ljubljani in Mariboru, tamkajšnja Zobotehnično srednjo šolo, Srednjo farmacevtsko šolo, Srednjo šolo za medicinske tehnike in Fizioterapevtsko šolo. Zdravstvene tehnične šole so se v 60. letih povezale v Srednjo šolo za farmacijo in zdravstvo v Ljubljani. Sestrskeske zdravstvene šole (babiške, za otroške negovalke, bolničarke in šole za medicinske sestre) so se po šolski reformi leta 1960 preoblikovale v štiriletne srednje šole za izobraževanje medicinskih sester splošne oz. posebnih smeri (Šuštar, 2013). Gradiškova (1992) ocenjuje, da je izobraževanje za medicinske sestre boleče zaznamovalo šol. leto 1981/82, ko se je začela zgodovina z zakonom uvedenega usmerjenega izobraževanja.

Dolgoletno nepravilno kadrovanje in organizacijo dela posameznih profilov poklicev v zdravstveni negi sta razkrila implementacija dokumenta Poklicne kompetence in aktivnosti izvajalcev v dejavnosti zdravstvene nege in 38.

člen ZZDej-K. Sistem je srednje medicinske sestre, zdravstvene tehnike in tehnike zdravstvene nege silil v preseganje poklicnih kompetenc in finančno podhranjenost. 38.

člen ZZDej-K (leta 2019) srednješolsko izobraženemu kadru priznava usposobljenost za nadaljnje opravljanje zahtevnejših nalog, zagotavlja ustrezno plačilo in pravno varnost, ne prizna pa jim višje stopnje izobrazbe.

Stroka že več let opozarja na pomanjkanje medicinskih sester, ki zaradi preobremenjenosti in podplačanosti odhajajo iz poklica. Epidemija covid-19, v kateri so medicinske sestre nosile večji del bremena, je primanjkljaj samo še povečala. Napovedi, da se bolniški oddelki ne bodo zapirali zaradi pomanjkanja zdravnikov, ampak zaradi pomanjkanja medicinskih sester, so se žal začele uresničevati. Zaščitne sestre kot javne uslužbenke so le redko redno zaposlili. Prve so pokrile kadrovske potrebe Zavoda za zdravstveno zaščito mater in otrok v Ljubljani. Tam so se delovna mesta hitro zapolnila, saj so za dodatno delovno moč izkoristili učenke Šole za zaščitne sestre in po letu 1929 učenke Šole za otroške negovalke, ki so jih razpisovali tako v dnevno kot nočno službo. Z zadnjim se srečujemo tudi danes, ko z namenom razbremenitve zaposlene na delovnih mestih nadomeščamo s študenti zdravstvene nege. Z ekonomskim izkoriščanjem so se srečevale zaščitne sestre in zdí se, da se vračamo v preteklost. Čeprav se danes lahko zaposlijo kjerkoli, je obojim skupna podplačanost in posledično ekonomska in socialna ogroženost. Težko je razumeti, da je Angela Boškin, najbolj prepoznavna medicinska sestra (skrbstvena in zaščitna sestra v obdobju med obema vojnama), prejemala socialno podporo, ker je imela prenizko pokojnino za dostojno življenje. Prav tako je težko razumeti, da tudi danes pokojnina medicinske sestre ni dovolj za kritje stroškov v domu starejših.

Zaščitne sestre so se podrejenosti v zdravstvenem sistemu, nevidnosti v družbi in nevednosti uprle s strokovnim izobraževanjem, strokovnim izpopolnjevanjem, delovanjem v strokovnem združenju, vključevanjem v mednarodno sodelovanje, z raziskovalno dejavnostjo, sindikalnim delom, publicistično dejavnostjo in razvijanjem medosebnih in medpoklicnih odnosov. Vseskozi in povsod z zagovarjanjem moralno etičnih vrednot. Danes izobraževanje za poklice v zdravstveni negi poteka v dveh smereh. Za razliko od predhodnic se vanj

vključujejo moški in ženske. Na 13 srednjih šolah izvajajo srednješolski poklicni izobraževalni program pomoči in oskrbe (bolničar-negovalac, BN, so sodelavci v negovalnem timu) in srednješolski strokovni izobraževalni program zdravstvene nege (tehnik zdravstvene nege/tehnica zdravstvene nege TZN). Z opredeljenimi kompetencami so člani negovalnega tima, skupaj z ostalimi izvajalci, ki so se v preteklosti izobraževali za poklice medicinska sestra, medicinski tehnik, srednja medicinska sestra, srednji medicinski tehnik (Prestor, et al., 2021).

Na osmih visokošolskih zavodih (Ljubljana, Maribor, Celje, Slovenj Gradec, Novo mesto, Izola, Jesenice in Murska Sobota) se izvajajo visokošolski študijski programi 1. stopnje zdravstvene nege, primerljivi z Evropskimi direktivami za regulirane poklice in z Bolonjsko deklaracijo. Študij traja tri leta. Pridobljeni strokovni naslov je diplomirani zdravstvenik, diplomirana medicinska sestra (okrajšava dipl. zn., dipl. m. s.). Študij je možno nadgraditi s podiplomskim magistrskim študijskim programom 2. stopnje Zdravstvena nega v trajanju dveh let. Program je oblikovan v skladu z bolonjsko deklaracijo. Pridobljeni strokovni naslov je zapisan pri posamezni smeri študijskega programa (Prestor, et al., 2021).

Fakulteta za zdravstvene vede Univerze v Mariboru izvaja še študijski program 3. stopnje Zdravstvena nega, ki predstavlja jedro pri nadaljnjem razvoju znanstvenoraziskovalnega dela na visokošolskih in raziskovalnih institucijah in omogoča zmanjšanje vrzeli med teorijo in prakso, razvoj znanosti za podporo razvoja zdravstvene nege kot znanstvene discipline v slovenskem prostoru (Fakulteta za zdravstvene vede Univerze v Mariboru, n. d.). Ponosni smo, da je prvi doktorski naslov, pridobljen v lastni stroki, pridobila Nataša Mlinar Reljič, ki je doktorirala prav na Fakulteti za zdravstvene vede Univerze v Mariboru. Študijski program 3. stopnje izvajata še Fakulteta za zdravstvo Angele Boškin

in Fakulteta za zdravstvene vede Univerze v Novem mestu.

K počastitvi 100-letnice izobraževanja za poklic medicinske sestre v Sloveniji je Zbornica – Zveza pristopila tvorno in odgovorno. Zaveda se, da je izobraževanje ena izmed temeljnih človekovih pravic in da največja poklicna skupina v zdravstvu z izobraževanjem in vseživljenjskim učenjem pomembno in dokazano vpliva na kakovost in varnost javnega zdravja. Ob jubileju je Zbornica – Zveza leta 2023 izdala knjigo Zaščitne sestre. Ob visokem jubileju je pri Pošti Slovenije 26. januarja 2024 izšla prva priložnostna znamka. Morda je priložnost in čas, kot je zapisal zgodovinar Šuštar, za spodbuditev muzejske predstavitve zdravstvene nege tudi kot prikaz dela ženskega gibanja.

Literatura:

- Berkopec, M. & Keršič, I., 2023. *Zaščitne sestre*. Ljubljana: Zbornica zdravstvene in babiške nege Slovenije - Zveza strokovnih društev medicinskih sester, babic in zdravstvenih tehnikov Slovenije.
- Gradišek, A., 1974. Jubilejna skupščina Zveze društev medicinskih sester Slovenije: 50 let zdravstvenega strokovnega šolstva na Slovenskem. *Obzornik Zdravstvene Nege*, 8(3), pp. 145-158. Pridobljeno od <https://obzornik.zbornica-zveza.si/index.php/ObzorZdravNeg/article/view/1010>
- Prestor, J., et al., 2021. *Poklicne kompetence in aktivnosti izvajalcev v dejavnosti zdravstvene nege z razlago*. Ljubljana: Zbornica zdravstvene in babiške nege Slovenije - Zveza strokovnih društev medicinskih sester, babic in zdravstvenih tehnikov Slovenije.
- Šuštar, B., 2013. Zgodovinski izviri razvoja zdravstvenega šolstva na Slovenskem ali o šolanju medicinskih sester in babic skozi čas 1753-1960. V: D. Klemenc, S. Majcen Dvoršak, T. Štemberger Kolnik, *Moč za spremembe - medicinske sestre in babcice smo v prvih vrstah zdravstvenega sistema: zbornik prispevkov z recenzijo. 9. kongres zdravstvene in babiške nege Slovenije, Brdo pri Kranju, 9. in 10. maj 2013* (pp. 10-22). Ljubljana: Zbornica zdravstvene in babiške nege Slovenije - Zveza strokovnih društev medicinskih sester, babic in zdravstvenih tehnikov Slovenije.
- Toni-Gradišek, A., 1992. Šola za medicinske sestre v Ljubljani. V: Šuštar B (ur). *Šola za sestre: zdravstveno šolstvo na Slovenskem 1753-1992: razstavni katalog*. Ljubljana: Slovenski šolski muzej, pp. 57-64.
- Univerza v Mariboru, Fakulteta za zdravstvene vede. *Študij na fakulteti*. <https://www.fzv.um.si/%C5%A1tudij-na-fakulteti>

Novo praznično leto 2024

ANITA PRELEC, MONIKA AŽMAN

DECEMBER IN JANUAR 2023/24

Komaj smo pomahali v slovo letu 2023, ko smo obeležili 270 let izobraževanja babic na Slovenskem, že se nam nasmiha novo praznično leto 2024, ko obeležujemo drugi pomembni mejnik – 100-letnico izobraževanja medicinskih sester na naših tleh. Pa še tako težko pričakovano jubilejno poštno znamko smo dočakali, iskreno upamo, da vam je všeč.

Pa pogledjmo, kako pestre so bile aktivnosti Zbornice – Zveze v zadnjih dveh mesecih na različnih področjih (političnem, strokovnem in društvenem).

4. 12. 2023

Na prednovoletnem srečanju Zbornice – Zveze smo se kot vsako leto zahvalili posameznicam in posameznikom, ki so s svojim delom še posebej zaznamovali lansko leto. Med prejemniki zahval so bili reševalci, ki so navdušili s svojimi dosežki na mednarodnih tekmovanjih in tudi sami organizirali odmevna mednarodna srečanja in delavnice doma (npr. Obala oživlja). Zahvalili smo se tudi vsem, ki jim je lani potekel mandat v organih Zbornice – Zveze in v strokovnih sekcijah. Pa še nekaterim za promocijo zdravstvenega dela v medijih in za nesebično pomoč pri reševanju poškodovane jamarke, za izdana pomembna publicistična dela in organizacijo razstave ob posebnem letu babic, da ne omenimo vseh tistih, ki so pomagali pri odpravi katastrofalnih posledic avgustovske ujme z organizacijo dobrodelnega koncerta in zbiranjem finančnih sredstev za prizadete člane in članice Zbornice – Zveze.

Lani smo v Utripu objavili literarni natečaj, ki se mu je odzvalo kar nekaj medicinskih sester, babic in tehnikov zdravstvene nege. Tudi vsem sodelujočim na natečaju smo izročili zahvale in knjižico izbranih literarnih besedil z naslovom **Imamo moč – dajemo upanje**, izdano ob tej priložnosti, s čudovitimi ilustracijami mednarodno priznanega umetnika Aleksandra Nikolaja Mašukova.

Nikakor pa ne smemo pozabiti na tokratni kulturni program, ki so ga uprizorile članice Zbornice – Zveze tokrat v vlogi igralk z odlomkom iz Partljičeve komedije **Čaj za dve**. Darinka Klemenc, Irena Špela Cvetežar in Marjeta Berkopec so z igro navdušile in si z režiserko Ireno Keršič na koncu zaslužile bučen aplavz.

Čaj za dve (Vir: Tjaša Barbo)

5. 12. 2023

Sestanek Nacionalne koordinacije s svetovalko predsednice Republike Slovenije za družbene dejavnosti Biserko Marolt Meden na temo priprave ključnih izhodišč zdravstvene in babiške nege za predsednico Republike Slovenije dr. Natašo Pirc Musar je potekal v prostorih Zbornice – Zveze.

Sestanka nacionalne koordinacije so se udeležili Monika Ažman, predsednica Zbornice – Zveze, Biserka Marolt Meden, svetovalka predsednice Republike Slovenije za družbene dejavnosti, asist. mag. Janez Kramar, podpredsednik Zbornice – Zveze, Metka Plesničar, predsednica Odbora regijskih strokovnih društev, Barbara Luštek, predsednica Odbora strokovnih sekcij, doc. dr. Klavdija Čuček Trifkovič, predsednica Razširjenega strokovnega kolegija za zdravstveno in babiško nego, Slavica Mencinger, predsednica Sindikata delavcev v zdravstveni negi, Irena Ilešič Čujovič, predsednica Sindikata zdravstva in socialnega varstva Slovenije in Andrej Vojnovič, pravnik Zbornica – Zveza.

Na sestanku so navzoči svetovalki predsednice države opozorili na najaktualnejše vsebine zdravstvene in babiške nege: pomanjkanje izvajalcev zdravstvene in babiške nege v zdravstvenih in socialnovarstvenih zavodih in nujnosti sprejema kadrovskih standardov in normativov v zdravstveni in babiški negi, ustreznem vrednotenju delovnih mest v zdravstveni in babiški negi, ukrepih za zadržanje medicinskih sester ter babic v poklicu, dodiplomskem izobraževanju diplomiranih medicinskih sester in diplomiranih babic in pomenu avtonomije in sprejemu ustreznega zakona o dejavnosti zdravstvene nege in babištva.

Navzoči so poudarili nujnost, da Ministrstvo za zdravje ohrani organiziranost Direktorata za zdravstveno nego in babištvo zaradi pomena zdravstvene nege in babištva v sistemu zdravstvenega varstva in vključenosti medicinskih sester pri oblikovanju politik in ukrepov v dejavnosti zdravstvene nege in babištva.

6. 12. 2023

Medvladni odbor Unescove konvencije iz leta 2003 je na svojem zasedanju v Bocvani sprejel odločitev o vpisu »Babištva: znanj, veščin in praks« na Reprezentativni seznam nesnovne kulturne dediščine človeštva. **Nominacijo so predložile Kolumbija, Ciper, Nemčija, Kirgiška republika, Luksemburg, Nigerija, Slovenija in Togo.** Ob vpisu je ministrica dr. Asta Vrečko povedala: »Ponosna sem, da je tudi babištvo vpisano na Unescov reprezentativni seznam nesnovne dediščine. Babištvo ima bogato zgodovino in je neprecenljiv del naše kulturne dediščine. V zadnjih letih smo pričali hitrim spremembam v družbi, ki so prinesle tudi spremembe v družbeni vlogi babic. Babištvo ni le strokovno področje, ampak tudi dragocen del naše identitete in skupnega spomina. Znanje babic se prenaša iz generacije v generacijo, bogati se z izkušnjami in prilagaja sodobnim potrebam. Poleg strokovne opore, ki jo nudijo porodnicam, nudijo posebno človeško toplino, razumevanje ter podporo tako materam kot družinam. Z vpisom babištva na Unescov seznam nesnovne dediščine človeštva izkazujemo spoštovanje do te pomembne tradicije in hkrati spodbujamo njeno ohranjanje v sodobnem svetu.«

7. 12. 2023

V prostorih Zbornice – Zveze se je predsednica sestala z županom Mestne občine Kranj Matjažem Rakovcem s sodelavkami. Tema sestanka je bila namera o ustanovitvi nove srednje zdravstvene šole v Kranju. V konstruktivnem dialogu je predsednica poudarila argumente, zakaj ustanovitev šole v tem trenutku ne odraža optimalne rešitve in dodala, da Zbornica – Zveza vsekakor podpira razvoj in širitev že obstoječih izobraževalnih ustanov, nikakor pa ne ustanavljanja novih. Zlasti v primeru, ko je za leto 2024 predvidena rušitev in gradnja povsem nove, sodobne srednje šole Jesenice, kjer deluje tudi zdravstvena usmeritev z več kot 60-letno izobraževalno tradicijo za celotno Gorenjsko.

Monika Ažman, državna svetnica, se je udeležila 19. seje Komisije Državnega sveta za socialno varstvo, delo, zdravstvo in invalide, kjer so obravnavali **predlog Zakona o nujnih ukrepih na področju zdravstvenega varstva (ZNUPZV) – nujni postopek, EPA 1193-IX** in pobudo Slovenske krovne zveze za psihoterapijo za so-organizacijo posveta Izzivi psihoterapije v slovenskem prostoru – različni pogledi, skupne rešitve, ki bo potekal 5. 2. 2024.

12. 12. 2023

Andrej Vojnovič, Saša Matko, Rosemarie Franc in Monika Ažman so se udeležili sestanka na Ministrstvu za zdravje za posodobitev dokumenta Strokovne usmeritve za načrtovani porod doma. Ministrstvo za zdravje bo oblikovalo širšo interdisciplinarno delovno skupino, da bo dokument urejen v skladu s sodobnimi smernicami in na podlagi podatkov o porodih doma v zadnjih letih. Pomemben del sestanka je bila razprava o pravni ureditvi področja zdravstvene in babiške nege, kamor sodi tudi omenjeno področje.

14. 12. 2023

Predsednica Zbornice – Zveze se je udeležila 34. seje Strateškega sveta za zdravstvo predsednika vlade (SSZ), kjer je v uvodnem delu ministrca za zdravje Valentina Prevolnik Rupel predstavila dopolnjen predlog zakona o nujnih ukrepih na področju zdravstva, dela in sociale ter z zdravstvom povezanih vsebin (ZNUPZV)

Predstavniki Zavoda za zdravstveno zavarovanje Slovenije so predstavili izčrpno analizo izdanih napotnic in storitev na daljavo. Za leto 2021, 2022 in do vključno avgusta 2023. V razpravi so si bili člani SSZ enotni, da so bile storitve na daljavo nujen začasni ukrep med epidemijo covid-19, ki ga je treba zdaj ustaviti. Strokovno na višji ravni in bolj varno za bolnika je, da se izda napotnica po predhodno opravljenem kliničnem pregledu. Na podlagi razprave so se člani SSZ odločili, da je treba to tematiko natančneje obdelati s strani stroke, plačnika in pacientov.

15. 12. 2023

Na povabilo Splošne bolnišnice Murska Sobota se je podpredsednik Zbornice – Zveze udeležil svečanosti ob 130-letnici delovanja Splošne bolnišnice Murska Sobota. Prireditelj je bila v dvorani gledališča Park v Murski Soboti, slavnostna govornica na prireditvi je bila predsednica države dr. Nataša Pirc Musar. Ob tej priložnosti so pripravili tudi kratki film, ki so ga predvajali na dogodku in z njim prikazali razvoj Splošne bolnišnice Murska Sobota od njenega nastanka do danes. Podpredsednik Zbornice – Zveze mag. Janez Kramar je direktorju Splošne bolnišnice Murska Sobota Romanu Ladislavu Ratkaiu izročil zahvalno plaketo za strokovno in predano delo vseh zaposlenih.

16. 12. 2023

Predsednica Zbornice – Zveze se je udeležila prednovoletnega srečanja s podelitvijo srebrnih znakov DMSBZT Velenje. V bogatem kulturnem programu, svečani večerji in druženju ob glasbi do jutranjih ur je uživala skoraj polovica vseh članov regijskega društva. Kar je izjemno in pohvalno in priča o

povezanosti in pripadnosti članic in članov tako društvu kot poklicnim skupinam. Čestitke vsem skupaj, ker vse to še zmorete.

18. 12. 2023

Na Zbornici – Zvezi se je sestala delovna skupina za prenovu dokumenta Poklicne kompetence in aktivnosti izvajalcev v dejavnosti zdravstvene nege v Slovenski vojski, ki ga je Slovenska vojska skupaj z Zbornico – Zvezo pripravila 2010. Posodobitev dokumenta je načrtovana in potrebna. Dokument temelji na kriterijih nacionalnih predpisov, vojaško strokovnih učnih programov, slovenskih vojaških standardih (SVS) in strokovnih standardov Nata (STANAG – Standardization Agreement) in tudi mednarodnega policijskega združenja specialnih enot policije ATLAS. Pridobljenih kompetenc, opredeljenih v celotnem dokumentu in v takem obsegu, ni mogoče izvajati zunaj enot SV in v mirnodobnem času. Če izvajalci zdravstvene nege in oskrbe sodelujejo pri dejavnosti zdravstvene in babiške nege ali oskrbe zunaj enot SV in Policije, morajo upoštevati poklicne aktivnosti in kompetence, ki so opredeljene v drugih dokumentih za izvajalce zdravstvene nege in oskrbe.

19. 12. 2023

Predsednica se je udeležila 8. izredne seje Komisije Državnega sveta za socialno varstvo, delo, zdravstvo in invalide, kjer je bila osrednja točka seje **Predlog odločilnega veta na Zakon o interventnih ukrepih na področju zdravstva, dela in sociale ter z zdravstvom povezanih vsebin (ZIUZDS), EPA 1193-IX.**

20. 12. 2023

V spletnem okolju je potekala 25. seja RSKZBN, na kateri so poročale tudi delovne skupine, ki delujejo v okviru RSKZBN. Jože Prestor je poročal o aktivnostih na področju prenosa kompetenc zdravnik na medicinsko sestro. Imenovana je delovna skupina, ki bo obravnavala predlog s področja predpisovanja medicinsko-tehničnih pripomočkov. Na področju vpogleda v CRPP in možnosti podaljševanja receptov je predlog RSKZBN, da bi se pravica razširila na zdravstvene tehnike, diplomirane medicinske sestre in administrativne delavce, zavrnila. Ob pogoju, da informacijske hiše zagotovijo sledljivost vpogleda v CRPP, je to možno, ampak brez administrativnih delavcev. Slavko Bolčević je poročal o aktivnostih na področju oblikovanja opomb in predlogov sprememb Zakona o dolgotrajni oskrbi, ki jih pripravljajo v sodelovanju z Zbornico – Zvezo.

Na poziv za predlog kandidatov za člana Komisije RS za varstvo pacientovih pravic predsedujoča predlaga izr. prof. dr. Matejo Lorber. Člani RSKZBN so predlog podprli.

Nova članica RSKZBN je dr. Mirjam Ravljen, predavateljica zdravstvene nege na ZF UL Ljubljana in bo tako nadomestila dr. Ljubišo Pađena.

4. 1. 2024

Na povabilo predsednice Zdravniške zbornice Slovenije prof. Bojane Beović se je predsednica Zbornice – Zveze skupaj z direktorico Zavoda za zdravstveno zavarovanje doc. dr. Tatjano Mlakar

udeležila poslovnega zajtrka. Teme sestanka so bile tvorno sodelovanje vseh treh deležnikov na skupnih interesnih področjih: primarna raven zdravstvene nege in oskrbe, prenos kompetenc, ambulante družinske medicine in promocija cepljenja.

11. 1. 2024

Izvršna direktorica se je udeležila slovesnosti ob 20-letnici delovanja Računovodske hiše Unija in jim ob tej priložnosti izročila zahvalo za uspešno in profesionalno sodelovanje.

12. 1. 2024

Izvršna direktorica se je udeležila slovesnosti s svečano podelitvijo najvišjih priznanj srebrni znak DMSBZT Maribor. Podelili so tudi naziv častna članica, ki je letos pripadel prof. dr. Danici Železnik. Iskrene čestitke vsem prejemnikom prestižnih nagrad.

16. 1. 2024

Izvršni odbor Sekcije medicinskih sester v enterostomalni terapiji se je sestel z vodjo Šole enterostomalne terapije Tadejo Krišelj in se dogovoril o medsebojnem sodelovanju. IO sekcije je podal pozitivno mnenje o sodelovanju, izvedbi šole enterostomalne terapije tudi v letu 2024. Program Šole enterostomalne terapije je že pripravljen, in sicer glede na priporočila svetovnega združenja enterostomalnih terapevtov – WCET. Pri izbiri kandidatov imajo prednost kandidati iz regij, ki so slabše zastopane s tako usposobljenimi medicinskimi sestrami. Sestanku se je pridružila tudi Monika Ažman. Tema sestanka so bile tudi težave z obveščanjem patронаžne službe o odpustu pacienta s stomo iz bolnišnice. Sklenili so, da se ustanovi mešana delovna skupina, ki bo pripravila protokol zagotavljanja kontinuitete zdravstvene nege pacienta po odpustu iz bolnišnice.

17. 1. 2024

Potekal je sestanek Delovne skupine za duhovno oskrbo, ki je gostila prof. dr. Gøril Haugan iz NORD Universitet (Norveška), ki že vrsto let deluje na področju duhovnosti in duhovne oskrbe ter je na tem področju priznana strokovnjakinja. Sestanka se je udeležila tudi predsednica Zbornice – Zveze. Predsednica je podprla vizijo o sodelovanju v mednarodnem projektu na področju duhovne oskrbe, kjer bo naša delovna skupina aktivno sodelovala.

Potekala je tudi 36. redna seja Upravnega odbora Zbornice – Zveze. Člani Upravnega odbora so pregledali in potrdili zapisnik 35. seje Upravnega odbora z dne 20. 11. 2023 in 52. korespondenčne seje z dne 29. 11. 2023. Predsednica je poročala o aktivnostih strokovnih služb in vodstva med obema sejama. V pripravah na 37. Skupščino Zbornice – Zveze, ki bo 26. 3. 2024, so bila imenovana delovna telesa in sprejeta časovnica aktivnosti, da bo gradivo do poslancev skupščine Zbornice – Zveze prišlo pravočasno. Zbornica – Zveza bo s častnim pokroviteljstvom podprla 27. državno tekmovanje zdravstvenih šol Slovenije za priznanje Angele Boškin.

18. 1. 2024

Predsednica se je udeležila 35. seje Strateškega sveta za zdravstvo, kjer so obravnavali trenutno

stanje in načrt nujno potrebnih sprememb na področju službe nujne medicinske pomoči na območju celotne države.

18. 1. 2024

Koordinatorica dejavnosti regijskih strokovnih društev Metka Plesničar se je udeležila slovesnosti SDMSBZT Koper. Na slovesnosti so podelili zahvale kolegicam/kolegu za dolgoletno delo na področju zdravstvene in babiške nege. Po svečani podelitvi zahval je sledil kulturni program ter pogostitev ob glasbeni spremljavi. Ponovno se je izkazalo, da so takšne slovesnosti oziroma podobni dogodki zelo pomembni, saj nas združujejo ter hkrati napolnijo s pozitivno motivacijo in novo energijo za vse izzive, ki nas čakajo. Čestitke dobitnikom društvenih zahval in velik poklon predsednici Doroteji Dobrinja ter njeni ekipi.

22. 1. 2024

Predsednica in Jana Klavs, nacionalna koordinatorica edukacije na področju sladkorne bolezni pri Zbornici – Zvezi, sta se udeležili sestanka na Zavodu za zdravstveno zavarovanje Slovenije, kjer sta predstavili pomembnost zdravstvenovzgojnih aktivnosti na področju sladkorne bolezni, možnosti širitve kompetenc diplomiranih medicinskih sester in ustreznost finančnega vrednotenja dela na tem področju, ki je zastarel in sega v prejšnje stoletje.

V znak obeležitve 100-letnice izobraževanja medicinskih sester v Sloveniji je bila predsednica gostja v oddaji **Med štirimi stenami** na Radiu Slovenija.

23. 1. 2024

Predsednica se je udeležila 9. izredne seje Komisije Državnega sveta za socialno varstvo, delo, zdravstvo in invalide, kjer so na **pobudo interesne skupine delodajalcev obravnavali pobudo za sprejem Zahteve za začetek postopka za oceno ustavnosti Zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o delovnih razmerjih (Uradni list RS, št. 114/23; v nadaljevanju: ZDR-1D)**.

24. 1. 2024

V polni dvorani Slovenskega etnografskega muzeja je potekala predstavitev kratkega filma Babištvo: znanje, veščine in prakse, ki je nastal v sklopu priprav večnacionalne nominacije nesnovne dediščine babištva na Unescov reprezentativni seznam nesnovne dediščine človeštva. Dogodek so skupaj pripravili Ministrstvo za kulturo, NIJZ in Slovenski etnografski muzej skupaj z Zbornico – Zvezo, ki je tudi partner nominacije.

Generalna direktorica Direktorata za kulturno dediščino Špela Spanžel je v svojem nagovoru poudarila sodelovanje pri projektu, ki preči polje kulture ter neposredno kaže na njene sodobne oblike in pomen za dobro skupnosti. Babištvo je za razliko od prejšnjih vpisov na Unescov seznam, ki so povezali kulturne in družbene vidike z znanji o okolju ali kmetijstvu, neločljivo povezana z zdravjem in dobrim počutjem, pravicami in opolnomočenjem žensk, otrok, družin in s tem celotne družbe. Razvoj znanj, veščin in praks, povezanih s porodno pomočjo ženskam, temelji na tradicionalnih znanjih in veščinah, ki se prenašajo med babicami in jih pos-

Predstavitve kratkega filma (Vir: Katja Kodba/STA)

redujejo tudi materam in družinam. V desetletjih naglega znanstvenega in tehnološkega razvoja se potreba po kompetentni in empatični babici, ki je v podporo ženskam, materam in družinam, še krepi. Vpis na Unescov seznam odpira vrata novim sodelovanjem med različnimi deležniki nacionalno in mednarodno, spodbuja razmislek o možnih spremembah in ozaveščenost o skupnih vrednotah.

Razgovor z avtorjem filma Petrom Vrčkovnikom in soustvarjalkami filma, babicami, raziskovalkami in podpornicami babištva, je vodila dr. Zalka Drglin iz NIJZ.

Monika Ažman, državna svetnica, je prisostvovala 13. redni seji Državnega sveta, kjer so med drugim obravnavali dva pomembna predloga zakona, in sicer so svetnice in svetniki podprli Dopolnjen predlog zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o volitvah v državni zbor (ZVDZ-E), skrajšani postopek, EPA 1210-IX. Dopolnjeni predlog zakona, ki se je s potrditvijo amandmajev na matičnem odboru 17. januarja 2024 približal vsebini zakonodajne iniciative, ki jo je v zakonodajni postopek vložil Državni svet (sprejel jo je na 12. redni seji 6. decembra 2023), **odpravlja omejitve pri izvrševanju tako aktivne kot pasivne volilne pravice oseb z intelektualnimi in psihosocialnimi oviranostmi ter ustrezno opredeljuje pravico do pomočnika osebi, ki bo na volišču potrebovala pomoč**. Predlog zakona, ki je bil na matičnem odboru sprejet z ustavno večino, je plod naporov in konstruktivnega sodelovanja med Državnim svetom in Državnim zborom, vsemi poslankami in poslanci, svetnicami in svetniki, organizacijami civilne družbe ter strokovnimi službami Državnega sveta in Državnega zbora s ciljem, da se odpravi dolgoletna diskriminacija in se vsem invalidom enakopravno omogoči možnost uveljavljanja volilne pravice, s tem pa tudi spoštovanje njihovega dostojanstva.

Državni svetniki so obravnavali tudi **Dopolnjen predlog zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o varstvu okolja (ZVO-2A)**, ki ga je v obravnavo Državnemu zboru predložila skupina več kot 5.000 volivk in volivcev. Predlog zakona je v njegovi osnovni različici predvideval izenačitev dovoljenih mejnih vrednosti emisij snovi v zrak za naprave za sosežig odpadkov in za sežigalnice odpadkov. S

tem je želel predlagatelj zakona na sistemski ravni zagotoviti enako obravnavo sosežiga in sežiga odpadkov v industrijskih pečeh in s tem enako raven zaščite okolja in zdravja ljudi, ki živijo v bližini naprav za sosežig odpadkov, s tistimi, ki živijo v bližini sežigalnic odpadkov.

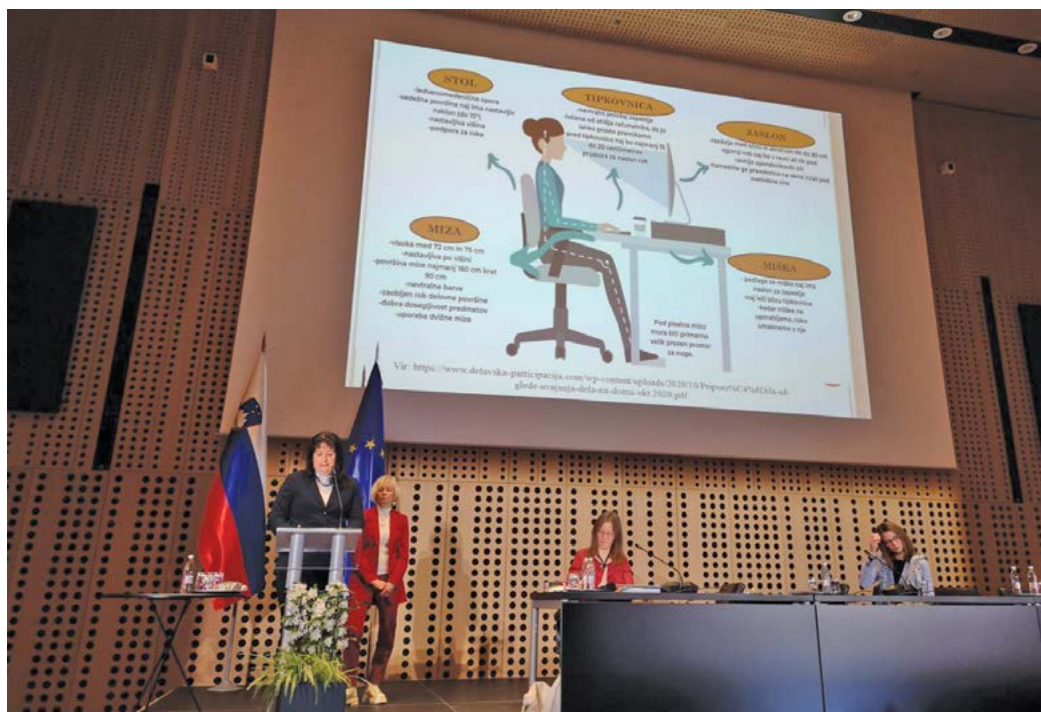
29. 1. 2024

V strokovnih službah Zbornice – Zveze so potekale notranje presoje kakovosti, ki se izvajajo vsako leto in zajemajo vse procese in zahteve standardov in zakonodaje, ki so relevantni za posamezne procese oziroma področja. V notranjo presojo kakovosti so vključeni vsi zaposleni na Zbornici – Zvezi.

31. 1. 2024

Na Brdu pri Kranju je potekala konferenca z naslovom Obvladajmo spremljevalce sodobnega časa: sedenje, staranje in kronična bolečina na delovnem mestu, ki ga je organizirala Zbornica – Zveza v sodelovanju z Ministrstvom za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti in Zdravstveno fakulteto Univerze v Ljubljani. Konferenca se je udeležilo 590 udeleženk in udeležencev z različnih poklicnih področij, vsaj še 300 jih je bilo v »čakalni vrsti«. To je zgovoren podatek, da so takšne vsebine pomembne in smo zdravstveni delavci tisti, ki smo zares pomemben partner doseganja in povrnitve zdravja. Hvala dr. Sonji Robnik, častni članici, glavni organizatorici, koordinatorici, moderatorici in še in še.

V predsedniški palači je pri predsednici države potekal sprejem predstavnikov humanitarnih organizacij za nepogrešljivo poslanstvo v minulem letu. Humanitarne organizacije so glavni steber solidarnosti in sočutja v družbi. Njihovo delo ne le rešuje življenja in lajša stiske posameznikov, ampak tudi aktivno oblikuje družbo, kjer naj se vsak posameznik počuti sprejetega, vključenega in podprtega, predvsem pa, kot je tudi moj slogan, kjer se spoštuje dostojanstvo v nas, dostojanstvo za vse, dostojanstvo okolja, ki nas obdaja. Humanitarnost ni le odgovornost, temveč najlepše izražena oblika človeškega sočutja, je v nagovoru dejala dr. Nataša Pirc Musar. Sprejema se je udeležila tudi predsednica Zbornice – Zveze v vlogi državne svetnice, podpredsednice komisije za socialno varstvo, delo zdravstvo in invalide.

Konferenca Obvladujemo spremljevalce sodobnega časa (Vir: Zbornica – Zveza)

Sprejem predstavnikov humanitarnih organizacij za nepogrešljivo poslanstvo (Vir: Daniel Novakovič/STA)

Upajmo, da so nizke temperature in zimska idila v teh dneh pozitivno vplivali tudi na vaše počutje in vam je uspelo ujeti kakšen utrinek na snegu in ledu. So pa te dni že začeli odganjati zimo kurenti in tudi ptički se bodo počasi začeli ženiti. Želimo vam, da si za pusta privoščite tudi kakšen dober krof in da ste, ne samo na valentinovo, iskreno zaljubljeni. Zaljubljeni v življenje in vse, kar vam to nakloni, ker življenje je lepo, mar ne.

Spoštovane bralke in bralci, zagotovo ste opazili, da je prva letošnja številka glasila debelejša, obsežnejša. Sledili smo vsem tistim, ki ste nam sporočali, da se prilagajate na vse nove kanale komuniciranja, a da šelestenja papirja pod prsti ne more nadomestiti niti tablica, kaj šele telefon, pa čeprav je vse zelo prikladno.

Torej, Utrip bo v letu 2024 izhajal v celoti tudi v tiskani obliki!

Spoštovani članice in članice, avtorji in raziskovalci,

Vabimo vas k oddaji izvirnih in preglednih znanstvenih člankov v revijo Obzornik zdravstvene nege, ki objavlja dela s področij zdravstvene in babiške nege ter interdisciplinarnih tem v zdravstvenih vedah. Naš cilj je podpirati razvoj znanstvene discipline, ustvarjati novo znanje in redefinirati obstoječe skozi lastne raziskave.

Revija redno izhaja od leta 1967 in je postala pomembno stičišče znanja za strokovnjake na področjih zdravstvene nege in babištva v Sloveniji ter v širšem mednarodnem okolju. Štirikrat letno objavljamo članke v slovenščini in angleščini, pri čemer zagotavljamo mednarodne standarde v znanstvenem publiciranju in prosto dostopnost besedil v e-obliki (<https://obzornik.zbornica-zveza.si/>).

Ob tej priložnosti vas obveščamo, da revija z letom 2024 prehaja na citiranje in navajanje virov po 7. verziji APA standardov. Podrobna navodila in smernice bodo objavljena v prvi letošnji številki revije. Ta sprememba je del našega stalnega prizadevanja za zagotavljanje najvišjih standardov akademskega pisanja in skladnosti z mednarodnimi smernicami.

Lepo vas pozdravljamo in se veselimo vaših prispevkov.

Uredništvo Obzornika zdravstvene nege

ZBORNICA ZDRAVSTVENE IN BABIŠKE NEGE SLOVENIJE –
ZVEZA STROKOVNIH DRUŠTEV MEDICINSKIH SESTER, BABIC
IN ZDRAVSTVENIH TEHNIKOV SLOVENIJE

razpisuje

natečaj za besedilo himne medicinskih sester Slovenije

Vsebina besedila naj bo posredno ali neposredno vezana na poklicno skupino medicinskih sester (moški in ženske, vse stopnje izobraževanja) z upoštevanjem strokovnosti, značilnosti in vrednot poklicne skupine. Besedilo naj bo kratko (največ 150 besed), spodbudno, spoštljivo, primerno za himno, razumljivo za širšo laično in strokovno javnost, ter z možnostjo uglasbitve. Refren naj vsebuje besede, kot so npr. »s tabo sem«, »ob tebi sem«, »pridem«, »tam bom«, skratka vrednote našega poklica, ki se lahko prevedejo v angleščino.

Natečaj velja od 5. 2. 2024 do 31. 3. 2024.

Besedilo himne pošljite na e-naslov: **tajnistvo@zbornica-zveza.si** s pripisom »Himna medicinskih sester«.

Pesmi, ki bodo prispele v razpisanem roku, bo pregledala in ocenila natečajna komisija.

ZBORNICA ZDRAVSTVENE IN BABIŠKE NEGE SLOVENIJE –
ZVEZA STROKOVNIH DRUŠTEV MEDICINSKIH SESTER, BABIC
IN ZDRAVSTVENIH TEHNIKOV SLOVENIJE

Sekcija medicinskih sester in zdravstvenih tehnikov v oftalmologiji na podlagi 15. člena Pravilnika o delu strokovnih sekcij Zbornice zdravstvene in babiške nege Slovenije – Zveze strokovnih društev medicinskih sester, babic in zdravstvenih tehnikov Slovenije in sklepa Izvršnega odbora sekcije razpisuje volitve za štiriletno mandatno obdobje **marec 2024–2028** za:

- **predsednika/predsednico sekcije in**
- **člane/članice izvršnega odbora** (8 mest).

Pri izbiri članov izvršnega odbora sekcije se upoštevata regijski in strokovni princip. Posamezni kandidat/kandidatka lahko hkrati vloži kandidaturu za predsednika/predsednico in za člana/članico izvršnega odbora strokovne sekcije.

Kandidati pošljejo kandidaturu na sedež volilne komisije do vključno **20. 2. 2024** v zaprti ovojnici s pripisom »**Volitve Sekcija MS in ZT v oftalmologiji – Ne odpiraj!**« na naslov Zbornica – Zveza, Ob železnici 30a, 1000 Ljubljana. Če kandidaturu pošljete priporočeno po pošti, se za dan, ko Zbornica – Zveza prejme vlogo, šteje dan oddaje na pošto.

Volitve bodo izvedene na strokovnem srečanju, ki bo **22. 3. 2024** v Ljubljani.

Celotno besedilo razpisa je objavljeno na spletni strani Zbornice – Zveze v rubriki aktualni razpisi.

Andreja Marolt, predsednica
Sekcije medicinskih sester in zdravstvenih
tehnikov v oftalmologiji

ZBORNICA ZDRAVSTVENE IN BABIŠKE NEGE SLOVENIJE –
ZVEZA STROKOVNIH DRUŠTEV MEDICINSKIH SESTER, BABIC
IN ZDRAVSTVENIH TEHNIKOV SLOVENIJE

Sekcija medicinskih sester in zdravstvenih tehnikov v hematologiji na podlagi 15. člena Pravilnika o delu strokovnih sekcij Zbornice zdravstvene in babiške nege Slovenije – Zveze strokovnih društev medicinskih sester, babic in zdravstvenih tehnikov Slovenije in sklepa izvršnega odbora razpisuje volitve za štiriletno mandatno obdobje **april 2024–2028** za:

- **predsednika/predsednico sekcije in**
- **člane/članice izvršnega odbora** (8 mest).

Pri izbiri članov izvršnega odbora sekcije se upoštevata regijski in strokovni princip. Posamezni kandidat/kandidatka lahko hkrati vloži kandidaturu za predsednika/predsednico in za člana/članico izvršnega odbora strokovne sekcije.

Prijavnice pošljite v zaprti ovojnici na sedež volilno-kandidacijske komisije na Zbornici – Zvezi, Ob železnici 30a, 1000 Ljubljana do vključno **15. marca 2024** v zaprti ovojnici s pripisom »**VOLITVE Sekcije MS in ZT v hematologiji – NE ODPIRAJ!**«. Volilna komisija bo pregledala vse pravočasno prispеле prijave in izdelala kandidacijsko listo. Volitve bodo izvedene na strokovnem izobraževanju Sekcije MS in ZT v hematologiji **aprila 2024**.

Celotno besedilo razpisa je objavljeno na spletni strani Zbornice – Zveze v rubriki aktualni razpisi.

Boštjan Jovan,
predsednik Sekcije medicinskih sester in
zdravstvenih tehnikov v hematologiji

ZBORNICA ZDRAVSTVENE IN BABIŠKE NEGE SLOVENIJE –
ZVEZA STROKOVNIH DRUŠTEV MEDICINSKIH SESTER, BABIC
IN ZDRAVSTVENIH TEHNIKOV SLOVENIJE

Sekcije medicinskih sester in zdravstvenih tehnikov v dermatovenerologiji na podlagi 15. člena Pravilnika o delu strokovnih sekcij Zbornice zdravstvene in babiške nege Slovenije – Zveze strokovnih društev medicinskih sester, babic in zdravstvenih tehnikov Slovenije in sklepa Izvršnega odbora sekcije št. 2/2023 razpisuje dodatne volitve za štiriletno mandatno obdobje 2023–2027 za:

- **člane/članice izvršnega odbora** (6 mest)

Pri sestavi kandidatne liste imajo prednost kandidati/kandidatke, ki zastopajo **štajersko, gorenjsko in osrednjeslovensko regijo**. Kandidati/kandidatke iz drugih regij se uvrstijo na kandidatno listo v primeru, če ni dovolj kandidatov/kandidatk iz zgoraj omenjenih regij.

Kandidati pošljejo kandidaturu na sedež volilne komisije do vključno **20. 3. 2024** v zaprti ovojnici s pripisom: »**Volitve Sekcija MS in ZT v dermatovenerologiji – Ne odpiraj!**« na naslov Zbornica – Zveza, Ob železnici 30a, 1000 Ljubljana. Če kandidaturu pošljete priporočeno po pošti, se za dan, ko Zbornica – Zveza prejme vlogo, šteje dan oddaje na pošto. Pri izbiri članov izvršnega odbora sekcije se upoštevata regijski in strokovni princip.

Volitve bodo izvedene na strokovnem srečanju, ki bo **5. in 6. 4. 2024** v Rimskih termah.

Volilna komisija bo pregledala vse prispеле kandidature in upoštevala samo tiste, ki bodo ustrezale razpisnim pogojem ter bodo prispеле v razpisnem roku.

Celotno besedilo razpisa je objavljeno na spletni strani Zbornice – Zveze v rubriki aktualni razpisi.

Anita Jelen
Predsednica Sekcije medicinskih sester in
zdravstvenih tehnikov

Mnenje o izvajanju testiranj zunaj laboratorija – POCT

Zbornica zdravstvene in babiške nege Slovenije – Zveza strokovnih društev medicinskih sester, babic in zdravstvenih tehnikov Slovenije (v nadaljnjem besedilu Zbornica – Zveza) je prejela vprašanje o kompetencah diplomiranih medicinskih sestrah v dežurni ambulanti pri izvajanju obposteljnih testov s Point-of care testing (POCT).

Pojasnjujemo, da Zakon o zdravstveni dejavnosti (Uradni list RS, št. 23/05 – uradno prečiščeno besedilo, 15/08 – ZPacP, 23/08, 58/08 – ZZdrS-E, 77/08 – ZDZdr, 40/12 – ZUJF, 14/13, 88/16 – ZdZPZD, 64/17, 1/19 – odl. US, 73/19, 82/20, 152/20 – ZZUOOP, 203/20 – ZIUPOPDVE, 112/21 – ZNUPZ, 196/21 – ZDOsk, 100/22 – ZNUZSZS, 132/22 – odl. US, 141/22 – ZNUNBZ, 14/23 – odl. US in 84/23 – ZDOsk-1, v nadaljnjem besedilu ZZDej) v 62. členu določa, da zdravstveno dejavnost lahko opravljajo zdravstveni delavci, ki imajo ustrezno strokovno izobrazbo, so strokovno usposobljeni za samostojno opravljanje dela v svojem poklicu in izpolnjujejo druge pogoje (kvalifikacija), določene s tem zakonom in z drugimi predpisi.

V skladu s 55. členom ZZDej zdravstveni delavec lahko samostojno opravlja vsako delo, za katero ima ustrezno izobrazbo in je zanj usposobljen ter ima na razpolago ustrezno opremo. Za svoje delo prevzema etično, strokovno,

kazensko in materialno odgovornost. Izvajalci zdravstvene nege morajo imeti ustrezna znanja, morajo biti strokovno usposobljeni za izvajanje zdravstvene dejavnosti in se morajo strokovno izpopolnjevati na strokovnem področju, na katerem delajo.

Point-of care testing (POCT) je po definiciji testiranje, izvedeno zunaj laboratorija, običajno ob bolniku ali v bližini bolnika, ki ga praviloma izvaja nelaboratorijsko – klinično osebje, rezultati testiranja pa lahko vplivajo na takojšnjo spremembo zdravljenja. Pri testiranju ob pacientu gre za analizo biološkega materiala, zato za POCT veljajo enake zahteve kakovosti kot za klinični laboratorij. Dejavnost POCT je opredeljena v mednarodnem standardu Point of care testing and the new ISO 15189: 2022 – dostopno na: <https://thebiomedicalscientist.net/science/point-of-care-testing-and-new-iso-151892022>. V Sloveniji organiziranost in delovanje medicinskih laboratorijev ureja Pravilnik o pogojih, ki jih morajo izpolnjevati laboratoriji za izvajanje preiskav na področju laboratorijske medicine (Uradni list RS, št. 64/04, 1/16, 56/19, 131/20 in 152/20 – ZZUOOP), dostopen na <http://pisrs.si/Pis.web/pregled-Predpisa?id=PRAV5602>. Pravilnik navaja, da je za uvedbo in nadzor nad izvajanjem testiranja ob bolniku odgovoren specialist ustrezne stroke iz medicinskega laboratorija.

Pri uvedbi in nadzoru nad izvajanjem preiskav POCT je treba upoštevati nacionalna priporočila in mednarodne standarde s področja laboratorijske medicine. Vodenje in kontrola nad POCT mora imeti medicinski laboratorij z veljavnim dovoljenjem ministrstva in/ali specialist z ustrezno specializacijo.

Rezultat preiskave POCT lahko vpliva na nadaljnji potek zdravljenja pacienta, zato je pomembno, da storitev izvaja ustrezno izobraženi kader, ki pozna vse postopke izvedbe preiskave, preverjanja natančnosti in pravilnosti samega analiznega postopka in delovanja aparatov.

Diplomirana medicinska sestra je kompetentna za odvzem krvi in drugega biološkega materiala in za obposteljno testiranje bioloških vzorcev. Kompetence so opredeljene v dokumentu Poklicne kompetence in aktivnosti izvajalcev v dejavnosti zdravstvene nege z razlago (2021) v točki 3.2.6 Aktivnosti diagnostično-terapevtskih posegov, dostopno na https://www.zbornica-zveza.si/wp-content/uploads/2021/07/Z-Z_PoklicneKompetence_2021_splet.pdf.

Za uspešno izvedbo preiskav pa mora biti ustrezno usposobljena za delo s POCT in pri delu upoštevati standarde kakovosti, stroke in zakonodajo.

Draga Štromajer, dipl. m. s.,
Strokovna sodelavka Zbornice - Zveze

Monika Ažman,
predsednica Zbornice – Zveze

EFN poroča o belgijskem predsedovanju EU: Delovna sila EU na področju zdravja

1. januarja 2024 je Belgija od Španije za šest mesecev prevzela predsedovanje Svetu EU, nato pa bo 1. julija 2024 predsedovanje EU prevzela Madžarska. Delovna sila EU na področju zdravja se obravnava kot pomembna prednostna naloga.

Svetovno in regionalno povpraševanje po zdravstvenih delavcih se bo v prihodnjih desetletjih povečalo zaradi staranja prebivalstva, epidemioloških dejavnikov in dodatnih novih dejavnikov. Ta razvoj prinaša izzive za oblikovalce politik v smislu razpoložljivosti, opredelitve ustrezne kombinacije znanj in spretnosti ter delovnih pogojev zdravstvenih delavcev.

Two broad areas

1. Supporting National Health Workforce Strategies, including:

- ✓ Empowering national strategies on:
 - Recruitment, Training, Continuous Professional Development, Skill Mix, Retraining, Working Conditions, Retention
- ✓ Leveraging EU Instruments:
 - Developing Common Goals, Setting Targets, Monitoring Progress, Exchanging Best Practices, Establishing Joint Actions
- ✓ Utilizing Tools:
 - Electronic Register of Health Workers, Mechanisms for Planning and Forecasting, EU Funding Mechanism
- ✓ ...

Več držav v EU se srečuje s pomanjkanjem zdravstvenih delavcev, ki se še pogloblja, kar močno obremenjuje zdravstvene sisteme EU. Številne države EU nimajo dovolj zdravstvenih delavcev, tisti, ki jih imajo, pa ne ustrezajo vedno potrebam zdravstvenega sistema. Spremembe so posledica dejavnikov, kot so staranje prebivalstva, večja uporaba digitalnih tehnologij in več ljudi s kroničnimi boleznimi. Vpliv covid-19 je bil precejšen, saj je oviral normalno delovanje zdravstvenih sistemov

in še povečal obstoječe pomanjkanje. Srečujemo se z neskladji med ponudbo in povpraševanjem. V številnih državah so zaradi pomanjkanja ustreznega načrtovanja in napovedovanja nastale vrzeli v usposobljenosti, saj primanjkuje zdravstvenih delavcev z ustreznimi znanji in spretnostmi za izpolnjevanje spreminjajočih se zahtev sodobnega zdravstvenega varstva. Zaradi zastarele regulativne ureditve je težko najti učinkovite rešitve. EU nima konkretne strategije za reševanje izzivov zdravstvenih delavcev predvsem zato, ker so vprašanja zdravstvenih delavcev večinoma v pristojnosti držav. Kljub temu si EU prizadeva podpirati države članice pri razvoju njihovega zdravstvenega sistema. Belgijsko predsedstvo EU predlaga **oceno in morebitno revizijo pravnega okvira EU, ki ureja zdravstvene delavce s poudarkom na direktivi o poklicnih kvalifikacijah**. Cilj je, da bi direktivo bolje uskladili z razvijajočimi se potrebami zdravstvenih sistemov in sodobnimi organizacijskimi pristopi v zdravstvu. Pri zagotavljanju visokokakovostnega zdravstvenega varstva nosijo glavno odgovornost države članice, vključno z razpoložljivostjo usposobljenih zdravstvenih delavcev.

Nedavno poročilo Evropske komisije je pokazalo, da 61 % medicinskih sester in 43 % zdravnikov v primerjavi s 30 % vseh zaposlenih doživlja visoke delovne zahteve. Evropska komisija ima poleg teh skupinskih projektov tudi skupni ukrep o načrtovanju in napovedovanju v zdravstvu, ki vključuje elemente, povezane z usposabljanjem s posebnim poudarkom na digitalnih spretnostih, in partnerstvo v okviru Pakta za spretnosti zdravstvenih delavcev, ki prispeva k opredelitvi strategije za spretnosti zdravstvenih delavcev (BeWell). Ključno je, da države članice uporabijo sredstva EU za dopolnitev svojih dejavnosti v okviru delovnega načrta za oživitvev in odpornost! Pomembno je razmisliti o mehanizmih za razširitev najboljših praks, ko so bile ugotovljene, in kako od najboljših praks preiti k njihovem sprejetju/izkoriščanju.

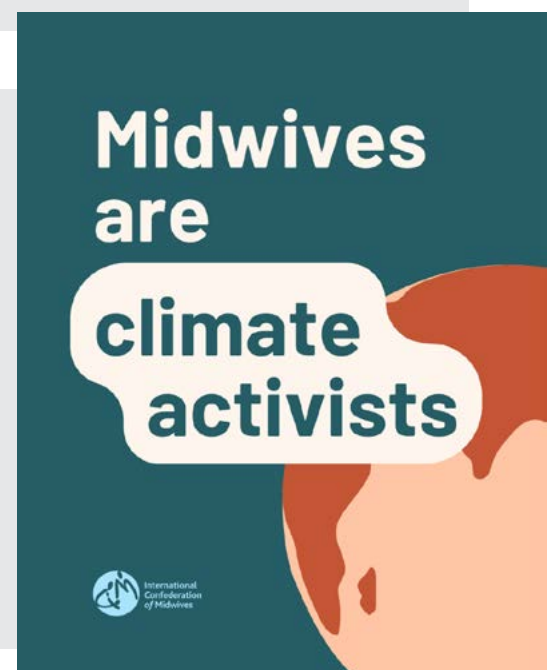
Belgija poziva Evropsko komisijo, naj pripravi celovito strategijo za zdravstveno osebje, ki bo lahko dopolnila in okrepila strategije držav članic in mednarodnih organizacij (kot sta SZO in OECD). EU je tudi pozvana, naj oceni nekatere svoje predpise o vplivu na politiko o vplivu direktive o poklicnih kvalifikacijah.

ICM – nova kampanja Babice in podnebje

Zasebni in javni financerji se prebujajo in vedno bolj zavedajo, da mora reševanje podnebne krize vključevati strategije za izboljšanje zdravja in položaja žensk, zlasti žensk na globalnem jugu in vzhodu. Babice so kot izvajalke babiške nege in zagovornice spolnega in reproduktivnega zdravja žensk ključne akterke pri oblikovanju prožnih zdravstvenih sistemov, sposobnih vzdržati najhujše posledice globalnega segrevanja, zagotavljati okoljsko trajnostne zdravstvene storitve ter opolnomočiti ženske in druge porodnice pri sprejemanju odločitev, ki koristijo njim, njihovim družinam in planetu. Preprosto povedano, podnebni aktivizem je vgrajen v model kontinuirane babiške oskrbe, ki ga vodijo babice.

Več informacij na: [Midwives and Climate \(webflow.io\)](https://www.midwivesandclimate.org/)

Mednarodni svet medicinskih sester (ICN) širi svojo podporo medicinskim sestram, ki so se znašle v težkih in nevarnih okoliščinah na konfliktnih območjih in območjih nesreč po vsem svetu, med drugim v Ukrajini, Afganistanu, Sudanu, Mjanmaru ter Izraelu in v Palestini.

ICN je kampanjo **#NursesforPeace** začela leta 2022 sprva kot odziv na vojno v Ukrajini. Kampanja se je razširila, da bi zbrala sredstva za medicinske sestre v prvih vrstah izrednih razmer po vsem svetu in opozorila javnost na s tem povezane grožnje zdravstvenim sistemom. Kmalu po začetku sovražnosti oktobra 2023 je ICN stopila v stik z nacionalnimi združenji medicinskih sester Izraela in Palestine ter jim poslala sožalje in podporo. V izjavi smo obžalovali grozljiva nasilna dejanja, ki so se zgodila. Obsodili smo napade na zdravstvene delavce in zdravstvene ustanove ter pozvali k nedvoumnemu spoštovanju mednarodnega humanitarnega prava.

Istega meseca se je ICN skupaj s partnerji v Svetovni zvezi zdravstvenih delavcev pridružil najostrejši obsodbi bombardiranja in uničevanja zdravstvenih ustanov ter znova pozval vse strani v konfliktu v Izraelu in Gazi, naj spoštujejo svoje pravne obveznosti po mednarodnem humanitarnem pravu, zaščitijo in upoštevajo dostop do zdravstvenega varstva ter zagotovijo varnost civilistov in zdravstvenih delavcev.

ICN je v stiku z medicinskimi sestrami v Izraelu in Palestini ter zagotavlja finančno podporo preko nacionalnih organizacij medicinskih sester. Še naprej pozivamo k miru in takojšnji izpustitvi talcev. Humanitarnim delavcem, med katerimi je veliko medicinskih sester, je treba omogočiti varen dostop do tistih, ki potrebujejo zdravstveno oskrbo in osnove človeškega preživetja, vključno s hrano in vodo. Ženevske konvencije določajo, da sta slabo ravnanje in ubijanje civilistov prepovedana, za bolne in ranjene pa je treba

poskrbeti. ICN je prejela številna in nenehna poročila o poškodbah in smrti medicinskih sester in drugih zdravstvenih delavcev na območju spopadov.

ICN poziva h končanju vojne v Ukrajini in se pridružuje Svetovni zdravstveni organizaciji pri krepitvi vodstva zdravstvene nege v času krize. ICN sodeluje s Centrom za razvoj zdravstvene nege ukrajinskega ministrstva za zdravje in Evropskim regionalnim uradom Svetovne zdravstvene organizacije, da bi okrepili vodstvo zdravstvene nege in se tako učinkovito odzvali na trenutne razmere.

ICN poziva tudi mjanmarske voditelje, naj zaščitijo in podprejo svoje medicinske sestre, ki zagotavljajo zdravstveno in humanitarno pomoč vsem prebivalcem Mjanmara. Od vojaškega udara v Mjanmaru so minila tri leta, razmere pa so še vedno zelo nevarne za civiliste in zdravstvene delavce. ICN prek nacionalnega združenja medicinskih sester še naprej vzdržuje stike z mjanmarskimi medicinskimi sestrami, podprli pa smo tudi izobraževalne pobude v Mjanmaru. Ponovno poudarjamo, kako pomembno je, da mednarodna skupnost še naprej posveča pozornost tamkajšnjim razmeram in zagotavlja pomoč pri zadovoljevanju zdravstvenih potreb ljudi.

ICN afganistanskim medicinskim sestram zagotavlja klinično in vodstveno usposabljanje. Položaj medicinskih sester in žensk v Afganistanu je po spremembah, ki so se zgodile po vrnitvi talibanske oblasti leta 2020, še vedno negotov. Šibkost afganistanskega zdravstvenega sistema so še poslabšale hude vremenske in naravne nesreče, ki jih je junija 2022 še poslabšal smrtonosni potres. V izjavi smo znova pozvali k mednarodni humanitarni pomoči za podporo afganistanskemu zdravstvenemu sistemu in zdravstvenim delavcem ter izrazili zaskrbljenost zaradi žensk in ogroženosti zagotavljanja zdravstvenih storitev.

ICN še naprej podpira sudanske medicinske sestre, ki so pripovedovale o katastrofalnih učinkih vojne na zdravstvene sisteme v državi. V izjavi ICN je zapisala, da je zaradi trajajoče državljanske vojne delo medicinskih sester potekalo v izjemno težkih okoliščinah. Obsodili smo napade na medicinske sestre, druge zdravstvene delavce in zdravstvene ustanove ter pozvali k takojšnji prekinitvi ognja, da bi končali trpljenje sudanskih medicinskih sester in ljudi, za katere skrbijo.

Več informacij na: Update 4: ICN #NursesforPeace Campaign January 2024 | ICN - International Council of Nurses

Zbornica zdravstvene in babiške nege Slovenije –
Zveza strokovnih društev medicinskih sester, babic in zdravstvenih tehnikov Slovenije

Novosti o preizkusu znanja slovenskega jezika

Zbornica – Zveza vas obvešča, da je začel veljati Zakon o interventnih ukrepih na področju zdravstva, dela in sociale ter z zdravstvom povezanih vsebin (Uradni list RS, št. 136/23, v nadaljnjem besedilu ZIUZDS), ki je objavljen na naslednji povezavi <http://pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=ZAKO8917>, in ureja tudi preizkuse znanja slovenskega jezika ter določa začasni ukrep na področju financiranja stroškov v zvezi z izpolnjevanjem pogoja znanja slovenskega jezika v javnih zdravstvenih zavodih. Obveščamo vas, da Zbornica – Zveza organizira pripravljalo delavnico na pisni preizkus znanja slovenskega strokovnega jezika za izvajalce zdravstvene in babiške nege.

1. Podaljšanje veljavnosti začasnega ukrepa znanja slovenskega jezika na ravni B2 SEJO

ZIUZDS v 17. členu podaljšuje veljavnost začasnega ukrepa zahtevanega znanja slovenskega jezika za diplomirano medicinsko sestro oziroma diplomirane zdravstvenika, diplomirano babico oziroma diplomiranega babičarja, ki opravlja svoje delo v neposrednem stiku z bolnikom, **na ravni B2** Skupnega evropskega jezikovnega okvira **do 31. decembra 2025**.

Tabela 1 Zahtevana raven znanja slovenskega jezika

Poklicna kvalifikacija	Zahtevana raven znanja jezika	Pravna podlaga/veljavnost
Diplomirana medicinska sestra/diplomirana babica	C1 ustno in B2 pisno	63. člen ZZDej ¹
Diplomirana medicinska sestra/diplomirana babica	B2 (ustno in pisno)	Ukrep velja do 31. 12. 2025²
Tehnik zdravstvene nege	B2 (ustno in pisno)	63. člen ZZDej

2. Financiranje stroškov v zvezi z izpolnjevanjem pogoja znanja slovenskega jezika v javnih zdravstvenih zavodih

ZIUZDS v 55. členu določa financiranje stroškov v zvezi z izpolnjevanjem pogoja znanja slovenskega jezika v javnih zdravstvenih zavodih.

Prvi odstavek 55. člena ZIUZDS določa, da stroški, ki v zvezi z izpolnjevanjem pogoja znanja slovenskega jezika, kot ga določata zakon, ki ureja zdravstveno dejavnost, in zakon, ki ureja zdravniško službo, nastanejo kandidatu, ki je na ministrstvo, pristojno za zdravje, podal vlogo za opravljanje svojega poklica v Republiki Sloveniji, bremenijo javni zdravstveni zavod, ki je kandidatu dal ponudbo za delo v Republiki Sloveniji. Stroški iz prejšnjega stavka so stroški tečaja in preizkusa znanja, ponudba za delo iz prejšnjega stavka pa je pisna ponudba javnega zdravstvenega zavoda za sklenitev pogodbe o zaposlitvi z namenom zaposlitve kandidata za določeno strokovno področje dela.

Javni zdravstveni zavod, ki je kandidatu dal ponudbo za delo v Republiki Sloveniji, lahko zahteva povračilo stroškov iz prejšnjega odstavka iz **proračuna Republike Slovenije**, vendar največ **do višine 300 evrov** za posameznega kandidata (drugi odstavek 55. člena ZIUZDS).

Tretji odstavek 55. člena ZIUZDS določa, da je kandidat, ki je upravičen do financiranja stroškov iz prvega odstavka tega člena, upravičen do enkratne brezplačne udeležbe na tečaju slovenskega jezika in enkratnega brezplačnega preizkusa znanja iz slovenskega jezika. Če se kandidat po svoji krivdi v roku 12 mesecev po pristopu k tečaju slovenskega jezika in preizkusu znanja slovenskega jezika ne zaposli pri javnem zdravstvenem zavodu iz prvega odstavka tega člena, stroške tečaja in stroške preizkusa znanja, ki so na tej podlagi nastali javnemu zdravstvenemu zavodu, povrne.

Zahtevek za povračilo stroškov iz drugega odstavka tega člena se vložijo pri ministrstvu, pristojnem za zdravje. Podrobnejši način vlaganja zahtevkov, obvezna

dokazila, roke za predložitev zahtevkov ter višino in način povrnitve stroškov javnemu zdravstvenemu zavodu iz prvega odstavka tega člena oziroma v proračun Republike Slovenije določi minister, pristojen za zdravje. Ukrep iz tega člena velja do 31. decembra 2025. Za pojasnila o 55. členu ZIUZDS je pristojno Ministrstvo za zdravje.

V predlogu ZIUZDS je določilo o stroških v zvezi z izpolnjevanjem pogoja znanja slovenskega jezika veljalo za vse izvajalce zdravstvene dejavnosti, sprejeti ZIUZDS pa se nanaša samo na javne zdravstvene zavode.

Zbornica – Zveza bo v pripombah k predlogu zakona o nujnih ukrepih za izboljšanje kadrovskih in delovnih pogojev ter zmogljivosti pri izvajalcih socialno-varstvenih storitev in dolgotrajne oskrbe, ki je v javni razpravi, **predlagala financiranje stroškov** v zvezi z izpolnjevanjem pogoja znanja slovenskega jezika iz proračuna Republike Slovenije tudi za **javne domove za starejše** in druge javne socialnovarstvene zavode.

3. Priprava na pisni preizkus znanja slovenskega strokovnega jezika za izvajalce zdravstvene in babiške nege

Zbornica – Zveza je prisluhnila pobudam za organizacijo delavnice o pripravi na preizkus znanja slovenskega strokovnega jezika.

Na Zbornici – Zvezi, Ob železnici 30a, 1000 Ljubljana bo **13. 2. 2024** potekala enodnevna delavnica »**Priprava na pisni preizkus znanja slovenskega strokovnega jezika za izvajalce zdravstvene in babiške nege**«.

Na delavnici bodo udeleženci seznanjeni z obravnavo osnovnih glagolov v pretekliku, sedanjiku in prihodnjiku, tvorbi krajših in enostavnejših povedi v pisni obliki, besedilnih vrst in krajših besedil (opis, predstavitev, navodilo, krajše poročilo), osnovnimi pravopisnimi pravili in vajami in primeri, ki temeljijo na izpitnih temah in konkretnih primerih. Maksimalno število udeležencev je 12, delavnica bo izvedena, če se bo nanjo prijavilo vsaj 9 udeležencev. Cena delavnice je 150 evrov.

Informacije o delavnicah, ki bodo organizirale v poznejših terminih, bodo objavljene na spletni strani Zbornice – Zveze, povezava <https://www.zbornica-zveza.si/preizkus-znanja-slovenskega-jezika/>.

Monika Ažman,
predsednica Zbornice – Zveze

¹Zakon o zdravstveni dejavnosti (ZZDej) v 63. členu določa, da zdravstveni delavec oziroma zdravstveni sodelavec, ki opravlja svoje delo v neposrednem stiku z bolnikom, uporablja slovenski jezik. Najnižja stopnja znanja slovenskega jezika za zdravstvene delavce je raven B2 Skupnega evropskega jezikovnega okvira (SEJO). ZZDej v tretjem odstavku 63. člena določa, da ne glede na splošno določilo o najnižji stopnji znanja slovenskega jezika na ravni B2 SEJO, se za diplomirano medicinsko sestro in diplomirano babico, ki opravlja svoje delo v neposrednem stiku z bolnikom, zahteva znanje slovenskega jezika za zdravstvene delavce in zdravstvene sodelavce na ravni C1 za ustno sporazumevanje in na ravni B2 za pisno sporazumevanje (po merilih SEJO).

²Podaljšuje se veljavnost tudi začasnega ukrepa do 31. decembra 2025, da ponudniku storitev k prijavi za občasno oziroma začasno opravljanje zdravstvenih storitev pred prvim opravljanjem zdravstvenih storitev v Republiki Sloveniji in vsakokrat, ko se bistveno spremenijo njegove okoliščine za opravljanje storitev, ni treba predložiti dokazila oziroma potrdila o znanju jezika iz 63. člena Zakona o zdravstveni dejavnosti. Obveza izvajalca zdravstvene dejavnosti, da zagotovi, da sporazumevanje poteka v slovenskem jeziku ali v drugem jeziku iz 20. člena Zakona o nujnih ukrepih za zajezitev širjenja in blaženja posledic nalezljive bolezni COVID-19 na področju zdravstva ostaja nespremenjena.

Ravnatelji in učitelji ljubljanske sestrške šole do leta 1945

BOR ZAVRL

Šola za sestre pri Zavodu za socialno-higiensko zaščito dece v Ljubljani je bila ena izmed štirih v Kraljevini Jugoslaviji. Letos mineva sto let od začetka delovanja te prve sestrške šole na Slovenskem in s tem formalnega izobraževanja medicinskih sester oziroma njihovih predhodnic v Sloveniji. Članek bo obravnaval ravnatelj in profesorje oz. učitelje na prvi sestrski šoli in njenih dveh naslednicah do leta 1945.

Pobudnik ustanovitve in prvi ravnatelj ljubljanske sestrške šole je bil dr. Matija Ambrožič. Rodil se je v vasi Hrastnice v okolici Ljubljane 24. 2. 1889 v družini revnih kmetov. Šolal se je v Ljubljani in nato na Dunaju, kjer je leta 1918 končal medicino. Njegov ideal na začetku študija je bil, da postane zdravnik splošne prakse oz. podeželski zdravnik. V ljubljanskem zaporu (protiavstrijsko delovanje) v letu 1915 pa se je odločil, da se posveti pediatriji: »Razlog za to je bil zaključek, da generacija, ki je bila takrat aktivna, ne zasluži, da bi se skrbelo/delalo za njo. Vse moči je potrebno posvetiti bodočim generacijam.« Po razpadu Avstro-Ogrske se je vrnil v Ljubljano in bil nekaj časa zdravnik na fronti na Koroškem. Po vrnitvi v Ljubljano je takoj postal aktiven na področju pediatrije in sodeloval v akcijah za pridobitev otroške bolnice, ustanovitev otroške posvetovalnice, ureditev zavoda za tuberkulozne otroke. Kasneje je dobil majhno štipendijo Zdravstvenega oddelka Narodne vlade za preučevanje pediatrije v tujini in januarja 1920 je odpotoval na Dunaj. Tam je do začetka 1922 ostal na Univerzitetni otroški kliniki in Državnem zavodu za zaščito mater in dojenčkov. Med študijem na Dunaju in v Berlinu se je dr. Ambrožič v prvi vrsti posvetil klinični pediatriji, a se je ob tem znašel v zavodih, ki so se posvečali tudi delu na področju socialne pediatrije in preventivne pediatrije. Zadnjima se je zelo posvetil v svojem delu in ju razvijal. V Ljubljani mu je bilo po vrnitvi obljubljeno mesto šefa otroškega dispanzerja, ki pa ga še ni bilo in ga je šele ustanovljal. Iz tega dispanzerja je kasneje nastal Zavod za socialno-higiensko zaščito dece, kasneje imenovan Zavod za zdravstveno zaščito mater in otrok oz. krajše Dečji dom. V njem je ustanovil Šolo za sestre (Ambrožič, 1945). Šlo je za popolno novost in prvi vstop civilnih deklet v takšen poklic. »S svojim predlogom za pritegnitev civilnih oseb za sestrski poklic je zadel dr. Ambrožič na velik odpor, a je vendar prodril.« (HR-DAZG-237, Središnji ured sestara pomočnica u Zagrebu) Januarja 1924 je šola začela s poukom. O šoli je sam zapisal: »Ta šola je bila neobhodna, saj je Zavod moral začeti delo samo z eno in edino sestro, ki je v tujini zaključila tečaj o negi dojenčkov pred le nekaj meseci. Ker takega osebja ni bilo, a brez takšnega šolnega osebja je vsaka otroška zaščita iluzorna. Šola

je dala naše prve strokovne pionirke.« (Ambrožič, 1945) Marija Češarek je kasneje o njem zapisala, da je bil zdravnik, »ki je imel veliko smisla za sestrstvo« (HR-DAZG-237, Središnji ured sestara pomočnica u Zagrebu). Že sredi leta 1924 so ga kolegi vabili na beograjsko medicinsko fakulteto. Tja je odšel konec leta 1926. Dobil je mesto izrednega profesorja pediatrije in šefa Univerzitetne dečje klinike. Takoj pa ga je poklicalo društvo Materinsko udruženje in ga prosilo, da sprejme vodstvo in organizira delo doma za matere, dojenčke in male otroke. Vodil oz. sodeloval je pri združevanju tudi drugih ustanov za zaščito otrok. V Beogradu se je ukvarjal tudi s privatno prakso in je bil otroški zdravnik kraljeve družine. V Beogradu je ostal do svoje smrti in se do nje posvečal vprašanju pediatrije. Umrl je julija 1966 (Ambrožič, 1945; Filipi Matutinović, 2023). Bil je ravnatelj, monovalentnega tipa, enoletne Šole za sestre pri Zavodu za socialno in higiensko zaščito dece v Ljubljani (Zavrl, 2021).

Dr. Matija Ambrožič s cilindrom in dr. Andrija Štampar v Beogradu. (Fotografijo hrani Stela Filipi Matutinović)

Po njegovem odhodu je ravnateljstvo šole prevzel dr. Bogoljub Dragaš, ki je prevzel tudi vodstvo zavoda. Rodil se je leta 1892. Po opravljeni vojaški službi je dr. Dragaš začel študirati medicino na Medicinski fakulteti na Dunaju. Spomladi 1920 je diplomiral in tam opravil tudi specializacijo iz pediatrije. Po vrnitvi v domovino je bil od februarja 1923 do konca septembra 1924 asistent na Univerzitetni pediatrični kliniki v Zagrebu. Oktobra 1924 pa je prvič prišel v Zavod za socialno-higiensko zaščito dece v Ljubljani. Februarja 1926 je bil poslan na delo v Karlovec in po petih mesecih znova premeščen v Ljubljano, kjer je bil do konca leta 1926 namestnik predstojnika zavoda, potem pa njegov predstojnik in ravnatelj šole. S tem se je začelo njegovo bogato delo na področju razvoja in organizacije otroškega skrbstva oz. skrbi za najranljivejše, dojenčke in male otroke. Ukvarjal se je s pisanjem pravilnikov za novoustanovljene dispanzerje,

posvetovalnice in otroške poliklinike, sodeloval je pri reorganizaciji rejniške službe oz. otroških kolonij in njenem nadzoru, pod njegovim vodstvom je zavod pridobival prostorsko, organizacijsko in finančno. Povezoval se je s številnimi ustanovami, ki so se dotikale otroške zaščite in iskal možnosti za čim bolj kakovostno pomoč najmlajšim, pomembna je bila njegova vloga v pedagoškem delu, zavzemal se je za sodelovanje z občinami in odpiranje otroških zavetišč. Sodeloval je na kongresih s temami o otroški skrbi in negi. Naredil je načrt za potujočo razstavo Higienskega zavoda in načrt opreme otroških kočar za novorojenčke revnih mater. Tik pred vojno je izdelal načrt evakuacije zavoda, v primeru vojne pa tudi za evakuacijo otrok, zelo si je prizadeval tudi za ustanovitev posvetovalnice za nosečnice. Velika in spregledana je vloga prim. dr. Dragaš v zdravstvenem šolstvu. Poleg raznih tečajev, ki so se izvajali pod njegovim predstojništvom za osnovnošolske učiteljice, za mlade matere ter tečaji za nego dojenčkov, je imel pomembno vlogo v formalnem zdravstvenem šolstvu. Poleg šole za zaščitne sestre, katere ravnatelj in predavatelj je bil, je leta 1928 na ministrstvo naslovil predlog o ustanovitvi enoletne šole za otroške vzgojiteljice in negovalke, iz katerega je nastala Šola za otroške sestre negovalke. Ravnatelj je bil od 1929 do 1939. Oblastni odbor ljubljanske oblasti mu je poveril organizacijo dveletne strežniške šole. S poukom je začela 1928. Šola je prenehala delovati leta 1931 zaradi upravne spremembe. Sedem let si je nato dr. Dragaš prizadeval za ustanovitev nove banovinske šole za bolničarke in bolničarje. Leta 1938 je bil predlog odobren. Šolo je vodil do leta 1940. Bil je tudi predavatelj na Babiški šoli. Poleg člankov je že pred vojno napisal nekaj knjig, ki so jih na zdravstvenih šolah uporabljali kot učbenike.

Po osvoboditvi je delal kot zdravnik specialist mestne četrti Center in brezplačno zdravil revne in bolne otroke ter mladoletnike. Bil je zdravnik v Domu Toneta Tomšiča ter zdravil otroke, sirote begunce iz Bosne in Hercegovine, brezplačno in jih obiskoval na domu. Objavljal je poučne zdravstvene prispevke v reviji Priroda, človek in zdravje, Naša žena ter Tovariš. Predlagan je bil za delo na medicinski fakulteti, a ta predlog ni bil sprejet. Umrl je leta 1970 (Dragaš, 2014). Prim. dr. Dragaš je bil ravnatelj enoletne Šole za sestre, ki se je pod njegovim vodstvom reorganizirala v dvoletno Šolo za dečje zaščitne sestre in dojenške negovalke ter kasneje, polivalentne, reorganizirane Državne šole za zaščitne sestre v Ljubljani. Spremembi monovalentnega tipa šole v polivalentni tip, iz otroške sestre v splošno sestro je sam nasprotoval (Zavrl, 2021).

Ravnateljica, dečja zaščitna sestra Marija Češarek, je ravnateljstvo prevzela v obdobju, ko so vse štiri jugoslovanske sestrške šole za ravnateljico dobile zaščitno sestro. To je bilo v letu 1934 (Grkovič-Janovič, 2015). Marija Češarek se je rodila 10. 11. 1906. Diplomirala je na dvoletni sestrski šoli v Ljubljani leta 1927. Njena prva zaposlitev je bila v Zavodu za socialno-higiensko zaščito dece v Ljubljani, le krajši čas v posvetovalnici za matere v Hrastniku. Bila je glavna sestra omenjenega zavoda, ko je 30. 4. 1934 postala ravnateljica šole. Šolo je vodila tudi skozi težko obdobje okupacije do leta 1945.

Po vojni pa je bila med leti 1950 in 1952 ravnateljica bolničarske šole na Golniku (Berkopec, Keršič, 2023). Bila je ravnateljica triletno, polivalentne, Šole za zaščitne sestre v Ljubljani (Zavrl, 2021).

Prim. dr. Bogoljub Dragaš. Hrani Digitalna knjižnica Slovenije.

Oba ravnatelja in ravnateljica so svojčas tudi poučevali na šoli. Poleg njih pa še drugi učitelji. V šolah za zaščitne sestre so teoretične predmete poučevali zdravniki specialisti, učitelji srednjih šol ali univerz in tudi druge strokovne osebe. Učitelji zdravniki so bili običajno šefi ali asistenti ustanov in oddelkov, v katerih so učenke opravljale praktično izobraževanje (Sl. I., 1931; Sušnik, 1932). Ohranjen je seznam profesorjev, ki so poučevali na šoli,

vendar so zapisani le s priimki. Nekatere tako lahko razvozlam, nekatere žal ne. V profesorskem zboru ljubljanske sestrške šole so bili za takratni čas nekateri vodilni in znani zdravniki: higienik dr. Ivo Pirc; šolska zdravnica dr. Amalija Šimec; pediater dr. Mitja Ambrožič in dr. Bogoljub Dragaš; ginekolog in porodničar dr. Alojz Zalokar, anatom dr. (Alojz) Alija Košir; dermatolog dr. Jernej Demšar; ftiziolog dr. Tone Jamar; nevrolog in psihiater dr. Ivan Robida; higienik dr. Karel Petrič; kirurg dr. Vladimir Guzelj; pediaterinja dr. Anča Konvalinka Tavčar (Dragaš, 1938). Iz fotografij, objavljenih v knjigi Zaščitne sestre, pa lahko razberemo, da sta v njej predavala še kirurg dr. Robert Blumauer in mestni fizik in šef ljubljanske mestne reševalne postaje dr. Mavricij Rus (Berkopec & Keršič, 2023).

Predavatelji so snov predavali in podajali po načinu, ki jim je najbolje odgovarjal (Grković-Janovič, 2015). Da je učenka poslušala predavanja iz vseh šolskih predmetov in pridobila oceno, je za vsako posameznico pričal dokument »Potrdilo frekvence«, kjer so predmeti naštet, ob njih pa so podpisani predavatelji. Kasneje je vlogo tega dokumenta prevzel Katalog Državne šole za zaščitne sestre v Ljubljani. Gre za knjige, nekakšne redovalnice, v katerih je vsaka učenka imela svojo stran, kjer so bili zapisani njeni podatki, podatki o izpitih, ocenah in praktičnem delu (SI_ZAL_LJU/0728 Šola za medicinske sestre Ljubljana; Bufon, 2022).

Na šoli so poučevale tudi zaščitne sestre, imenovali so jih sestre učiteljice. One so morale poleg diplome o končani sestrski šoli imeti še zrelostni izpit srednje šole ali učiteljska, specialni izpit iz pedagogike in šestmesečno praktično delovno dobo po prejemu diplome v dotični ustanovi (Sl. I., 1931; Sušnik, 1932). Sestre učiteljice na triletni šoli so bile: Marija Češarek, Angela Gašperin, roj. Rujavec, Marija Tomšič, Majda Hočever (SI_ZAL_LJU/0728 Šola za medicinske sestre Ljubljana; Dragaš, 1938; Merljak, 1974; Toni Gradišek, 1992a). Vse štiri

sestre-učiteljice so predavale in vodile prakso tudi na Šoli za otroške sestre negovalke (Toni Gradišek, 1992b). Praktični pouk na šoli se je izvajal v različnih ustanovah preventivnega in kurativnega tipa. Bil je sestavljen iz predavanj sester-učiteljic in praktičnega dela (SI_ZAL_LJU/0728 Šola za medicinske sestre Ljubljana).

Krajši čas so bile na šoli zaposlene tudi zaščitne sestre, predvsem iz prvih generacij diplomantk ljubljanske šole: Angela Boškin, Pavla Gruden, Antonija Schiffrer, Marija Gril in Zdenka Velušček (Dragaš, 1938; Bufon, 2022; Berkopec & Keršič, 2023).

Poleg zdravnikov in zaščitnih sester so predavanje nekaterih predmetov prevzeli drugi profili: pedagog dr. Karel Ozvalt, mladinska referentka Alojzija Štebi, državni jezik prof. Mlakar, zakonodajca g. Tovornik, fiziko in kemijo Dr. Piskernik (morda Angela) (Dragaš, 1938) in pedagoginja Dora Vodnik Pegam (Berkopec & Keršič, 2023). Osnove prehrane in kuhanje oz. gospodinjstvo, pa »gospodična Humek Š.« (Higienski zavod, 1936). Štefanija Humek, učiteljica gospodinjstva, avtorica knjige Prehrana po novih zdravstvenih načelih (Humek, 1931).

Na šoli so imeli zaposleno še eno arhivsko uradnico (Toni Gradišek, 1992a).

Po kratkem pregledu literature vidimo, da so na ljubljanski sestrski šoli znanje predajali učenkam takratna velika imena slovenske medicine pa tudi druga znana imena. V izobraževanje so se že vključevale zaščitne sestre. S tem se je je izoblikovala strokovno usposobljena zdravstvena delavka, ki je odgovarjala takratnim potrebam. Do pomladi 1945 se je na šoli izobrazilo 229 zaščitnih sester. Vodstvo in učiteljski zbor šole sta se po osvoboditvi spremenila in povečala. S svojim trudom so učitelji in sestre učiteljice pomembno vplivali na začetek razvoja novega poklica na naših tleh, saj so prve generacije zaščitnih sester predstavljale temelj za razvoj sodobne zdravstvene nege.

Literatura:

- Ambrožič, M., 1945. Življenjepis. Hrani: Stela Filipi Matutinovič.
- Berkopec, M. & Keršič, I., 2023. Zaščitne sestre. Ljubljana: Zbornica zdravstvene in babiške nege Slovenije-Zveza strokovnih društev medicinskih sester, babic in zdravstvenih tehnikov Slovenije, p. 106, 126.
- Bufon, 2022. Dokumentacija zaščitne sestre Zdenke Velušček. Hrani: družina Bufon
- Dragaš, AZ., 2014. Prim. dr. Bogo Dragaš: zdravstveno, socialno in prosvetno delo. Celje-Ljubljana: Celjska Mohorjeva družba, pp. 10–62.
- Dragaš, B., 1938. Zgodovina in delo sestrtva v Sloveniji: od prevrata do leta 1934. Ljubljana: J. Blasnika nasl., pp. 6–29.
- Filipi Matutinovič, 2023. Dopisovanje z vnukinjo dr. Ambrožiča, gospo Stelo Filipi Matutinovič. Sporočila hrani avtor.
- Grković-Janovič, S., 2015. Sestrinska riječ: Između sućuti i dužnosti. Zagreb: Medicinska naklada, Škola narodnog zdravlja »Adrija Štampar«, pp. 55–336.
- Higienski zavod, 1936. Poročilo Higijenskoga zavoda v Ljubljani in njemu podrejenih higijenskih ustanov v Dravski banovini za leto 1935. Ljubljana: Higienski zavod, p. 24, 29.
- HR-DAZG-237, Središnji ured sestara pomočnica u Zagrebu. T. e. 34/2, 35/3.
- Humek, Š., 1931. Prehrana po novih zdravstvenih načelih. Ljubljana: Jugoslovanska knjigarna, p. 1.
- Merljak, N., 1974. Jubilejna skupščina Zveze društev medicinskih sester Slovenije: 50. obletnica ustanovitve šole za medicinske sestre na Slovenskem. Zdrav Obzor, 8(3), pp. 158–161.
- SI ZAL LJU/0728 Šola za medicinske sestre Ljubljana. T. e: 12, 14, 15.
- Službeni list Kraljevske banske uprave Dravske banovine, 1931. Zakon o strokovnih šolah za pomožno osebje v socialni in zdravstveni službi. Ljubljana: 21. 2. 1931, 3(13), pp. 270–275.
- Sušnik, L., 1932. Akademski poklici: navodilo za izbiro stanu. Ljubljana: Slovensko katoliško akademsko starešinstvo, p.168.
- Toni Gradišek, A., 1992a. Šola za medicinske sestre v Ljubljani. In: Šuštar B, ed. Šola za sestre: zdravstveno šolstvo na Slovenskem 1753-1992: razstveni katalog. Ljubljana: Slovenski šolski muzej, pp. 57–64.
- Toni Gradišek, A., 1992b. Od šole za otroške sestre negovalke do Srednje zdravstvene šole v Ljubljani. In: Šuštar B, eds. Šola za sestre: zdravstveno šolstvo na Slovenskem 1753-1992: razstveni katalog. Ljubljana: Slovenski šolski muzej, pp. 65–80.

Diplomantke z ravnateljico, sr. Marijo Češarek, prva v prvi vrsti na levi; v temnejši, terenski, sestrski uniformi, ki so jo oblekle tudi za svečane priložnosti. Skrajno desno dr. Ivo Pirc. Izsek fotografije. Vir: Berkopec, Keršič, 2023.

Priložnostna poštna znamka ob 100-letnici izobraževanja za poklic medicinske sestre

IRENA KERŠIČ

Delovna skupina za ohranjanje zgodovine zdravstvene in babiške nege je v začetku leta 2023 podala predlog za izdajo priložnostne znamke, s katero bi počastili 100 let izobraževanja za poklic medicinske sestre v Sloveniji.

Komisija za izdajo poštних vrednotnic pri Pošti Slovenija je predlog obravnavala in sprejela sklep, da bo v letu 2024 izdana priložnostna znamka. Imenovani sta bili kontaktni osebi. S strani Pošte Slovenija je projekt vodil Darko Lončarič, s strani Zbornice – Zveze je bila za strokovno vodjo imenovana Irena Keršič. Za razpis motiva znamke so bile dane usmeritve, ki so vsebovale strokovne smernice, svobodno oblikovanje oblikovalca, sodoben pogled na poklicno skupino medicinskih sester, brez stereotipov kot npr. stetoskop okoli vratu. Predlog za napis na znamki je bil *100 let izobraževanja za poklic medicinske sestre v Sloveniji*. Razpis je bil objavljen na

spletni strani Pošte Slovenija. Prispela sta dva predloga. O izboru je odločala pristojna komisija, v kateri so bili tudi strokovnjaki s področja oblikovanja.

Po navedbi Darka Lončariča je ime oblikovalske agencije obvezen element poštne znamke. Napis zapisa na znamki je takšen kot zapis pri številnih drugih znamkah. Te znamke gredo v največji meri v roke zbirateljev in ti dobro vedo, kaj to pomeni.

Poštna znamka je uradno izšla 26. 1. 2024. Kolikor je razbrati iz medijev, je bila dobro sprejeta. Verjamemo, da bo dobro sprejeta tudi med zaposlenimi v zdravstveni negi.

Z izdajo priložnostne znamke ob 100-letnici izobraževanja za poklic medicinske sestre v Sloveniji je Pošta Slovenije izrazila spoštovanje do poklica medicinske sestre. Znamke s področja zdravstvene nege in medicinskih sester so v svetu redke. Izid priložnostne znamke ob visokem jubileju je posebnega pomena za prepoznavnost slovenskih medicinskih sester, ki z izobraževanjem in vseživljenjskim učenjem pomembno prispevajo in zagotavljajo kakovostno in varno zdravstveno nego.

Nekaj zanimivih knjig iz stroke in zgodovine zdravstvene nege ter babištva

Zgodovina zdravstvene nege in babištva na Slovenskem

- Negovanje dediščine skozi devet desetletij** – Bogata zgodovina od začetkov (1927) do danes je popisana v prvi tovrstni knjigi pri nas. Prinaša veliko zanimivih dokumentov o začetkih organiziranega delovanja medicinskih sester, zdravstvenih tehnikov in babic na Slovenskem, slikovnega gradiva iz vseh obdobij delovanja, predstavlja posameznice in posameznike, ki so s svojim delom in strokovnostjo največ prispevali in poskrbeli, da je danes zdravstvena nega v Sloveniji na zavirljivi ravni.
- Zaščitne sestre** – Knjiga prinaša bogato arhivsko gradivo, ki priča o razvoju zdravstvene nege v slovenskih pokrajinah. Brez spoštovanja preteklosti tudi sedanjosti ne bi bilo in zato je prav, da vseh v monografiji z imeni in priimki zapisanih skrbstvenih sester, zaščitnih sester, otroških negovalk in bolniških strežnic nikoli ne spregledamo in pozabimo.
- Babice v Kranju in okoliških vaseh pred letom 1950** – Knjiga ima neprecenljivo vrednost za zgodovino babištva in je svojevrsten poklon prvim bobicam na Gorenjskem, predhodnicam današnjih babic. Zgodovinski in arhivski viri, zapisi spominov, fotografije, kopije diplom, pisem in še česa nam približajo ta oddaljeni čas in ljudi.

Iz stroke

- Splošna priporočila za duhovno oskrbo v zdravstveni negi** so namenjena vsem izvajalcem zdravstvene nege, od dijakov in študentov do vseh, ki so se temu plemenitemu poklicu zapisali že zdavnaj. Intenzivna, kratka obravnava pacientov v kliničnih okoljih in naraščanje kroničnih pacientov v okviru dolgotrajne oskrbe predstavljajo za izvajalce zdravstvene nege velik izziv in jim preprečujejo celostno obravnavo posameznika in tako skrb za njegovo dobro počutje.
- Perioperativna zdravstvena nega** predstavlja pregled vsebin strokovnega področja perioperativne zdravstvene nege. Monografija je namenjena vsem operacijskim medicinskim sestram, tako začetnikom kot tudi že izkušenim, pripravnikom in študentom zdravstvene nege.

Naročilnice in več informacij o posamezni knjigi ter še več zanimivih vsebin najdete na tej povezavi:

Evolucija zdravljenja primarne imunske trombocitopenije

TATJANA ŠOPINGER LIPOVNIK, UNIVERZITETNI KLINIČNI CENTER MARIBOR, KLINIKA ZA INTERNO MEDICINO, INTERNISTIČNI AMBULANTNI CENTER, **DOC. DR. AMADEUS LEŠNIK**, UNIVERZITETNI KLINIČNI CENTER MARIBOR, URGENTNI CENTER, UNIVERZA V MARIBORU, FAKULTETA ZA ZDRAVSTVENE VEDE

Izveček

Zdravljenje trombocitopenije je skozi zgodovino doživelo obsežen razvoj, ki odraža prizadevanja za izboljšanje kakovosti življenja pacientov. Pretekli pristopi so se raztezali od klasičnih transfuzij trombocitov do kompleksnejših terapevtskih metod. S stalnim napredkom v medicinski znanosti se obzorja zdravljenja trombocitopenije širijo, kar omogoča zdravnikom več možnosti zdravljenja bolezni ter pacientom boljše kakovost življenja.

Ključne besede: trombociti, inovativna zdravila, agonisti trombopoetinskih receptorjev

Uvod

Trombocitopenija je bolezen, pri kateri je število trombocitov, ključnih krvnih celic za strjevanje krvi, nižje od običajnega (Singh, et al., 2021). Zmanjšano število trombocitov v periferni krvi je posledica kombinacije prezgodnjega uničenja trombocitov in relativno nezadostne proizvodnje trombocitov (Provan & Semple, 2022). Ta motnja je lahko posledica različnih vzrokov, vključno z genetskimi dejavniki, avtoimunskimi boleznimi ali neželenimi učinki zdravil. Široka diferencialna diagnoza v kombinaciji s potencialno nevarno naravo nekaterih pojavov zahteva hitro oceno situacije in morebitno potrebo po nujni intervenciji. Najpogostejši vzrok trombocitopenije v splošni populaciji je imunska trombocitopenična purpura (ITP) (Swain & Bird, 2020), pridobljena avtoimunska bolezen, za katero je značilno imunsko posredovano uničenje trombocitov in poslabšanje proizvodnje trombocitov (Cooper & Ghanima, 2019).

Razumevanje simptomov, zgodnje prepoznavanje ter sodelovanje so ključnega pomena za izboljšanje kakovosti življenja pacientov s to boleznijo. Pacienti z ITP se pogosto soočajo z modricami, pogostimi krvavitvami iz nosu in dlesni ter počasnim celjenjem ran ter splošno utrujenostjo. Poleg tega lahko pride do majhnih rdečih pik (petehij) na koži, predvsem od kolena navzdol, ki so posledica kapilarne krvavitve (Efficace et al., 2016). Zgodnje prepoznavanje teh simptomov je ključno za pravočasno ukrepanje.

Pri obvladovanju ITP se uporabljajo različni pristopi. Pri blažjih primerih so morda dovolj le spremembe življenjskega sloga in spremljanje. Ob tem je podarjena vloga diplomirane medicinske sestre, ki pacientom z ITP podaja informacije in opozorila za vsakdanje življenje. V primeru hujših oblik pa so potrebna zdravila, ki spodbujajo tvorbo trombocitov ali zmanjšujejo njihovo uničenje. Odlčitve o zdravljenju vedno bolj vključujejo preference pacientov in zdravnikov glede številnih vidikov kakovosti življenja, praktičnosti in stroškovne učinkovitosti. Zdravstveni pristopi temeljijo na usklajenem dojemanju simptomov in zdravljenja med pacienti in zdravniki, ob upoštevanju jasnih pričakovanj (Cooper, 2017).

Zdravljenje ITP skozi čas

V začetkih zdravljenja se je kot prva izbira pogosto uporabljala transfuzija trombocitov. Ta metoda sicer zagotavlja začasno povečanje števila trombocitov, a je omejena z razpoložljivostjo trombocitov in kratkim trajanjem učinkovitosti. Kortikosteroidi so postali uveljavljen pristop, ki se je izkazal za učinkovitega pri zmanjšanju vnetnega odziva in preprečevanju neželene aktivnosti imunskega sistema (Bradbury et al., 2021). Čeprav so še vedno terapija prvega izbora, so v 85 % primerov učinkoviti v nekaj dneh, vendar se pogosto pojavi potreba po ponovljenem zdravljenju po prekinitvi (Wei et al., 2016), ob tem pa se pojavljajo skrbi glede dolgoročnih neželenih učinkov.

Med standardnimi oblikami zdravljenja se uporabljajo še intravenski imunoglobulini (IVIg) in anti-D imunoglobulin (Neunert, et al., 2019). Zaradi pomanjkanja zdravilnih učinkov, visokih stroškov in zapletov, povezanih z zdravili, nobena od omenjenih standardnih oblik ni priporočljiva za dolgotrajno uporabo (Al-Samkari & Kuter, 2020). Po prekinitvi zdravljenja z omenjenimi zdravili se pri večini pacientov bolezen ponovi, medtem ko se pri deležu odraslih bolezen izboljša z zdravljenjem ali brez njega v enem letu po diagnozi (Cooper, 2017).

Ena od bolj invazivnih možnosti zdravljenja, ki lahko prinese olajšanje pacientom, je odstranitev vranice (splenektomija), saj je vranica ključna pri uničevanju trombocitov. Čeprav splenektomija še vedno velja za učinkovito kurativno zdravljenje trombocitopenije, se je njena uporaba v zadnjem desetletju močno zmanjšala, zlasti od odobritve uporabe agonistov trombopoetinskih receptorjev (Mageau, et al., 2022). Pri pacientih, ki se na agoniste trombopoetinskih receptorjev ne odzivajo, pa je še vedno ustrezna možnost zdravljenja (Palandri, et al., 2016; Chaturvedi, et al., 2018). Zadnje smerice Ameriškega združenja za hematologijo (ASH) in posodobljeno mednarodno soglasno poročilo navajajo splenektomijo kot možnost tretje izbire (Provan, et al., 2019).

Agonisti trombopoetinskih receptorjev

V zadnjih 20 letih je prišlo do pomembnega razvoja zdravil za zdravljenje ITP, kar je omogočilo uporabo zdravil z manj imunske supresije. Uporabljati so se začeli agonisti trombopoetinskih receptorjev, kot sta romiplostim in eltrombopag (Kuter, et al., 2019), ki predstavljata popolnoma drugačen pristop k ITP. Ta zdravila spodbujajo povečanje produkcije trombocitov v kostnem mozgu z nezahtevnim dnevnim ali tedenskim zdravljenjem, dokler niso dosežene ustrezne ravni in zdravljenje ni več potrebno (Ghanima, et al., 2019).

Romiplostim se uporablja pri pacientih, starejših od enega leta, s kronično ITP, ki niso odzivni na vsaj eno drugo zdravljenje (Ghanima, et al., 2019). Zdravilo, ki posnema naravne procese, odgovorne za nastajanje trombocitov v telesu, povečuje njihovo število in s tem zmanjšuje tveganje za krvavitve. Aplicira se v obliki injekcije pod kožo enkrat tedensko (Steurer, et al., 2017).

Eltrombopag se uporablja za paciente s kronično obliko ITP, ki so že imeli opravljeno splenektomijo in ne reagirajo na zdravljenje s steroidi ali

intravenoznimi imunoglobulini (IVIg), ter za paciente, pri katerih splenektomija ni možna. Zdravilo je na voljo v obliki tablet in deluje podobno kot naravno prisotni hormoni (rastni faktorji) v telesu. Zdravljenje z agonisti trombopoetinskih receptorjev predstavlja napreden in ciljno usmerjen pristop k obravnavi pacientov z ITP, saj imajo visoko učinkovitost, se dobro prenašajo in izboljšajo kakovost življenja pacientov (Provan & Semple, 2022).

Zaključek

Zdravljenje ITP je skozi zgodovino doživelo obsežen razvoj, ki odraža prizadevanja za izboljšanje življenja pacientov. V sodobnem času je na obzorju novo poglavje v zdravljenju ITP z agonisti trombopoetinskih receptorjev. Čeprav je trenutno na voljo le nekaj takih zdravil, se seznam nenehno širi z obetavnimi kliničnimi preskušnji. To odpira nove možnosti za paciente, saj jim omogoča ciljno usmerjeno in učinkovito zdravljenje ter s tem izboljšanje kakovosti njihovega življenja. Skozi nadaljnje raziskave in inovacije lahko pričakujemo nadaljnji napredek v zdravljenju ITP, kar obeta boljše izide in upanje za paciente v prihodnosti.

Literatura:

- Al-Samkari, H. & Kuter, D. J., 2020. Immune thrombocytopenia in adults: modern approaches to diagnosis and treatment. In: *Seminars in thrombosis and hemostasis*. Thieme Medical Publishers, Inc. 333 Seventh Avenue, 18th Floor, New York, pp. 275–288.
- Bradbury, C. A., et al., 2021. Mycophenolate mofetil for first-line treatment of immune thrombocytopenia. *New England Journal of Medicine*, 385(10), pp. 885–895.
- Chaturvedi, S., Arnold, D. M. & McCrae, K. R., 2018. Splenectomy for immune thrombocytopenia: down but not out. *Blood*, [Online] 131(11), pp. 1172–1182. Available at: <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0006497120323971>.
- Cooper, N., 2017. State of the art—how I manage immune thrombocytopenia. *British journal of haematology*, 177(1), pp. 39–54.
- Cooper, N. & Ghanima, W., 2019. Immune thrombocytopenia. *New England Journal of Medicine*, 381(10), pp. 945–955.
- Efficace, F., et al., 2016. Health-related quality of life and burden of fatigue in patients with primary immune thrombocytopenia by phase of disease. *American Journal of Hematology*, 91(10), pp. 995–1001.
- Ghanima, W., et al., 2019. Thrombopoietin receptor agonists: ten years later. *Haematologica*, 104(6), pp. 1112–1123.
- Kuter, D. J., et al., 2019. Romiplostim in adult patients with newly diagnosed or persistent immune thrombocytopenia (ITP) for up to 1 year and in those with chronic ITP for more than 1 year: a subgroup analysis of integrated data from completed romiplostim studies. *British Journal of Haematology*, 185(3), pp. 503–513.
- Mageau, A., et al., 2022. Splenectomy for primary immune thrombocytopenia revisited in the era of thrombopoietin receptor agonists: new insights for an old treatment. *American Journal of Hematology*, 97(1), pp. 10–17.
- Neunert, C., et al., 2019. American Society of Hematology 2019 guidelines for immune thrombocytopenia. *Blood advances*, 3(23), pp. 3829–3866.
- Palandri, F., et al., 2016. Have splenectomy rate and main outcomes of ITP changed after the introduction of new treatments? A monocentric study in the outpatient setting during 35 years. *American Journal of Hematology*, 91(4), pp. E267–E272.
- Provan, D., et al., 2019. Updated international consensus report on the investigation and management of primary immune thrombocytopenia. *Blood advances*, 3(22), pp. 3780–3817.
- Provan, D. & Semple, J. W., 2022. Recent advances in the mechanisms and treatment of immune thrombocytopenia. *EBioMedicine*, 76.
- Singh, A., Uzun, G. & Bakchoul, T., 2021. Primary immune thrombocytopenia: novel insights into pathophysiology and disease management. *Journal of Clinical Medicine*, 10(4), p. 789.
- Steurer, M., et al., 2017. A large observational study of patients with primary immune thrombocytopenia receiving romiplostim in European clinical practice. *European Journal of Haematology*, 98(2), pp. 112–120.
- Swain, F. & Bird, R., 2020. How I approach new onset thrombocytopenia. *Platelets*, 31(3), pp. 285–290.
- Wei, Y., et al., 2016. High-dose dexamethasone vs prednisone for treatment of adult immune thrombocytopenia: a prospective multicenter randomized trial. *Blood, The Journal of the American Society of Hematology*, 127(3), pp. 296–302.

Problematika CRAb v enoti covidne intenzivne terapije

NATAŠA RADOVANOVIĆ

Po podatkih Evropskega centra za preprečevanje in obvladovanje bolezni 5 % pacientov v Evropski uniji umre zaradi okužb, povezanih z zdravstvom.

V enotah intenzivne terapije je odstotek z zdravstvom povezanih okužb še višji. Po podatkih evropske multicentrične raziskave naj bi vsaj 30 % pacientov v enotah intenzivne terapije imelo vsaj eno epizodo z zdravstvom povezane okužbe (Kokalj, et al., 2018).

V času pandemije covid-19 so bolnišnice po vsem svetu, ki so zdravile paciente, obbolele za covidom-19, beležile močan porast pacientov koloniziranih ali okuženih z bakterijo *Acinetobacter baumannii* (A. baumannii). Gre za gram negativno bakterijo, ki je odporna proti številnim antibiotikom, tudi proti karbapenemom (Mangioni, et al., 2023). Dejavniki tveganja za razvoj kolonizacije ali okužbe z bakterijo A. baumannii, rezistentno na karbapeneme, so dolgotrajna hospitalizacija v enotah intenzivne terapije, imunsko oslabljeni pacienti in različni invazivni postopki in posegi (Odewale, et al., 2016).

Posledice kolonizacije z bakterijo A. baumannii, rezistentne na karbapeneme, so večja smrtnost, daljša hospitalizacija in večji stroški zdravljenja (Ibrahim, et al., 2021). V UKC Maribor je bil v enoti covidne intenzivne terapije med decembrom 2020 in aprilom 2021 zabeležen največji porast pacientov, koloniziranih z bakterijo A. baumannii, rezistentne na karbapeneme, zato smo se odločili izvesti raziskavo z namenom, da bi opredelili vzroke in posledice porasta CRAb v enoti covidne intenzivne terapije. V nadaljevanju so prikazani najbolj pomembni podatki raziskave.

Zasnova študije

Izvedli smo retrospektivno raziskavo v enoti covidne intenzivne terapije. V raziskavo so bili vključeni odrasli pacienti, okuženi s koronavirusom, in s potrjeno kolonizacijo z bakterijo A. baumannii, rezistentno na karbapeneme. Raziskava je potekala med 1. decembrom 2020 in 30. aprilom 2021.

Rezultati

V študijskem obdobju (1. december 2020 – 30. april 2021) je bilo v enoti covidne intenzivne terapije hospitaliziranih 396 pacientov. Od tega je bilo 20 (5,1 %) pacientov po premestitvi na drugi oddelek zaradi poslabšanja zdravstvenega stanja ponovno hospitaliziranih v enoto covidne intenzivne terapije.

Osnovni demografski podatki pacientov, koloniziranih z bakterijo A. baumannii, rezistentno na karbapeneme

Od skupaj 396 hospitaliziranih pacientov je bilo v študijskem vzorcu 53 (13,4 %) pacientov koloniziranih z bakterijo A. baumannii, rezistentno na karbapeneme (CRAb in CRAb-CP). Osnovne značilnosti pacientov, koloniziranih z bakterijo A. baumannii, rezistentno na karbapeneme, so prikazane v Tabeli 1.

Tabela 1: Demografski podatki pacientov, koloniziranih z bakterijo A. baumannii, rezistentno na karbapeneme

Značilnosti pacientov (n=53)	
Ženski spol	15 (28,3 %)
Moški spol	38 (71,7 %)
Povprečna starost pacientov	67,9 leta
Št. mehansko ventiliranih pacientov	46 (86,8 %)
Povprečno št. ur mehanske ventilacije	351,1 ure (pbl. 14,6 dneva)
Povprečno št. dni v enoti covidne intenzivne terapije	25,6 dneva
Povprečno št. dni celotne hospitalizacije	43,1 dneva
Smrtnost v enoti covidne intenzivne terapije	22 (41,5 %)
Smrtnost v bolnišnici (po premestitvi iz enote covidne intenzivne terapije)	8 (15,1 %)
Preživetje po odpustu iz bolnišnice	23 (43,4 %)

Izvor kolonizacije z bakterijo A. baumannii, rezistentne na karbapeneme

29 (54,7 %) pacientov je bilo koloniziranih z bakterijo A. baumannii, rezistentno na karbapeneme, v enoti covidne intenzivne terapije, 5 (9,5 %) pacientov je bilo ob sprejemu v enoto že koloniziranih, za 19 (35,8 %) pacientov pa nismo mogli natančno potrditi izvora kolonizacije (Tabela 2).

Tabela 2: Izvor kolonizacije z bakterijo A. baumannii, rezistentno na karbapeneme

Izvor okužbe (n=53)	
Enota covidne intenzivne terapije	29 (54,7 %)
Predhodne hospitalizacije pred (sprejemom v enoto covidne intenzivne terapije)	5 (9,5 %)
Nedoločeno	19 (35,8 %)

Mesto kolonizacije z bakterijo A. baumannii, rezistentno na karbapeneme

Pacienti so imeli kolonizirano bakterijo A. baumannii, rezistentno na karbapeneme, v brisu rektuma, vzorcu urina, hemokulturah, brisu poškodbe tkiva zaradi pritiska (PTT) in aspiratu traheje (Tabela 3). 46 (86,8 %) pacientov je imelo kolonizirano bakterijo A. baumannii samo na enem mestu, 5 (9,4 %) pacientov je imelo kolonizacijo na dveh mestih in 2 (3,8 %) pacienta sta imela kolonizacijo na treh mestih.

Tabela 3: Mesto kolonizacije z bakterijo A. baumannii, rezistentno na karbapeneme

Mesto kolonizacije	Št. pacientov (n=53)
Aspirat traheje	27 (50,7 %)
Bris rektuma	17 (33 %)
Urin	1 (1,9 %)
PTT	1 (1,9 %)
Bris rektuma in aspirat traheje	4 (7,1 %)
Aspirat traheje in hemokulture	1 (1,9 %)
Bris rektuma, aspirat traheje in vzorec urina	2 (3,5 %)

Raba antibiotikov

Tabela 4: Primerjava med pacienti, koloniziranimi z bakterijo A. baumannii, rezistentno na karbapeneme in pacienti brez kolonizacije

	Pacienti, kolonizirani z bakterijo A. baumannii	Pacienti, ki niso bili kolonizirani z bakterijo A. baumannii
Št. ur mehanske ventilacije	351,1 ure (pbl. 14,6 dneva)	124,8 ure (pbl. 5,2 dneva)
Št. dni v enoti covidne intenzivne terapije	25,6 dneva	10,1 dneva
Skupno št. dni v bolnišnici	43,1 dneva	24,1 dneva
Smrtnost v enoti covidne intenzivne terapije	43,4 %	21,6 %
Smrtnost v bolnišnici po odpustu iz enote covidne intenzivne terapije	15,1 %	6,4 %
Preživetje po odpustu iz bolnišnice	43,4 %	72 %

Od 53 pacientov, ki so bili kolonizirani z bakterijo *A. baumannii*, rezistentno na karbapeneme, je 51 pacientov imelo v enoti covidne intenzivne terapije vsaj en antibiotik, 2 pacienta sta bila brez antibiotika. Pacienti so imeli povprečno 5,6 antibiotika, od tega so imeli povprečno 4,9 različnega antibiotika. Pred potrditvijo kolonizacije so imeli povprečno 3,2 različnega antibiotika.

Primerjava med pacienti, koloniziranih z bakterijo *A. baumannii*, rezistentno na karbapeneme in pacienti brez kolonizacije

V Tabeli 4 je prikazana primerjava med pacienti, ki so bili kolonizirani z bakterijo *A. baumannii*, rezistentno ($n=53$, 13,4 %) na karbapeneme in pacienti brez kolonizacije ($n=343$, 86,6 %).

Razprava z zaključkom

Iz študij je razvidno, da se odpornost na karbapeneme v zadnjem desetletju povečuje – več kot 50 % izoliranih vzorcev *A. baumannii* je bilo v večini držav odpornih na karbapeneme, kar povzroča znatno obolevnost in umrljivost v zdravstvenih ustanovah po vsem svetu, zlasti v enotah intenzivne terapije, kjer se zdravijo življenjsko ogroženi pacienti (Wang, et al., 2023).

Najpomembnejši dejavnik za nastanek odpornosti je raba antibiotikov. Mikroba odpornost proti antibiotikom predstavlja eno od največjih javnozdravstvenih groženj. Z nesmotno rabo antibiotikov pride pri pacientih do selekcije odpornih sevov, ki lahko povzročajo okužbe. Najbolj so ogroženi pacienti, ki so zdravljeni s širokospektralnimi antibiotiki in pacienti v enotah intenzivne terapije (Zidar, 2019).

Kolonizirane paciente je mogoče odkriti z odvzemi brisov kože, žrela, nosnic ali rektuma. S pomočjo zgodnje identifikacije koloniziranih pacientov lahko preprečimo širjenje okužbe na druge paciente (Wiener-Weel, et al., 2022). V svoji študiji za kar 19 (35,8 %) pacientov nismo mogli potrditi, kje natančno so se kolonizirali. Razlog za to je, da se v enoti covidne intenzivne terapije in tudi po nekaterih drugih oddelkih znotraj UKC Maribor po odpustu pacienta niso odvzele nadzorne kužnine za odkrivanje okužb, povezanih z zdravstvom. Zato je bilo v teh primerih težko ugotoviti izvor kolonizacije.

V naši študiji smo v zelo kratkem obdobju zabeležili presenetljivo visoko število pacientov (53 od skupno 396 hospitaliziranih pacientov), koloniziranih z bakterijo *A. baumannii*, rezistentno na karbapeneme. To lahko pojasnimo s posebnimi okoliščinami dela v času pandemije covid-19. Enota covidne intenzivne terapije ni imela stalne lokacije v UKC Maribor, kar pomeni, da smo prostore zamenjali kar 13-krat, od tega smo 11-krat selili kritično bolne paciente (Strdin & Kogler, 2022). Večina bolniških sob je bila 4-posteljnih, nekatere tudi 6-posteljne in že iz tega vidika so bile neustrezne za zdravljenje življenjsko ogroženih pacientov. Poleg prostorske stiske smo se tako srečevali tudi s pomanjkanjem izkušenih zdravstvenih delavcev in velikim obratom komaj priučenih zdravstvenih delavcev. V celotnem študijskem obdobju je za 396 pacientov bilo zaposlenih 129 diplomiranih izvajalcev zdravstvene nege. Od tega je bilo 59 (45,7 %) diplomiranih izvajalcev zdravstvene nege v enoto covidne intenzivne terapije premeščenih iz drugih enot intenzivne terapije, ostalih 70 (54,3 %) diplomiranih izvajalcev zdravstvene nege pa je bilo premeščenih iz enote za anestezijo, operacijske dvorane, ambulantne dejavnosti in negovalnih oddelkov in tako niso imeli predhodnih izkušenj z obravnavo pacientov v enoti intenzivne terapije. Drugi vzroki za visoko število pacientov, koloniziranih z bakterijo *A. baumannii*, rezistentno na karbapeneme, so tudi nedosledna uporaba osebne varovalne opreme in pomanjkljiva higiena rok.

V naši študiji je bila smrtnost v enoti covidne intenzivne terapije med pacienti, ki so bili kolonizirani z bakterijo *A. baumannii*, rezistentno na karbapeneme, za približno 22,8 % višja v primerjavi s pacienti, ki niso bili kolonizirani. Tudi smrtnost po odpustu iz enote covidne intenzivne terapije je bila znatno višja med pacienti, ki so bili kolonizirani z bakterijo *A. baumannii* (15,1 % v primerjavi 5,6 %). Pacienti, ki niso bili kolonizirani z bakterijo *A. baumannii* so za približno 32,4 % imeli boljše preživetje po odpustu iz bolnišnice v primerjavi s pacienti, ki so bili kolonizirani z bakterijo *A. baumannii*, rezistentno na karbapeneme.

Mehansko ventilirani pacienti so še posebej nagnjeni k okužbi s CRAB. K temu pripomore vlaga, ki je povezana z ventilatorskimi cevmi, aspiracijskimi katetri in vlažilci (Wiener-Weel, et al., 2022). V tej študiji so bili skoraj vsi pacienti z okužbo CRAB

mehansko ventilirani (45 od 49 pacientov). Podobne rezultate smo zabeležili tudi v naši študiji, v kateri je bilo 86,8 % pacientov mehansko ventiliranih (46 od 53). Pacienti, kolonizirani z bakterijo *A. baumannii*, rezistentno na karbapeneme, so bili v enoti covidne intenzivne terapije mehansko ventilirani povprečno 351,1 ure, pacienti, ki niso bili kolonizirani, pa so bili mehansko ventilirani povprečno 124,8 ure.

Omejitev širjenja sevov CRAB zahteva večplastne ukrepe, kot so: umivanje in razkuževanje rok, uporaba zaščitne osebne varovalne opreme (npr. plašč) pri neposrednem stiku s pacienti, identifikacija vira izbruha okužbe, čiščenje in razkuževanje pacientove okolice, omejeno uporabo širokega spektra antibiotikov ter zgodnje odkrivanje koloniziranih ali okuženih pacientov (Maragakis & Perl, 2008).

Literatura:

1. Ibrahim, S., Al-Saryi, N., Al-Kadmy, I.M.S. & Aziz, S.N., 2021. Multidrug-resistant *Acinetobacter baumannii* as an emerging concern in hospitals. *Mol Biol Rep*, 48(10), pp. 6987–6998.
2. Kokalj, M., Pšeničnik, M. & Mrvič, T. Priprava ocene tveganja za področje preprečevanja okužb. In: T. Matos, T. Mrvič, eds. Preprečevanje bolnišničnih okužb: izbrane vsebine. *Med Razgl*, 57(5), pp. 3–9.
3. Mangioni, D., Fox, V., Chatenoud, L., Bolis, M., Bottino, N., Cariani, L. et al., 2023. Genomic characterization of carbapenem-resistant *Acinetobacter baumannii* (CRAB) in mechanically ventilated COVID-19 patients and impact of infection control measures on reducing CRAB circulation during the second wave of the SARS-CoV-2 pandemic in Milan, Italy. *Microbiol Spectr*, e0020923.
4. Maragakis, L.L. & Perl, T.M., 2008. *Acinetobacter baumannii*: epidemiology, antimicrobial resistance, and treatment options. *Clin Infect Dis*. 46(8), pp. 1254–1263.
5. Odewale, G., Adefioye, O.J., Ojo, J., Adewumi, F.A. & Olowe, O.A., 2016. Multidrug resistance of *Acinetobacter baumannii* in Ladoke Akintola University teaching hospital, Osogbo, Nigeria. *Eur J Microbiol Immunol*, 6(3), pp. 238–243.
6. Strdin Košir, A. & Kogler, D., 2022. Intenzivna brez doma. Kako smo brez stalne lokacije ali stalnega kadra v UKC MB zdravili preko 1100 kritično bolnih. In: A., Markota, eds. 29. Mednarodni simpozij intenzivne medicine in 26. seminar intenzivne medicine za medinske sestre in zdravstvene tehnike: zbornik, Bled, 20. in 21. maj 2022. Ljubljana: Slovensko združenje za intenzivno medicino, pp. 126–131.
7. Wang, SH., Yang, KY., Sheu, CC., Lin, YC., Chan, MC., Feng, JY. et al., 2023. The prevalence, presentation and outcome of colistin susceptible-only *Acinetobacter baumannii*-associated pneumonia in intensive care unit: a multicenter observational study. *Sci Rep*, 13(1), p. 140.
8. Wiener-Well, Y., Tordgman, D., Bnaya, A., Wolfovitz-Barchad, O., Assous, M.V., Yinnon, AM. et al., 2022. Risk factors for carbapenem resistant *Acinetobacter baumannii* clinical infections in colonized patients. *Isr Med Assoc J*, 24(4), pp. 235–240.
9. Zidar, N., 2019. Mehanizmi razvoja bakterijske odpornosti na antibiotike. *Farmacevtski vestnik*, 70(1), pp. 43–49.

Varnost pacientov ni le abstraktna ideja, temveč dosegljiv cilj

DAVID TRAMŠEK

Septembra lani smo obeležili svetovni dan varnosti pacientov. Z geslom »Glas pacientu« smo skušali opozoriti na potrebo po opolnomočenju in ozaveščanju pacientov in deloma, tu in tam, tudi o pomenu napak v zdravstvu.

Gregor Cuzak, generalni sekretar Zveze organizacij pacientov, je na novinarski konferenci na UKC Ljubljana poudaril, da bolniki pripomorejo k večji varnosti, če razumejo terapijo in se z njo strinjajo, saj lahko opozorijo na napake in pri svojem zdravju ne igrajo zgolj pasivne vloge. Dejal je tudi, da je na

nacionalni ravni Ministrstvu za zdravje letno prijavljenih samo 100 napak, glede na število zdravstvenih storitev pa bi lahko letno bilo prijavljenih 20.000 napak.

Veliko teh napak se zgodi pri predpisovanju in ravnanju z zdravili. Po podatkih Svetovne zdravstvene organizacije (2022) se v eni evropski državi v povprečju letno zgodi 237 milijonov napak pri ravnanju z zdravili; od teh je 66 milijonov potencialno lahko klinično značilnih. Po teh podatki lahko s sistematičnim pristopom k varnosti pacientov preprečimo od 50 do 70,2 % teh napak.

Primeri najbolj pogostih napak pri ravnanju z zdravili sta med drugim napačno odmerjanje (34,7 % napak) in izpustitev odmerka (40 %). Ena od raziskav, ki jo ob teh statistikah navaja Svetovna zdravstvena organizacija (2022), poudarja pomen elektronskega predpisovanja zdravil oz. elektronskega nadzora nad napakami pri ravnanju z zdravili.

Kot medicinska sestra se zavedam, da predpisovanje ni naša primarna domena, to pa še ne pomeni, da nam varno dajanje zdravil ni pomembno ali da se nas predpisovanje povsem ne tiče. Še več: v Nemčiji razmišljajo o posodobitvi reforme o zdravstveni negi, ki bo vključevala dodatne kvalifikacije za medicinske sestre, med drugim možnost predpisovanja zdravil (Bundesministerium für Gesundheit, 2023).

Predpisovanje torej ni – vsaj za zdaj – naša primarna domena, saj to odgovornost večinoma nosijo zdravniki. Zdravniki, ki pa so kot vsi mi ljudje, so lahko preobremenjeni in to pogosto tudi so. Kljub temu pa medicinske sestre predpise pogosto jemljemo kot dokončne, pa naj bo to iz strahu pred avtoriteto, iz lastne utrujenosti ali preprosto iz pomanjkanja dvoma v nekaj, kar je »črno na belem« (čeprav včasih v komaj čitljivi pisavi).

Sistemi za elektronsko predpisovanje in dajanje zdravil so zato ključno orodje za zmanjševanje napak pri predpisovanju zdravil. Naslavljajo namreč razne vzroke napak pri ravnanju z zdravili, ki zajemajo slabe sisteme za upravljanje z zdravili, človeške dejavnike (kot je utrujenost) in slabe delovne pogoje (kot sta velika delovna obremenitev in pomanjkanje delovne sile – oboje dobro poznamo). Pojavlja se tudi izraz »drugih žrtev« (ang. second victims), ki se nanaša na zdravstvene delavce, ki so posredno ali neposredno vpleteni v neugodne incidente, povezane z zdravili in zaradi teh trpijo čustvene posledice.

Jasno je, da bo utrujen ali preobremenjen zdravstveni delavec bolj nagnjen k nenamernim napakam pri predpisovanju zdravil. V času pandemije covid-19 je ena od desetih medicinskih sester, ki je trpela za duševnimi ali psihosocialnimi motnjami, bila vpletena v neugodni zdravstveni incident z resnimi posledicami za pacienta, kot navaja Svetovna zdravstvena organizacija (2022).

Motiti se je sicer človeško, vendar lahko napake in zgoraj naštetih najpogostejše razloge vnaprej predvidimo in preprečimo. Orodja, ki nam lahko pri tem pomagajo, že poznamo, treba pa je stopiti korak naprej k tehnologiji prihodnosti. Taki s spočitimi delavci in z občutno manj napakami.

Svetovna zdravstvena organizacija poziva k prioritizaciji treh področij, ki lahko pomembno prispevajo k izogibanju napakam pri ravnanju z zdravili in bolj učinkovitemu ščitenju pacientov pred škodo zaradi zdravil. To so:

- Razumevanje visoko tveganih situacij: Določena zdravila spremlja višje tveganje – tehnološka

orodja lahko pripomorejo pri prepoznavanju teh zdravil in spremljanju opozoril o visokem tveganju z namenom, da se prepreči morebitna škoda.

- Polifarmacija: Izraz polifarmacija se nanaša na sočasno jemanje večjega števila različnih zdravil, pri katerem je potrebna standardizacija postopkov in protokolov, ki so relevantni za vse od predpisovanja do pregledov zdravil. Tehnološka orodja lahko ob tem pomagajo tudi pacientom, in sicer pri razumevanju in jemanju zdravil.
- Prenos med različnimi ravnmi zdravstvene oskrbe: Pri prenosu pacientovih podatkov obstaja večja možnost, da pride do napak v komunikaciji. Usklajevanje zdravil je zato ključno – elektronsko usklajevanje zdravil zajema vse predpise (iz več virov), generira seznam zdravil ob sprejemu pacienta in uskladi povzetek terapij in recepte ob odpustu pacienta, kar so temelji za učinkovito komunikacijo pri prenosu podatkov pacientov.

Najbolj očitna prednost in točka za pacientovo varnost pa je ta, da pacientu svojega kartona ni treba nositi s seboj ali se zanašati na to, da ga zdravstvena ustanova pravočasno in učinkovito pošlje po pošti. Brez elektronskega predpisovanja ima pacient v resnici težko nadzor nad svojimi podatki – če kartona ne nosi s seboj, ga najbrž tudi nima priložnosti videti. Še manj pa lahko razume zdravila in terapije, ki so mu predpisane. Pacient lahko zares odloča o svojih čitljivih, verodostojnih in aktualnih podatkih le z uporabo skupnega elektronskega registra, ki poskrbi, da so podatki zbrani na enem mestu in dostopni različnim ravnam ter izvajalcem zdravstvene oskrbe in do katerega ima pacient dejansko lahko dostop.

Tovrstne tehnologije lahko pomagajo vsem, a če govorimo o varnosti pacientov, je jasno, da je to vsaj na tem področju ključen naslednji korak. Opolnomočen pacient, ki je varnejši, ker ima pregled nad svojimi podatki in razume svojo terapijo, ni stvar trenutne realnosti, saj težko rečemo, da so pacienti res seznanjeni z zgodovino svojih diagnoz in terapij ali da imajo pregled nad svojimi podatki. Prav tako je – še pred realnostjo zares opolnomočenega pacienta – treba ugotoviti, kako obvladovati napake, ki so posledica obvladljivih dejavnikov. Veliko takim napakam (pri predpisovanju in ravnanju z zdravili) se lahko izognemo s pametno uporabo pametnih, objektivnih orodij.

Varnost pacientov ni neki abstrakten, višji cilj, o katerem septembra vsako leto na široko razpredamo in govorimo o oddaljenih, možnih rešitvah in pristopih. Je zelo prijemljiv in konkreten cilj, ki ga lahko dosežemo s postopnimi koraki, ki so jasni in izvedljivi. Predvsem pa z orodji, ki so dostopna in po katerih sicer posegajo tudi nekatere slovenske zdravstvene ustanove, čeprav počasi. Prepočasni, saj napak v tem letu ne bo nič manj. In če ne naslovimo dejavnikov, ki bremenijo naš zdravstveni sistem in osebje, bo človeški faktor imel le še večji vpliv, če odločitve v celoti prepuščamo preobremenjenemu osebju ali deležu osebja, ki mu ne pridemo naproti.

Viri:

Bundesministerium für Gesundheit, 2023. Dostopno na: <https://www.bundesgesundheitsministerium.de/ministerium/meldungen/lautebach-wir-machen-einen-neustart-fuer-die-pflege-19-12-23>

Svetovna zdravstvena organizacija, 2022. Dostopno na: https://cdn.who.int/media/docs/librariesprovider2/country-sites/medication-error-wpsd-final.pdf?sfvrsn=e5853e2a_1&download=true

Predstavitev dejavnosti zdravstvene nege na Stomatološki kliniki UKC Ljubljana

MANUELA KALOH

SEKCIJA MEDICINSKIH SESTER IN ZDRAVSTVENIH TEHNIKOV V ZOBOZDRAVSTVU

Sekcija medicinskih sester in zdravstvenih tehnikov v zobozdravstvu je 29. septembra lani v sodelovanju s Stomatološko kliniko UKC Ljubljana organizirala strokovno srečanje s predstavitvijo dejavnosti zdravstvene nege.

Srečanje je otvorila glavna medicinska sestra Valerija Skopec, dipl. m. s., univ. dipl. soc. ped., ki je bila tudi glavna organizatorica srečanja. Nagovor je nadaljevala strokovna direktorica, izredna profesorica dr. Martina Drevenšek, dr. dent. med. in predstavila Stomatološko kliniko in njeno delovanje. Udeležence je pozdravila prodekanja UL MF za študijsko področje dentalne medicine profesorica dr. Janja Jan, dr. dent. med. Lepe pozdrave in dobrodošlico vsem udeležencem je posredovala glavna medicinska sestra UKC Ljubljana mag. Zdenka Mrak, prof.

zdr. vzg. S spodbudnimi besedami in s podporo izobraževanju je prisotne nagovorila Damjana Grubar, dipl. m. s., predsednica Sekcije medicinskih sester in zdravstvenih tehnikov v zobozdravstvu.

Stomatološka klinika je v okviru UKC Ljubljana edina terciarna ustanova na področju zobozdravstva v Sloveniji. Storitve terciarne ravni obsegajo zdravljenje težjih bolnikov, specializacije, pripravištvu, kontinuirano izobraževanje, razvoj novih diagnostičnih metod, metod zdravljenja ter raziskovanje. Na kliniki se izvaja specialistično zdravljenje pacientov, ki potrebujejo obravnavo na področju zobnih bolezni in endodontije, ustnih bolezni in parodontologije, otroškega in preventivnega zobozdravstva, stomatološke protetike ter zobne in čeljustne ortopedije. Primarna raven zdravstvenega varstva se izvaja v sklopu dodiplomskega pouka dentalne medicine.

Barbara Begič, dipl. m. s., je predstavila vlogo medicinske sestre pri zobozdravstveni obravnavi bolnikov na Centru za ustne bolezni in parodontologijo, kjer izvajajo zdravljenje recesij, koreninskih resorpcij, avtotransplantacijo zob in drugo.

Nina Žagar, dipl. m. s., je predstavila delo medicinske sestre koordinatorke pri multidisciplinarni

obravnavi pacientov s prirojenimi nepravilnostmi (pacienti s shizami, skeletnimi nepravilnostmi in oligodontiami). Predstavila je prednosti centralizirane obravnave omenjenih pacientov.

Poleg specialističnega endodontskega zdravljenja koreninskih kanalov na kliniki poteka tudi zobozdravstvena obravnava bolnikov z rakom glave in vratu. V splošni anesteziji poteka zobozdravstvena oskrba bolnikov z zmanjšanimi zmožnostmi, potek nam je predstavila Jelena Jakič, dipl. m. s..

Blanka Kovačič, dipl. m. s., je v svojem prispevku predstavila vlogo medicinske sestre pri zobozdravstveni oskrbi otrok v splošni anesteziji ter delo medicinske sestre, ki po posegu otroka spremlja v prebujevalnici.

Ivana Križmančič, dipl. m. s., je predstavila vlogo medicinske sestre in storitve stomato-protetične rehabilitacije pacientov po zdravljenju za rakom glave in vratu, po poškodbah, zaradi nepravilnosti v razvoju čeljusti in zob in zdravljenje ustno-obrazne bolečine.

Dr. Marjeta Logar Čuček, dipl. m. s., spec. manag., je v prispevku predstavila zdravstveno nego KO za maksilofacialno in oralno kirurgijo.

Dejavnost radiološke diagnostike in zobno protetičnih laboratorijev na Stomatološki kliniki sta predstavili Tadeja Salkič, ing. radiologije in Doroteja Hren, dipl. lab. zob. prot.

Posebne naloge medicinskih sester, ki sodelujejo pri zobozdravstveni obravnavi bolnikov na Stomatološki kliniki, so koordinacija zdravljenj bolnikov, ki so obravnavani v multidisciplinarnih timih, sodelovanje pri kliničnih vajah študentov dentalne medicine, sodelovanje pri raziskovalnem delu.

Ob koncu sklopa, ki je zajemal predavanja z različnih strokovnih področij, je bil ogled centrov Stomatološke klinike.

Drugi del srečanja je bil namenjen druženju in spoznavanju. V sproščenem vzdušju smo med vožnjo z ladjico po Ljubljani poklepetali, izmenjavali mnenja, izkušnje in vtise. Prijetno druženje smo zaključili z okusnim kosilom. Razšli smo se v prepričanju, da je bil dogodek odlično izveden, srečanje pa zanimivo, poučno in priložnost za strokovno in osebno rast.

Udeleženci ob Ljubljani (Fotografija: arhiv strokovne sekcije)

Rožnati oktober na Oddelku za ginekološko onkologijo in onkologijo dojk

NADJA LUBAJNŠEK

Na Oddelku za ginekološko onkologijo in onkologijo dojk Klinike za ginekologijo in perinatologijo so v sklopu rožnatega oktobra – mednarodnega meseca boja proti raku dojke potekale različne dejavnosti.

Rak dojke je v Sloveniji najpogostejši rak pri ženskah. Po podatkih Registra raka je v Sloveniji 2022 za rakom dojke zbolelo 1459 oseb, med njimi 11 moških, umrlo pa je 472 žensk in 3 moški. Rak dojke je dobro ozdravljiv, če ga dovolj zgodaj odkrijemo, umrljivost se počasi zmanjšuje predvsem na račun zgodnjega odkrivanja ter vsakemu posamezniku prilagojenega zdravljenja.

Vsako leto oktobra na Oddelku za ginekološko onkologijo in onkologijo dojk Klinike za ginekologijo in perinatologijo osveščamo ženske, da skozi vse svoje življenje skrbijo za zdrav življenjski slog in si redno mesečno pregledujejo dojke ter se redno udeležujejo preventivnega programa za zgodnje odkrivanje raka dojke – program DORA. Razumeti moramo, da je osveščanje le prvi korak. Pomembno je predvsem spreminjanje navad, zato naše akcije oktobra stremijo k spodbujanju ljudi k ukrepanju za ohranjanje zdravega življenjskega sloga in zgodnjega odkrivanja morebitnih sprememb.

Letošnji moto Europe Donne – slovenskega združenja za boj proti raku dojke je Najboljši prijateljci potipaj po zdravju. Kampanja se osredotoča na pomen prijateljstva. Ni nam vseeno za naše prijateljice, ne želimo, da zbolijo. To prijateljstvo lahko prenesemo tudi na svoje telo, tako kot imamo rade

svoje prijateljice, imamo rade tudi svoje dojke. Zato letošnja kampanja prinaša pomembno sporočilo in nagovarja ženske, da redno opravljajo samopregled dojk in samopregled dojk priporočajo tudi svojim prijateljicam.

V okviru kampanje Europe Donne smo po predhodnem dogovoru na Oddelku za ginekološko onkologijo in onkologijo dojk povabili naše kolegice, prijateljice in sodelavke, zaposlene v UKC Maribor, da nas obišejo na delavnice samopregledovanja dojk. Delavnice je vodila diplomirana medicinska sestra Andreja Kovačič, mag. zdr.-soc. manag., ki že vrsto let ozavešča ženske o pomenu samopregledovanja dojk.

Vrhunec celotnega rožnatega oktobra pa je bil v sredo, 18. 10. 2023, kjer smo v 2. nadstropju ginekoloških oddelkov pripravili stojnico z gradivom Europe Donne, zloženkami Klinike za ginekologijo in

perinatologijo. Kako pravilno izvajamo samopregledovanje dojk in kaj moramo vedeti o preventivnih pregledih. Prisotni so na modelih dojk imeli možnosti otipati različne oblike in velikosti tumorjev, na voljo so bili tudi naši strokovnjaki različnih strok. Program je popestrila glasbena skupina Štrom iz I. gimnazije Maribor in rožnate sladice domačih slašičarskih mojstrov ter slašičarne Ilich.

Model za tipanje tumorskih sprememb na dojki (zgoraj), Zaposleni Klinike za ginekologijo in perinatologijo z glasbeno skupino Štrom (spodaj) (Fotografiji: arhiv Oddelka za ginekološko onkologijo in onkologijo dojk)

Svečanost s podelitvijo najvišjih priznanj društva z obeležitvijo jubileja obogatila izdaja zgodovinske monografije o izobraževanju medicinskih sester v Mariboru

KSENJA PIRŠ

V petek, 12. januarja 2024 je v mariborski Kadetnici potekala svečanost z obeležjem 100-letnice izobraževanja medicinskih sester na Slovenskem in podelitvijo najvišjih priznanj društva za strokovno delo, srebrni znak ter podelitvijo naziva častna članica za posebne dosežke na področju zdravstvene nege.

Skupinska fotografija: (Od leve proti desni): Ksenija Pirš, predsednica društva, Danica Sirk, predstojnica organizacijske enote Patronažno varstvo ZD dr. Adolfa Drolca Maribor, Cvetka Krel, prof. dr. Danica Železnik, doc. dr. Mojca Dobnik, Sonja Vogrin, Milena Frankič, predsednica Komisije za priznanja pri društvu (Fotografija: Tatjana)

Mariborsko strokovno regijsko združenje obeležuje že 76 let organiziranega strokovnega združevanja v širši mariborski regiji. V sto letih izobraževanja za poklic medicinskih sester v Sloveniji je bil dosežen neprecenljiv razvoj. Pomen izobraževanja in znanja medicinskih sester in babic se skozi zgodovino izkazuje v izboljšanju izidov zdravljenja in kakovosti življenja ter zdravja ljudi.

Ob tej priložnosti je Delovna skupina za ohranjanje zgodovine zdravstvene in babiške nege v regiji, v sestavi Marjeta Kokoš, Silva Vuga, Milena Frankič, izr. prof. dr. Jadranka Stričević in Tanja Glavič, s poglobljenim raziskovanjem pisnih virov pri društvu izdala zgodovinsko monografijo z naslovom »Zdravstvena nega in izobraževanje medicinskih sester v Mariboru«.

Strokovno regijsko društvo je ob 100-letnici izobraževanja podelilo priznanje in zahvalo obema izobraževalnim ustanovama v regiji, Srednji zdravstveni in kozmetični šoli Maribor in Fakulteti za zdravstvene vede UM. Dekanica, izr. prof. dr. Mateja Lorber je ob priložnosti izpostavila pomen izobraževanja in vseživljenjskega učenja, ki sta nedvomno najpomembnejša za zagotavljanje osebnega in profesionalnega razvoja posameznika in dokazano vplivata na kakovost našega življenja.

Pri raziskovanju začetkov izobraževanja medicinskih sester in babic v mariborski regiji sta v ospredju začetek delovanja mariborskega društva in ustanovitev Srednje šole za medicinske sestre v Mariboru, saj sta tesno povezana in segata v leto 1947. Medicinske sestre so bile namreč maloštevilne, do leta 1948 so v bolnišnicah delovale redovnice. Maloštevilne medicinske sestre so po odhodu redovnic morale zapolniti nastalo vrzel, zato so bile potrebe po šolanju velike.

Zaradi težkih poveljnih razmer in slabe zdravstvene prosvetljenosti so medicinske sestre s svojim delom, organizacijo predavanj in usposabljanj dosegale zavidljive uspehe. Zatrle so marsikatero boleznijo in izboljšale higienske razmere prebivalstva. S tečaji o negi in pravilni prehrani dojenčkov je padala njihova umrljivost. Bile so pobudnice in organizatorice

laične nege bolnikov s tuberkulozo, reševale so njihove socialne probleme, prav tako so sodelovale pri organiziranju rejniške službe.

Danes področje zdravstvene nege nudi podiplomsko izobraževanje in akademski razvoj. Prav Fakulteta za zdravstvene vede Univerze v Mariboru je v študijskem letu 2007/2008 prva v zgodovini izobraževanja medicinskih sester v Sloveniji vpisala študente na magistrski študijski program 2. stopnje s področja zdravstvene nege in bioinformatike. V študijskem letu 2016/2017 je mariborska Fakulteta za zdravstvene vede prva v slovenskem prostoru vpisala tudi 1. generacijo študentov na doktorski študij zdravstvene nege 3. stopnje. Leta 2021 je na fakulteti doktorirala prva doktorica zdravstvene nege v Sloveniji.

Na svečanosti so bila podeljena priznanja za strokovno delo Srebrni znak, ki ga društvo podeljuje za strokovni razvoj in dosežke na področju zdravstvene in babiške nege, za krepitev vloge in pomena dela zaposlenih, za ohranjanje in razvijanje profesionalnih in dobrih medsebojnih odnosov med sodelavci v negovalnem in zdravstvenem timu ter za pripadnost poklicni skupini in poklicno solidarnost ter aktivno delovanje v regijskem strokovnem društvu. Priznanja so prejele doc. dr. Mojca Dobnik, Suzana Drevenšek, Cvetka Krel, Sonja Vogrin in tim

patronažnih medicinskih sester Zdravstvenega doma dr. Adolfa Drolca Maribor.

Društvo je letos podelilo tudi najvišje priznanje, naziv Častna članica društva **prof. dr. Danici Železnik** za posebne dosežke na strokovnem področju zdravstvene nege, tako v kliničnem okolju kot na akademskem področju, za poseben prispevek k razvoju strokovnih področij zdravstvene nege in drugih zdravstvenih poklicev, za krepitev vloge in pomena dela zaposlenih v zdravstveni negi ter prepoznavnost profesije v zdravstvenem sistemu in širšem družbenem okolju, tako v Republiki Sloveniji, kot v tujini ter za skrb za stanovsko sodelovanje, povezovanje in pripadnost zaposlenih ter aktivno delovanje v regijskem strokovnem društvu.

Častna članica društva, prof. dr. Danica Železnik je redna profesorica s področja zdravstvenih ved in gerontologije.

Po izobraževanju na Zdravstveni fakulteti v Ljubljani, na današnji Fakulteti za zdravstvo, je študij nadaljevala na Pedagoški fakulteti in si pridobila naziv profesorica zdravstvene vzgoje. S področja kadrovanja in izobraževanja je magistrirala leta 2002, nato pa je uspešno opravila podiplomski študij s področja gerontološke zdravstvene nege in rehabilitacije na Deaconal University College, Lovisenberg v Oslu na Norveškem. Kot specialistka gerontološke zdravstvene nege in rehabilitacije je nadaljevala z raziskovanjem, ki je postalo njena stalnica, zato je leta 2007 uspešno zaključila doktorski študij na Medicinski fakulteti Univerze v Oulu na Finskem. Pridobila je znanstveni naslov doktorica znanosti s področja zdravstvenih ved.

Ves čas izobraževanja je bila zaposlena. Njena poklicna pot se je pričela na ortopedskem oddelku takratne Splošne bolnišnice Maribor, kjer je bila zaposlena petnajst let, nadaljevala na Pljučnem oddelku, kjer je kot glavna medicinska sestra delala sedem let, nakar je postala pomočnica glavne medicinske sestre UKC Maribor za področje izobraževanja. Leta 1997 je bila povabljen na takratno Visoko zdravstveno šolo v Mariboru, danes Fakulteto za zdravstvene vede Univerze v Mariboru, se tam zaposlila kot prodekanica za izobraževanje in jo leta 2009 zapustila. Odzvala se je povabilu koruške regije in pomagala ustanoviti Visoko šolo za zdravstvene vede Slovenj Gradec, ki jo je uspešno razvila v Fakulteto za zdravstvene in socialne vede Slovenj Gradec, kjer kot dekanica in direktorica uspešno deluje še danes.

Sodelovala je pri pripravi številnih dodiplomskih in podiplomskih študijskih programov, v različnih komisijah, okroglih mizah in mednarodnih projektih. Je aktivna članica Nacionalne komisije za visoko šolstvo (NAKVIS) in aktivna članica Komisije za medicinsko etiko Republike Slovenije.

Prof. dr. Danica Železnik je bila mentorica številnim generacijam študentov, tako na dodiplomskem, kot podiplomskem, magistrskem in doktorskem študijskem programu. Kot vabljen predavateljica je sodelovala s številnimi fakultetami v domačem, kakor tudi v mednarodnem prostoru. Je avtorica in soavtorica številnih znanstvenih člankov, izdala je tudi znanstveno monografijo in štiri visokošolske učbenike. Njena bibliografija je izjemno bogata, saj obsega 1476 bibliografskih enot.

Pri Zbornici – Zvezi je bila koordinatorica strokovnih sekcij, članica Častnega razsodišča, članica Komisije za izobraževanje in predsednica Delovne skupine za oblikovanje dokumenta Kompetence in aktivnosti na področju zdravstvene in babiške nege v Sloveniji. Vodila je skupino za pripravo Poklicnih kompetenc

Skupinska fotografija, v zadnji vrsti prva od leve proti desni Suzana Drevenšek, ob njej na odru tim patronažnih medicinskih sester (Fotografija: Tatjana)

bojnih reševalcev v slovenski vojski, za kar je prejela zahvalo vojaškega zdravstva za izjemne zasluge za ugled, razvoj in uveljavljanje vojaškega zdravstva ter strokovne dosežke na področju zdravstva v Slovenski vojski Republike Slovenije, ki ji ga je podelilo Ministrstvo za obrambo. Prejela je številna priznanja in pohvale za njeno profesionalno delo.

Za svoje aktivno delo pri Zbornici – Zvezi in za njen doprinos k razvoju stroke je leta 2002 prejela Zlati znak in leta 2007 srebrni znak mariborskega društva, v katerem aktivno sodeluje kot predsednica etične komisije in predavateljica s področja etičnih vsebin. Prejela je tudi Srebrno priznanje območne organizacije Rdečega križa Maribor ter leta 2003 Srebrno plaketo Univerze v Mariboru. Pomembno je zapisana v slovenski in mednarodni zdravstveni negi. Na njeno delo smo predlagatelji ponosni, zato se ji za njeno delo iskreno zahvaljujemo.

Predlagatelji:

Člani Upravnega odbora DMSBZT Maribor

Doc. dr. Mojca Dobnik je od leta 2001 redno zaposlena v UKC Maribor. Zaposlitev je pričela na Oddelku za anesteziologijo, intenzivno terapijo in terapijo bolečin. Med leti 2005 – 2016 je bila glavna medicinska sestra Oddelka za revmatologijo Klinike za interno medicino. Kasneje je v Službi zdravstvene nege UKC Maribor uspešno opravljala delo višje področne svetovalke, od leta 2019 pa je bila Strokovna vodja samostojnih medicinskih oddelkov in klinik. Konec preteklega leta je bila imenovana za pomočnico generalnega direktorja UKC Maribor za področje zdravstvene nege.

Poklicna in akademska pot doc. dr. Mojce Dobnik je obširna in bogata. Odlikuje jo odgovorno delo na področju zdravstvene nege, etično-moralna drža, strokovna širina in pripadnost zdravstveni negi.

Doc. dr. Mojca Dobnik je v času epidemije covid-19 uspešno organizacijsko sodelovala pri vodenju Covid oddelkov in intenzivne terapije v UKC Maribor. Potrebne krizne spremembe v organizaciji dela in večkrat potrebna prostorska prilagajanja so pokazala njene organizacijske in strokovne sposobnosti, profesionalnost in zanesljivost.

Vsa leta je izvrstna mentorica študentom zdravstvene nege in predavateljica na več fakultetah. Na Fakulteti za zdravstvene vede Univerze v Mariboru je bila leta 2019 prejemnica bronastega priznanja za raziskovalno delo. Na isti fakulteti in na Fakulteti za

zdravstvo Angele Boškin je članica Katedre za zdravstveno nego. Objavljene ima številne znanstvene in strokovne prispevke. Je organizatorica, predavateljica in moderatorica na številnih strokovnih srečanjih in urednica ter recenzentka številnih zbornikov predavanj. V UKC Maribor in v širšem slovenskem prostoru je članica številnih komisij. Bila je pobudnica mednarodnega kongresa Zdravstvena in babiška nega sodobnega časa, ki je bil v organizaciji UKC Maribor organiziran že šestič po vrsti.

Svojo aktivnost izjemno izkazuje v DMSBZT Maribor, kjer je večletna članica UO, koordinatorica za raziskovalno dejavnost in več let predavateljica obveznih vsebin s področja Kakovosti in varnosti v zdravstvu. Vrsto let že koordinira in vodi društvene klinične večere.

Pri Zbornici – Zvezi je aktivna članica komisije za izvajanje strokovnih nadzorov s svetovanjem, članica delovne skupine za digitalizacijo, bila je članica delovne skupine kampanje ICN in SZO Nursing Now, recenzentka Obzornika zdravstvene nege v letih 2015, 2018, 2022; 2023, od leta 2023 je imenovana v uredniški odbor Obzornika zdravstvene nege. Je vabljen članica recenzij mednarodnih revij (npr. Health & Social Care in the Community; Archives of Nursing Practice and Care).

Sodeluje v kabinetu Ministrstva za zdravje, kjer je članica Razširjenega strokovnega kolegija za področje zdravstvene nege. V obdobju julij – december 2022 je bila na MZ v. d. generalnega direktorja Direktorata za zdravstveno nego.

Zgledno sodeluje v različnih humanitarnih organizacijah in številnih strokovnih društvih, med drugim je šest let predsedovala Slovenskemu združenju zdravstvenih so/delavcev v revmatologiji. Je vodilna presojevalka sistema vodenja kakovosti ISO 9001:2015.

Zaradi njenih strokovnih in organizacijskih sposobnosti je med sodelavci in v širšem akademskem prostoru cenjena strokovnjakinja s področja zdravstvene nege. Njene dolgoletne izkušnje na področju zdravstvene nege deli med sodelavce in študente. V delovnem okolju se vedno zavzema za boljšo organizacijo dela medicinskih sester in prinaša pozitivno vzdušje med zaposlene.

Doc. dr. Mojca Dobnik s svojim znanjem in delovanjem na različnih področjih pomembno prispeva k razvoju zdravstvene nege UKC Maribor in v širšem slovenskem strokovnem prostoru.

Predlagatelji:

V imenu strokovnih vodij samostojnih oddelkov in klinik ter drugih sodelavcev na področju zdravstvene in babiške nege, Danijela Pušnik.

Suzana Drevenšek je svojo poklicno pot pričela leta 1989 kot srednja medicinska sestra pripravnica v Domu Danice Vogrinec Maribor, kateremu pripada še danes. Svoje delo opravlja z velikim entuziazmom in zadovoljstvom. Po opravljenem strokovnem izpitu je nadaljevala delo v domu tako na lokaciji Tabor, kot na lokaciji Pobrežje. Aktivno se je vključevala v delo in življenje delovne organizacije, kjer je bila tudi članica sveta zavoda.

Večino časa je delala s starostniki in z odraslimi osebami s posebnimi potrebami. Pri svojem delu se pogosto srečuje s hudo bolnimi in težkimi stiskami ob umiranju, s stiskami svojcev ob izgubi najdražjega, a s profesionalnim pristopom in humanostjo mnogokrat nalepi prvi obliž na svežo rano ob težki izgubi. Svoje znanje in izkušnje ves čas prenaša na sodelavce, dijake in študente, ki vstopajo na poklicno pot na področju zdravstvene nege.

Vse do leta 2022 je bila dolgoletna članica upravnega odbora Društva medicinskih sester, babic in zdravstvenih tehnikov Maribor. Bila je tudi članica Komisije za dodeljevanje sredstev za strokovna izpopolnjevanja pri omenjenem društvu. Aktivno promovira delo društva znotraj Doma Danice Vogrinec Maribor in zunaj njega ter se zavzema za spoštljiv odnos do zdravstvene nege v socialno varstvenih zavodih ter v zunanjem okolju. Na delovnem mestu so ji prva skrb stanovalci, njihovo dobro počutje in reševanje težav, hkrati pa skrb za odnose znotraj tima zdravstvene nege in oskrbe.

Gospa Suzana Drevenšek je predana poklicu medicinske sestre in zdravstveni negi. Ves čas s svojim profesionalnim odnosom, strokovnim znanjem in odgovornostjo aktivno sodeluje v timu zdravstvene nege ter v širšem interdisciplinarnem timu. Ves čas svojega dela je mentor mlajšim generacijam, ki jim nesebično predaja svoje znanje, profesionalen odnos in jih usmerja k sočutnemu in humanemu odnosu do stanovalcev in odraslih s posebnimi potrebami.

Skozi celotno poklicno pot skrbi za svojo strokovno rast in se udeležuje strokovnih izobraževanj in tako pridobiva razširjena strokovna znanja. S kombinacijo strokovnega znanja in celostnega pristopa aktivno skupaj s stanovalci išče rešitve in najboljše poti za doseganje čim boljšega počutja, ohranjanje zdravja in dobrega počutja, s čimer vpliva na kakovost življenja stanovalcev.

Suzana je bila tudi dolgoletna članica Sindikata delavcev v zdravstveni negi in aktivna članica v odboru sindikata Doma Danice Vogrinec, kjer se je zavzemala za položaj medicinskih sester.

Je voditeljica skupin za samopomoč v domu, kjer je pokazala svoj posluš za delo s starejšimi izven strogo profesionalnih okvirjev in jim je znala prisluhniti kot človek.

S pozitivno podobo poklica medicinske sestre in svojim delom uresničuje naloge in cilje regijskega strokovnega društva ter Zbornice – Zveze in si prizadeva za njun ugled v družbi, kot tudi za ugled poklica v splošnem družbenem okolju. Suzana s svojo profesionalno samopodobo predstavlja in suvereno zastopa svojo poklicno skupino in je ustvarjalka na strokovnem področju zdravstvene nege Doma Danice Vogrinec Maribor.

Predlagatelji:

Sodelavci Doma Danice Vogrinec Maribor

Cvetka Krel je svojo poklicno pot pričela v UKC Maribor, sprva na Oddelku za kardiologijo, kasneje pa na Oddelku za nefrologijo, kjer je opravljala dela in naloge diplomirane medicinske sestre. Od leta 2008 opravlja delo strokovne vodje zdravstvene nege Oddelka za nefrologijo Klinike za interno medicino. Leta 2013 je na Univerzi v Mariboru, Fakulteti za zdravstvene vede, zaključila magisterij Management v zdravstvu in socialnem varstvu. Od leta 2019 je na Fakulteti za zdravstvene vede tudi študentka doktorskega študija Zdravstvena nega. Na isti fakulteti je bila leta 2019 izvoljena v naziv asistent, za habilitacijsko področje zdravstvena nega in oskrba in leta 2023 v habilitacijski naziv predavateljica.

Vrsto let je že članica Slovenskega društva za medicinsko informatiko v zdravstveni negi. Ob rednih delovnih obveznostih sodeluje v projektih in se ukvarja z raziskovanjem na področju zdravstvene nege, razvojem elektronskega zapisa zdravstvene nege in s prehranskim svetovanjem z bioimpedancijskimi meritvami pri pacientih s kronično ledvično boleznijo. Rezultati opravljenih raziskav iz področja prehranskega svetovanja in elektronskega dokumentiranja zdravstvene nege so bili predstavljeni na številnih kongresih v Sloveniji in tujini.

Cvetka Krel je avtorica številnih strokovnih in znanstvenih člankov. Leta 2020 je v UKC Maribor prejela pohvalo za nadpovprečni dosežek na delovnem področju in sicer za razvoj elektronskega zapisa zdravstvene nege. V delo uvaja novo zaposlene sodelavce in pripravnike za poklic tehnik zdravstvene nege in diplomirana medicinska sestra. Svoje profesionalno teoretično in praktično znanje kot mentorica prenaša na študente zdravstvene nege. Leta 2023 je prejela tudi priznanje Univerze v Mariboru, Fakultete za zdravstvene vede »Najmentor v kliničnem okolju«.

Je dolgoletna članica Društva medicinskih sester, babic in zdravstvenih tehnikov Maribor in članica Zbornice – Zveze. Aktivno sodeluje na seminarjih, kongresih, učnih delavnicah in nova strokovna znanja prenaša na sodelavce, dijake, študente in novo zaposlene. Je avtorica in soavtorica več strokovnih in znanstvenih prispevkov. Zavzeto sodeluje v več študijah za izboljšanje prehranskega statusa ledvičnih bolnikov in aktivno izvaja zdravstveno vzgojno delo pri bolnikih z ledvičnimi obolenji. Še posebej je aktivna pri zdravstveni vzgoji pacientov s kronično ledvično boleznijo.

Cvetka Krel je medicinska sestra z veliko začetnico. Njen pozitiven, profesionalen in vnet odnos do vseh stvari, ki jih izvaja, se čuti na vsakem koraku, tako pri pacientih kot pri sodelavcih.

Predlagatelji:

- Sodelavci Oddelka za nefrologijo Klinike za interno medicino UKC Maribor
- Strokovne vodje zdravstvene nege oddelkov Klinike za interno medicino
- Koordinatorice praktičnega usposabljanja dijakov Srednje zdravstvene in kozmetične šole Maribor

Sonja Vogrin je predana poklicu zdravstvene nege in je nanj izredno ponosna. Odlikuje jo strokovnost, profesionalnost, humanost in sprejemanje drugačnosti. Goji spoštljiv odnos do stanovalcev, njihovih svojcev in daje velik poudarek timskega delu.

Zaveda se, da so stanovalci zavoda tisti, ki so najbolj pomemben člen v sistemu zdravstvenega varstva in socialne oskrbe.

Po zaključeni Srednji zdravstveni šoli Juge Polak Maribor je leta 1982 pričela s pripravništvom v Socialno varstvenem zavodu Hrastovec. Nadaljevala je z delom srednje medicinske sestre, ki ga opravlja vse do danes. Že 41 let se posveča ljudem s posebnimi potrebami. Njena poklicna pot je bila na različnih enotah v zavodu, kjer je povsod strmela k izboljšanju procesov na področju zdravstvene nege. Odlično obvlada tehnike deeskalacije.

Ves čas svoje poklicne poti skrbi za dodatno usposabljanje. Svoje obsežno znanje in izkušnje prenaša na ostale zaposlene v timu. Bila je odlična mentorica številnim novo zaposlenim, pripravnikom in dijakom zdravstvene nege.

Celostno obravnava problematiko in stiske ljudi s posebnimi potrebami in jim nudi varno in kakovostno obravnavo. S svojim človeškim pristopom in karizmo ima velik vpliv in posluš pri krepitevi, ohranjanju in izboljšanju zdravja posameznika. Prav tako s svojim humanim delom pomaga in prisluhne svojim sodelavcem.

Sonja Vogrin je med stanovalci zavoda in zaposlenimi zelo cenjena, saj s svojimi izrednimi osebnostnimi lastnostmi in strokovnim znanjem pomembno prispeva k stroki in dobri organizaciji dela. Vsak njen delovni dan se začne z dobro voljo in temperamentnim nastopom, z veliko mero pozitivne energije. Vedno najde pot, po kateri nadaljuje svoje poslanstvo, tako v negovalnem, kot tudi v multidisciplinarnem timu. Je oseba, ki je na področju zdravstvene nege v socialnovarstvenem zavodu pustila svoj pečat. Na svoje delo je lahko ponosna, kot smo ponosni tudi mi, predlagatelji.

Predlagatelji:

Vodstvo in sodelavci zdravstvene nege in oskrbe Socialno varstvenega zavoda Hrastovec

Patronažne medicinske sestre Zdravstvenega doma dr. Adolfa Drolca Maribor

izkazujejo najpomembnejše dosežke in velik strokovni razvoj na področju medicinskih sester v patronažnem varstvu. Obravnavajo paciente in njihove družinske člane od rojstva do smrti. Vstopajo v družine, najintimnejše prostore, kamor imajo vstop le povabljeni. S svojim delovanjem pomembno vplivajo na krepitev in ohranitev zdravja, preprečevanje bolezni in rehabilitacijo pacienta, družine, lokalne skupnosti in celotne družbe. Pri svojem delu so strokovne in profesionalne, a hkrati sočutne in srčne spremljevalke družin v vseh življenjskih obdobjih. Na svojem terenskem območju so prepoznavne in s strokovnim, odgovornim, zavzetim in sočutnim delovanjem vselej dobrodošle. Prispevek k humanizaciji odnosov s pacienti in njihovimi svojci, sodelavkami v patronažnem varstvu ter v multidisciplinarnem timu zagotavljajo s pomočjo empatije, individualnega in celostnega pristopa, dostojanstva, asertivne komunikacije ter sodelovanja in povezovanja. Sledijo skupnim ciljem, ki so usmerjeni v skrb za pacienta.

Zgodovinski razvoj patronažnega varstva v Mariboru je skozi celo obdobje peljala prva patronažna medicinska sestra s fakultetno izobrazbo in utemeljiteljica mariborskega patronažnega varstva, gospa Silva Vuga, ki je skupaj z zaposlenimi patronažnimi medicinskimi sestrami pripeljala patronažno zdravstveno nego do zavidljive ravni.

Zaposlene se zavedajo pomena vseživljenjskega izobraževanja, ki je osnova za kakovostno, strokovno in varno izvajanje patronažne zdravstvene nege. Aktivno sodelujejo na različnih strokovnih srečanjih, delavnicah in konferencah doma in v tujini.

Kot posebnost za nadgradnjo strokovnega znanja je že nekaj let tradicionalno organizirana Jesenska šola medicinskih sester v patronažni dejavnosti.

Sodelovale so pri številnih razvojnih aktivnostih patronažnega varstva kot so:

- spremembe in dopolnitve državnega programa paliativne oskrbe,
- priprava priročnika »Aktivnosti zdravstvene nege v patronažnem varstvu«,
- sodelovanje s Kolaborativnim centrom Sve-tovne zdravstvene organizacije v mednarodni raziskavi zdravstvene nege z uporabo metode procesa zdravstvene nege,
- priprava metodoloških navodil za spremljanje patronažne zdravstvene nege,
- izdaja publikacije »Priporočila obravnave pacientov v patronažnem varstvu za diplomirane medicinske sestre«,
- krepitev patronažne zdravstvene nege v Bosni in Hercegovini,
- delovanje v delovni skupini za peritonealno dializo,
- aktivno sodelovanje v delovni skupini SLONDA za pripravo negovalnih diagnoz,
- priprava kategorizacije v patronažni zdravstveni negi,
- implementacija metodoloških navodil za spremljanje patronažne zdravstvene nege,
- prispevek k razvoju mobilne aplikacije,
- aktivno sodelovanje v projektu »Nadgradnja in razvoj preventivnih programov, njihovo izvajanje v primarnem zdravstvenem varstvu in lokalnih skupnostih« ter »Usmerjena integrirana oskrba doma«.

Patronažne medicinske sestre so mentorice študentom dodiplomskega in podiplomskega študija zdravstvene nege visokošolskih zavodov in fakultet v državi. Patronažno varstvo predstavlja učno

bazo za opravljanje prakse tujih študentov v okviru izmenjave Erasmus. So tudi šolske koordinatorice in predavateljice ter na Fakulteti za zdravstvene vede habilitirane v naziv strokovne sodelavke.

Zaposlene so članice Zbornice - Zveze in regijskega društva. Posameznice so bile članice Izvršnega odbora Sekcije medicinskih sester in zdravstvenih tehnikov v patronažni dejavnosti, Društva boja proti raku, Karitasa in pevskega zbora La Vita.

Delovanje patronažnih medicinskih sester je zahtevno, odgovorno in stresno, a odtehtajo izrečene in neizrečene zahvale zadovoljnih pacientov in njihovih družinskih članov.

Prav v letošnjem letu je v Kazinski dvorani Slovenskega narodnega gledališča Maribor potekala slovesnost ob 65 obletnici delovanje patronažne službe Zdravstvenega doma dr. Adolfa Drolca Maribor.

Biti patronažna medicinska sestra ni le poklic, je način življenja in hkrati poslanstvo.

Tim patronažnega zdravstvenega varstva ZD dr. Adolfa Drolca Maribor (Fotografija: arhiv ZD dr. Adolfa Drolca Maribor)

Predlagatelji:

Člani kolegija zdravstvene nege Zdravstvenega doma dr. Adolfa Drolca Maribor

V društvu globoko spoštujemo prizadevanja in predano delo vseh, zato prejemnicam priznanj in vsem, ki so prispevali k razvoju izobraževanja v zdravstveni in babiški negi v Mariboru iskreno čestitamo.

Še naprej bomo stanovsko povezovali in sledili svojemu poslanstvu - neprekinjenemu vseživljenjskemu učenju ter odličnemu sodelovanju z izobraževalnimi, zdravstvenimi, socialnimi in posebnimi socialno varstvenimi zavodi v regiji.

Celostna integrirana oskrba

DRAGO PERGER

18. januarja je Drago Perger, univ. dipl. psih. iz Doma Danice Vogrinec Maribor v okviru strokovnega kliničnega večera predstavil dolgotrajno (integrirano) oskrbo, ki predstavlja niz ukrepov, storitev in aktivnosti, namenjenih osebam, ki zaradi posledic bolezni, starostne oslabelosti, poškodb, invalidnosti, pomanjkanja ali izgube intelektualnih sposobnosti v daljšem časovnem obdobju potrebujejo celostno oskrbo. Je sklop dobro načrtovanih in organiziranih storitev, ki so usmerjene v potrebe in želje uporabnika, z namenom, da se mu omogoči čimbolj neodvisno življenje v domačem okolju.

Integrirana oskrba je nujna tako zaradi zagotavljanja kakovostnega življenja ljudem v vseh življenjskih obdobjih, kot tudi zaradi demografskih trendov.

Demografske projekcije kažejo, da bo leta 2030 starejših od 65 let že skoraj četrtina prebivalstva. Leta 2033 naj bi bil indeks staranja v Sloveniji po podatkih iz projekcij EUROPOP2018 že več kot 200, kar pomeni, da naj bi bilo prebivalcev, starih 65 let ali več, dvakrat toliko, kot otrok, mlajših od 15 let. Naša država bo tako do konca prve polovice tega stoletja znotraj tretjine evropskih držav z največjim deležem starejšega prebivalstva (UMAR, 2021).

V obdobju od oktobra 2019 do junija 2022 je v Sloveniji potekal projekt Preoblikovanje obstoječih mrež ter vstop novih izvajalcev za nudenje skupnostnih storitev in programov za starejše v petih projektnih okoljih v Sloveniji (Maribor, Ptuj, Slovenska Bistrica, Koper in Tržič). Naložbo je financirala Evropska unija iz Evropskega socialnega sklada.

Projekt je naslavljal več ciljnih skupin, predvsem pa starejše osebe, ki potrebujejo integrirane skupnostne storitve in programe, in sicer tiste, ki:

- so zaradi posledic bolezni, starostne oslabelosti, poškodb, invalidnosti, pomanjkanja ali izgube intelektualnih sposobnosti v daljšem časovnem obdobju odvisne od pomoči drugih oseb pri opravljanju osnovnih in podpornih dnevnih opravil in pri katerih je bilo z uporabo enotnega ocenjevalnega orodja ugotovljeno, da so upravičene do integrirane oskrbe,
- so skladno z orodjem ocenjene kot krhke ali pa
- upravičene do paliativne oskrbe.

Za vlagatelje, ki so bili po ocenjevalnem orodju upravičeni do oskrbe, so poleg uveljavljanja storitev po veljavnih pravicah predvidene še storitve iz naslednjih sklopov:

- nove storitve v skupnosti,
- nove storitve za ohranjanje in izboljšanje samostojnosti,
- krepitev avtonomije posameznika,
- nove storitve v zvezi z zdravili,
- e-oskrba.

Vlagatelj se je v storitev vključil na podlagi pisne ali elektronske vloge za oceno upravičenosti na

vstopni informacijski točki (VIT). Vlogo je namesto vlagatelja z njegovim soglasjem lahko podal tudi:

- njegov osebni ali drugi lečeči zdravnik,
- patronažna medicinska sestra,
- koordinator odpusta iz bolnišnice,
- strokovni delavec CSD ali
- druga oseba, ki jo je pooblastil vlagatelj.

Na podlagi vloge za oceno upravičenosti strokovni delavec VIT v petih delovnih dneh z njim opravi oceno upravičenosti. V projektnem okolju Maribor so v informacijskem sistemu zabeležili 624 vlog. Število ocenjenih vlagateljev v Mariboru je bilo 421 (68,2 %), od njih pa upravičenih 388 (92,2 %). Na podlagi podatkov ugotavljamo, da za izdelavo ene ocene upravičenosti ocenjevalci porabijo skupaj štiri ure časa. Od tega porabijo 65,9 minute za obisk na domu vlagatelja in pogovor. Tudi podatki informacijskega sistema kažejo, da v povprečju, upoštevajoč vsa okolja, prvi obisk na domu traja 65 minut.

Koordinator integrirane oskrbe (KIO) v projektu je bila lahko diplomirana medicinska sestra z veljavno licenco za samostojno opravljanje poklica in najmanj tremi leti delovnih izkušenj na področju zdravstva ali socialnega varstva. Vsako projektno okolje je lahko zaposlilo 1,5 KIO.

KIO je imel v projektu središčno vlogo. Javni razpis (JR, 2019a,b) je za delo KIO namreč predvidel:

- sodelovanje z izvajalci storitev in koordinatorji storitev po obstoječih predpisih,
- sodelovanje z upravičencem do novih storitev pri pripravi in izvedbi osebnega izvedbenega načrta,
- sodelovanje z drugimi akterji v lokalni skupnosti, s ciljem oskrbe za upravičenca,
- koordinacijo tima za integrirano oskrbo,
- nadzor nad kakovostjo in varnostjo storitev,
- obveščanje VIT v primeru sprememb v potrebah oziroma stanju upravičenca.

Kot je razvidno že iz opisa predvidenih nalog, je bila vloga KIO »večfunkcijska«. Obsegala je več vrst znanja in veščin ter sposobnost sodelovanja z različnimi in mnogimi akterji integrirane oskrbe, od uporabnika in njegovega svojca, drugih sodelavcev v projektu, izvajalci zunaj projekta, do vseh drugih akterjev v lokalni skupnosti.

Ena ključnih nalog KIO je priprava osebnega izvedbenega načrta v sodelovanju z uporabnikom. Ta del je KIO načeloma opravil pri prvem obisku uporabnika.

Poleg teh obiskov pa so KIO opravljali še ponovne redne obiske, katerih pogostost je predvidel že javni razpis in je bila odvisna od kategorije upravičenosti do integrirane oskrbe uporabnika.

Podrobnejša analiza opravljenega dela, ki smo jo izdelali na podlagi podrobnega beleženja dela KIO je pokazala, da so KIO porabili največ časa za komunikacijo z zaposlenimi, sledijo administrativna opravila, nekaj več kot desetino delovnega časa so porabili za ponovne obiske in za koordinacijo urnikov storitev, manj kot desetino časa pa so porabili za pregled in pripravo dokumentacije uporabnikov, h katerima spada tudi priprava in revizija osebnih načrtov.

Drago Perger med predavanjem (Fotografija: Mitja Prapertnik)

Na področju oskrbe v skupnosti so k storitvi »pomoč družini na domu« dodali storitve iz sklopov »nove storitve v skupnosti, nove storitve za ohranjanje in izboljšanje samostojnosti, krepitev avtonomije in nove storitve v zvezi z zdravili.«

V okviru projekta je storitve iz enega ali več sklopov prejelo **1170** upravičencev v Sloveniji. V okoljih so v informacijskem sistemu skupaj zabeležili kar **108.326** obiskov.

Glede svoje vizije so zaposleni povedali, da bi bilo takšne storitve smiselno združiti s storitvami pomoči na domu, potrebno pa bi bilo tudi sodelovanje s patronažno službo.

V projektnem okolju Maribor smo do 30. 6. 2022 opravili **32.528** obiskov pri uporabnikih, izvedli smo **80.043** storitev.

Število uporabnikov, ki so prejeli storitve centralizirane priprave zdravil: 173.

Število uporabnikov, ki so prejeli Nove storitve v skupnosti: 237.

Število uporabnikov, ki so prejeli storitve enote za ohranjanje in izboljšanje samostojnosti, krepitev avtonomije posameznika: 172.

Število v obravnavo vključenih paliativnih bolnikov: 33.

Povprečen čas trajanja enega obiska izvajalca oskrbe (upoštevajoč obiske izvajalcev tima za nove storitve v skupnosti, izvajalcev tima za ohranjanje in izboljšanje samostojnosti, izvajalcev tima za centralizirano pripravo zdravil, izvajalcev tima za krepitev družinske medicine, izvajalcev tima za krepitev patronažne službe) je bil od **30,3 minute** v Poljčanah, do **43 minut** v Kopru. V povprečju so, upoštevajoč vsa okolja skupaj, obiski trajali najdlje v četrti kategoriji oskrbe, 37,4 minute.

Uporabnik je na mesec v povprečju prejel 13,77 novih storitev v skupnosti; 2,96 storitve, povezanih z zdravili; 0,25 storitve koordinacije; 1,03 nove storitve za ohranjanje in izboljšanje samostojnosti in 3,03 storitve pomoči na domu.

Mesečno število novih storitev v skupnosti na uporabnika je naraščalo z višanjem kategorije oskrbe, prav tako število storitev z zdravili.

Mesečno število novih storitev za ohranjanje in izboljšanje samostojnosti je naraščalo do tretje kategorije oskrbe, nato pa je začelo upadati. Uporabniki storitev so bili deležni tudi storitev e-oskrbe s senzorji padcev, senzorji dima ali izteka vode. Znatno delež uporabnikov e-oskrbe pozitivno ocenjuje učinke uporabe e-oskrbe na njihovo življenje:

- največjo pozitivno spremembo opažajo na področju svoje **varnosti**,
- sledijo področja občutka **nadzora nad življenjem**,
- kakovost življenja in **samostojnosti**.

V vseh pilotnih okoljih so s pomočjo orodja Scirocco Exchange ocenili, da je pripravljenost za integrirano oskrbo v okoljih nizka. Nekoliko boljše (pa še vedno z zelo nizko povprečno oceno) so pripravljenost ocenili v Kopru, Poljčanah in Mariboru. Med področji, ki so bila ocenjena z nekoliko višjo povprečno oceno, so bili želeni obseg integracije, razvoj kadrov in pripravljenost za spremembe, medtem ko so bila najslabše ocenjena področja krepitev moči državljanov, podporne strukture ter upravljanje in metode evalvacije.

Obvestilo

Če ne želite prejemati Utripa v papirni obliki, ker ga preberate preko spletne strani Zbornice – Zveze, nam to sporočite na e-naslov:

clanarina@zbornica-zveza.si

Uredništvo

Društvo medicinskih sester, babic in zdravstvenih tehnikov Maribor sklenilo uspešno in delovno leto s potovanjem v svet meditacije z zvokom

KSENJA PIRŠ

Izjemno delovno in uspešno leto 2023 smo v mesecu decembru sklenili ob sproščanju z zvočno kopeljo in vodeno meditacijo skozi posamezne energetske centre (čakre) telesa.

Gostili smo mag. Miloda Židanika, dr. med., spec. psihiatra in psihoterapevta, ki je uvodoma predstavil učinke zvoka na zdravje in počutje ljudi, pomen skrbi za lastno zdravje in nas poučil o tehnikah sproščanja. V zanimivem predavanju je predstavil tudi pristope na področju psihoterapije, ki jih je v svoji praksi nadgradil in podprl z različnimi komplementarnimi pristopi. Tokrat je v ospredje postavil zvočno meditacijo, ki nas je popeljala v posebno doživetje.

Svoje predavanje je podkrepil s številnimi raziskavami s tega področja, ki so z obetavnimi rezultati objavljene v ugledni strokovni literaturi.

Naše skupinsko zvočno potovanje je bilo namenjeno poglobitvi vase, ozaveščanju obstoječih miselnih vzorcev in nadgrajevanju le-teh v tiste, ki so primernejši za naš nadaljnji osebni razvoj. Osredotočili smo se na notranji mir in na odpiranje lastnim občutkom. Razprava ob koncu srečanja nam je podarila spoznanje, da je ranljivost dragocena in je pot do našega notranjega sveta, kjer so najgloblji odtenki naše osebnosti, ki jih je vredno odstitati, sprejeti in razumeti. To je pomembno za naše duševno in telesno zdravje ter odpornost za primerno odzivanje na življenjske izzive.

Utrinki s potovanja (Fotografiji: Mitja Prapertnik)

Društvo medicinskih sester, babic in zdravstvenih tehnikov Maribor je v sodelovanju s Slovenskim društvom Hospic izvedlo izkustveno učno delavnico

NADA KUNSTEK, SLOVENSKO DRUŠTVO HOSPIC

8. januarja smo v mariborskem regijskem strokovnem društvu imeli učno delavnico, ki je potekala v treh sklopih.

V prvem sklopu smo razmišljali o pomenu duhovnosti v času hude bolezni ali umiranja, o umetnosti poslušanja ter o procesu umiranja, nadaljevali z lastnim odnosom do življenja in soočenja s smrtjo, o življenju s konflikti, bližini in distanci, prizadetosti in toleranci, v tretjem sklopu pa smo govorili o procesu žalovanja, izgubi zdravja, so-čutenju umirajočega ter o podpori svojcem v času bolezni in žalovanja.

Med obiskom (Fotografija: arhiv društva)

Iz nagovora za delavnice Slovenskega društva Hospic:

»Številni med nami, izvajalci zdravstvene nege in oskrbe, se pogosto najdemo pred osebno kakor tudi pred službeno situacijo, ki nam predstavlja težko, skrb vzbujajočo nalogo ali izkušnjo, povezano z umiranjem in smrtjo. V tem času smo še posebno ranljivi in dovzetni za občutek nemoči, strahu in stiske, ki nam jih zaradi odlašanja lahko sporoča tudi telo. In značilno je, da se pogosto nanje ne odzovemo ... Jih potlačimo, spregledamo ali po domače skrijemo pod preprogo, kjer upamo, da jih nihče ne najde.«

V zdravstveni negi so vedenja in odzivi ob bolnikovih bolečinah, nemalokrat neugodnih občutkih ter vprašanjih o neznanem in o času umiranja stvar »neke« lastne izbire ali vpliva izkušenih sodelavcev, ne glede na obdobje na karieri poti, ko nam je »vse novo« ali ko že »vse poznamo«, saj teh vsebin v šolah ne podaja nihče. Njihovi odzivi so naravni, nemalokrat so obrambni, da bi zmogli bremena poklica, a so hkrati človeški, le dovoliti si jih moramo znati, kar pa zmeraj ni lahko niti dopustno. Povzročila lahko

občutek nekompetentnosti, nezmožnosti, izogibanja, obrambno držo moči ...

Izkustvene delavnice prispevajo k naši osebni in profesionalni rasti. V delovnem procesu nas razbremenjujejo ter hkrati opolnomočijo za nove izlive. Želimo si, da bi v poklicih zdravstvene nege zmogli bremena, ki se nalagajo vzporedno, z delovnimi izkušnjami, s čim manj posledicami. Vsaka telesna preutrujenost, ki jo zaznamo, zasluži pozornost in ljubeč odnos do sebe. Čustvena bremena lahko naše zdravje najedajo že zelo zgodaj, največkrat preden jih sploh opazimo, vztrajno in brez jasnih opozorilnih znakov tiho vstopajo v naša življenja in nas načenjajo telesno in čustveno.

Zaradi opisanih resnic smo veseli vsakega udeleženca izkustvenih delavnic, ki jih izvajamo. Osebe Slovenskega društva Hospic si prizadeva biti pozitivna izbira vsakemu v poklicu zdravstvene nege in oskrbe. Dolgoletne izkušnje pri izvajanju izkustvenih delavnic na temo soočanj z minljivostjo med zaposlenimi v zdravstveni negi, v socialnem varstvu in za izobraževanja prostovoljcev ter splošne javnosti vedno znova potrjujejo koristi o udeležbi na

naših delavnicah. Udeleženci v evalvaciji na vprašanja o učinku na delavnice pogosto izražajo, da bi si takega učenja želeli še več in pogosteje.

Iz srečanja predavateljic po izvedbi delavnic:

»Ugotavljam, da je potreba po komunikaciji o izkušnjah ob umiranju in smrti tema, na katero nimajo priložnosti spregovoriti v službenem času, ker je delo z ljudmi takšno, da je od skrbi zase lažje odstopiti, kot razkriti to potrebo in tako se krog sklene, preden proces razbremenjevanja pri izvajalcih zdravstvene nege sploh nastopi.«

Same udeleženke pa so se sprva težko odločile za udeležbo na delavnicah, zdaj pa si želijo, da bi jih lahko omogočile tudi v svojih timih.

Ob tej priložnosti se umetniška ekipa Slovenskega društva Hospic s prostovoljcem fotografom Matijo Tomcem zahvaljuje za gostovanje potujoče fotografske razstave, ki ponazarja izobraževanje naših prihodnjih prostovoljcev, nastale ob 25. obletnici delovanja našega društva in s tem za obeležbo svetovnega dneva paliativne in hospic oskrbe oktobra 2023.

Izlet Društva MSBZT Novo mesto v adventni Zagreb

KRISTINA NOVAK

V Društvu MSBZT Novo mesto smo pred božično-novoletnimi prazniki svoje člane povabili na izlet v Zagreb. Želeli smo si skupaj doživeti predpraznično vzdušje, zato smo se odločili za ogled adventnega Zagreba.

Iz Novega mesta je do Zagreba enako dolga pot kot do Ljubljane, in ker starši ali stari starši svoje otroke ali vnuke največkrat peljejo »na lučke« v Ljubljano, nas je pot tokrat peljala v prestolnico sosednje Hrvaške. Zbralo se nas je skoraj 120 članov in članic društva ter naših domačih. Izleta smo se udeležili zaposleni in tudi študenti zdravstvene nege in naše

upokojene kolegice in kolegi. V soboto, 16. decembra, zjutraj smo se odpravili iz Novega mesta proti mejnemu prehodu Obrežje in naprej proti Zagrebu. Naš prvi postanek je bil v Samoborju, kjer je vsako soboto sejem, ki so ga nekateri udeleženci izleta že dobro poznali, saj se tja večkrat odpravijo po nakupih. Za druge pa je bil to prvi obisk Samoborja. Sprehodili smo se med stojnicami, kjer lahko dobesedno kupiš vse – od sadja in zelenjave do oblačil in drugega tekstila, posode, izdelkov iz lesa in celo postelje. Nekateri so se odločili za manjše nakupe, drugi pa smo postanek izkoristili samo za skodelico kave in prijeten klepet.

Kmalu smo nadaljevali pot proti Zagrebu. Vodič nam je predstavil nekaj zgodovinskih zanimivosti o mestu in tudi nekaj o tem, kakšen je današnji utrip mesta. Hrvaška prestolnica je bila pred nekaj leti razglašena za najlepše okrašeno prestolnico v času adventa v Evropi. Žal je letos praznične

okrasitve manj, zaradi potresa leta 2020 pa tudi niso na ogled vse mestne znamenitosti. Vseeno smo se z vodičem sprehodili po ožjem središču mesta. V dobrih dveh urah smo si ogledali najpomembnejše zagrebške znamenitosti in se zapeljali z vzpenjačo do Gornjega grada, najstarejšega dela mesta. Nekaj prostega časa je bilo tudi za samostojne ogledne in za sprehod med številnimi prazničnimi stojnicami. Počasi se je začelo temniti, tako smo med potjo nazaj proti avtobusu lahko občudovali praznično osvetlitev glavnih zagrebških ulic in trgov. Seveda smo se ustavili na stojnicah z bogato ponudbo toplih napitkov in sladic ter uživali ob poslušanju božične glasbe in klepetu s kolegicami in kolegi, s katerimi se običajno družimo le na različnih srečanjih v organizaciji društva.

Pot domov je minila hitro in polni vtisov s prijetnega druženja smo si obljubili, da se vidimo spomladi na novem izletu.

Med obiskom (Fotografija: arhiv društva)

Prednovoletno srečanje Društva MSBZT Novo mesto s podelitvijo srebrnih znakov za leto 2023

KRISTINA NOVAK

Društvo MSBZT Novo mesto je 1. 12. 2023 pripravilo že tradicionalno prednovoletno srečanje s podelitvijo srebrnih znakov za leto 2023. V restavraciji Prepah pri Novem mestu se je zbralo več kot 240 članov in članic društva.

Program so pripravili študenti Fakultete za zdravstvene vede Novo mesto, slovesnost pa sta vodila Nina Jovanovič in Nejc Ponikvar, ki je tudi predstavnik študentov zdravstvene nege v Upravnem odboru društva. Predsednica Jožica Rešetič je zbranim članom in članicam predstavila delo društva v preteklem letu in predstavila izzive, ki nas čakajo v letu 2024. Med gosti je bil tudi podpredsednik Zbornice – Zveze mag. Janez Kramar, ki nas je pozdravil v imenu krovne organizacije in predstavil najpomembnejše aktivnosti, ki trenutno potekajo na Zbornici – Zvezi. Svečanosti se je udeležila tudi pomočnica direktorice za zdravstveno nego v SB Novo mesto in članica Upravnega odbora Zbornice – Zveze Nataša Piletič, ki je zbrane pozdravila v imenu vodstva SB Novo mesto. Kulturnemu programu so sledili najbolj svečani trenutki – podelitev srebrnih znakov za leto 2023. Podeljevalci so bili podpredsednik Zbornice – Zveze mag. Janez Kramar, predsednica društva Jožica Rešetič in predsednica komisije za priznanja Marta Blažič. Srebrni znak za leto 2024 so prejele štiri članice društva. V imenu vseh nagrajenk se je zahvalila Helena Žulič.

Po končanem svečanem delu je sledila zabava. V zabavnem delu večera nas je še posebej presenetil naš gost Janez Kramar, ki se je izkazal tudi kot odlični pevec. Zapel je staro slovensko popevko, vsi zbrani pa smo se ob njegovem nastopu veselo zavrteli in zapeli z njim.

Prejemnice srebrnega znaka za leto 2023 so:

Barbara Luštek je po končani srednji zdravstveni šoli nadaljevala študij na Višji šoli za zdravstvene delavce v Ljubljani in se leta 1995 kot višja medicinska sestra zaposlila v SB Novo mesto. Od leta 1996 dela kot operacijska medicinska sestra v Centralnem operacijskem bloku novomeške bolnišnice in ima bogate delovne izkušnje na področju perioperativne zdravstvene nege. Želja po dodatnem izobraževanju jo je vodila v nadaljevanje študija na področju zdravstvene nege. Leta 2001 je diplomirala na Fakulteti za zdravstvene vede v Mariboru in si pridobila naziv diplomirana medicinska sestra. Na svojem strokovnem področju se nenehno izobražuje in nova znanja z veseljem prenaša v vsakodnevno klinično prakso. K novim projektom zna motivirati in pritegniti tudi sodelavce.

Barbara Luštek že 28 let dela na področju perioperativne zdravstvene nege. Poleg strokovnega dela v tehnološko izjemno zahtevnem okolju operacijske dvorane so v kolektivu zelo zgodaj prepoznali tudi njene organizacijske sposobnosti. Odlikuje jo izredna sposobnost timskega sodelovanja. Od 2012 do 2019 je kot glavna medicinska sestra vodila Centralni operacijski blok, od leta 2019 pa opravlja dela in naloge namestnice glavne medicinske sestre. Pod njenim vodstvom so se v operacijskem bloku uvedle številne novosti, med katerimi je najbolj prepoznavna e-dokumentacija. Centralni operacijski blok je bil prvi oddelek, ki je uvedel elektronsko evidentiranje perioperativne zdravstvene nege ne samo v Splošni bolnišnici Novo mesto, pač pa tudi prvi v slovenskem prostoru. Uvedlo se je tudi elektronsko beleženje porabe materialov na pacienta in elektronsko vodenje konsignacijskih skladišč. Primere dobrih kliničnih praks, ki so bile uvedene v operacijskem bloku, z veseljem predstavi tudi širši strokovni javnosti.

Je aktivna predavateljica na različnih strokovnih seminarjih in kongresih ter avtorica številnih strokovnih člankov. Svoje bogato strokovno znanje z veseljem predstavi na strokovnih izobraževanjih doma in v tujini. Kot avtorica ali soavtorica je 2009 npr. sodelovala na kongresu Evropskega združenja operacijskih medicinskih sester (EORNA) v Kopenhagenu in leta 2015 v Rimu.

Aktivno deluje v strokovni Sekciji medicinskih sester in zdravstvenih tehnikov v operativni dejavnosti in že več let sodeluje v Upravnem odboru sekcije. Leta 2022 je prevzela mesto predsednice Sekcije medicinskih sester in zdravstvenih tehnikov v operativni dejavnosti. Slovenske operacijske medicinske sestre jo poznajo kot odlično predavateljico, saj z zanimivimi prispevki pogosto sodeluje na strokovnih izobraževanjih, ki jih organizira strokovna sekcija. K aktivni udeležbi in pripravi strokovnih prispevkov spodbuja tudi sodelavce in jim pomaga pri pripravi člankov. Pomemben je njen prispevek na področju publicističnega dela. Je soavtorica učbenika Perioperativna zdravstvena nega,

ki je izšel leta 2019 in je dragocen učni pripomoček pri uvajanju novozaposlenih operacijskih medicinskih sester.

Je aktivna članica Društva MSBZT Novo mesto. Podpira številne aktivnosti, ki jih organizira društvo. Od vsega začetka sodeluje v organizacijskem odboru strokovnega srečanja Dnevi Marije Tomšič, kjer je večkrat predavala, njeni članki pa so objavljeni v zbornikih, ki so izšli ob tej priložnosti.

Aktivno je vpeta tudi v delo Zbornice – Zveze, je koordinatorica strokovnih sekcij in članica Upravnega odbora.

Danica Mrvinec je po končani osnovni šoli v Novi Lipi in v Vinici nadaljevala družinsko tradicijo poklicev v zdravstvu in si izbrala poklic medicinske sestre. Šolanje je nadaljevala najprej na Srednji zdravstveni šoli v Novem mestu, kjer je leta 1979 maturirala, potem pa se je vpisala na Visoko šolo za zdravstvo v Ljubljani in leta 1982 diplomirala. Kot višja medicinska sestra se je še isto leto zaposlila na kirurškem oddelku SB Novo mesto, najprej v enoti intenzivne terapije, potem pa na urološkem odseku, kjer je bila 32 let odgovorna medicinska sestra. Zadnjih sedem let je skrbela za paciente na Oddelku za radiologijo, lani jeseni pa je z upokojitvijo zaključila svojo profesionalno kariero. Na Zavodu za transfuzijsko medicino v Ljubljani je opravila šestmesečno dodatno izobraževanje in izpit iz transfuziologije, leta 2001 pa si je z diplomom na Visoki šoli za zdravstvo v Ljubljani pridobila naziv diplomirana medicinska sestra.

Več kot 20 let je bila v bolnišnici članica delovnih skupin za spremljanje kakovosti, delovala je predvsem na področju hospitalnih infekcij, in zdravstvene nege pacientov z obolenji sečil in prebavil. Bila je članica delovne skupine za interni strokovni nadzor v zdravstveni negi, mentorica pripravnikom ZT in DMS, sodelovala je pri izdelavi strokovnih standardov ZN, pri projektu uvajanja MEWS v prakso in bila predavateljica za svoje strokovno področje in področje enteralne prehrane. V bolnišnici se je veliko posvečala ZN pacientov s stomami in s

prehransko podporo pacientov po operaciji črevesja. Vsako leto je sodelovala v projektu Nutrition day, ki ugotavlja stopnjo prehranjenosti hospitaliziranih pacientov.

Več let je bila članica organizacijskega odbora slovenskega urološkega kongresa, kjer je kot predavateljica sodelovala v strokovnem programu. Sodelovala je tudi pri delu drugih strokovnih sekcij Zbornice zdravstvene in babiške nege. Na simpoziju urološke ZN je objavila strokovni članek o prepoznavi ogroženega bolnika – MEWS in projekt predstavila v strokovnem programu srečanja.

Kot dolgoletna aktivna članica regijskega strokovnega društva je sodelovala predvsem na področju izobraževanja in na področju družabnih dejavnosti, poleg tega pa je zagotovo ena najbolj rednih udeleženk strokovnih srečanj društva.

Svoj poklic je vedno razumela kot poslanstvo, zato je za paciente in sodelavce, v dobro stroke in bolnišnice, naredila veliko več, kot je od nje zahtevalo delovno mesto. Prijateljska, pripravljena na sodelovanje in pomoč, je bila kolegicam in kolegom vedno zanesljiva in trdna opora.

Rek: »Enkrat medicinska sestra, vedno medicinska sestra« zanjo prav gotovo velja tudi danes, ko se ozira na prehojeno poklicno pot, ki jo je zaključila na Oddelku za radiologijo, kjer je s sodelavci delila svoje bogate delovne izkušnje na področju zdravstvene nege in modrosti za življenje.

Helena Žulič se je rodila 30. avgusta 1983 v Brežicah. Osnovno šolo je končala na Blanci, nato nadaljevala šolanje na Srednji zdravstveni šoli Celje. Odločila se je za nadaljevanje šolanja na Visoki zdravstveni šoli Maribor. Diplomirala je leta 2006 z naslovom diplomskega dela Vpliv razvad na zdravje otrokovih zob. Helena je v letu 2005 prejela rektorjevo nagrado za najboljše študijske uspehe študentov v vpisni generaciji. Po opravljenem strokovnem izpitu se je zaposlila na Internem oddelku SB Novo mesto na odseku za dializo. Izvajala je akutne in kronične postopke hemodializnega zdravljenja in zdravljenja s peritonealno dializo. Bila je odgovorna medicinska sestra v dializni ambulanti, kjer so bili vključeni bolniki s kronično ledvično boleznijo 3.–4. stopnje. Izobraževala je bolnike in njihove svojce z namenom podaljšanja časa pred uvedbo dializnega zdravljenja. Pri bolnikih je izvajala antropometrične in bioimpedančne meritve, s katerimi je ocenjevala stanje hidracije telesa in delež maščobnega in mišičnega tkiva. Bila je pionirka na tem področju ob tesnem sodelovanju s prehranskim timom SB Novo mesto in slovenskim združenjem za klinično prehrano. Rezultate dela v omenjeni ambulanti je redno predstavljala na lokalni, državni in mednarodni ravni.

Leta 2019 se je zaposlila v Zdravstvenem domu Krško kot vodja Zdravstvenovzgojnega centra in leta 2023 kot vodja Centra za krepitev zdravja. Pridobila je specialna znanja s področja promocije zdravja in preprečevanja kroničnih nenalezljivih bolezni v primarnem zdravstvenem varstvu. Je aktivna edukatorica za izvajanje nemedikamentoznih obravnav na področju obvladovanja sladkorne bolezni tipa 2 (N1) ter edukatorica za izvajanje nemedikamentoznih obravnav na področju svetovanja za opuščanje tvegane in škodljivega pitja alkohola. V Zdravstvenem domu Krško je aktivna podpornica državnemu presejalnemu programu Svit. Trudila se je za

pridobitev Svitovega ambasadorja, saj je prepoznala, da oseba iz lokalnega okolja s širjenjem svoje izkušnje doseže večjo odzivnost ljudi na presejalni program. V okviru ozaveščanja zgodnjega odkrivanja raka dojke je bila pobudnica dogodka Rožnata pot, v upanju, da v lokalni skupnosti postane tradicija.

Helena je že od leta 2006 predavateljica prve pomoči Rdečega križa. Licenco obnavlja redno na tri leta. Sodeluje s šolami in delovnimi organizacijami pri izobraževanju za nudenje prve pomoči. Izvaja tečaje prve pomoči za voznike motornih vozil. Je edukatorica v mreži dostopnih AED-jev za občini Krško in Kostanjevica na Krki.

Je prostovoljka Gasilskega društva Rožno, kjer skrbi za krepitev zdravja in psihofizično pripravo gasilcev. Izvaja različne zdravstvenovzgojne delavnice za gasilska društva po občinah.

Helena je velik motivator dobrega vzdušja v timu. Na sodelavce vpliva pozitivno in povezovalno. Je razumevajoč, nasmejan vodja, ki zna postaviti meje, v katerih se zaposleni dobro počutijo.

Renata Grill prihaja iz Novega mesta. Po poklicu je diplomirana medicinska sestra. Leta 1985 je končala takratno srednjo šolo zdravstvene usmeritve. Pripravnitvo je opravila v DSO Novo mesto in se po končanem pripravništvu tam tudi zaposlila. Ker je iskala nove izzive in nova znanja, ji je bilo odprtje Varstveno delovnega centra leta 1994 prava priložnost. Odločila se je, da se poda na novo poklicno pot, novim izzivom naproti in tako sprejela delo v VDC, kjer je zaposlena še danes.

Na začetku je opravljala delo oddelčne medicinske sestre in skupaj s sodelavci orala ledino na tem popolnoma novem in neznanem področju. Sodelavci so ji zaupali in jo podpirali pri oblikovanju novih pristopov na področju zdravstvene nege.

Obseg dela in zadolžitev se je z leti širil, s tem pa tudi potreba po dodatnem znanju. Ob podpori sodelavcev in družine je leta 2005 uspešno zaključila študij na Visoki šoli za zdravstvo v Ljubljani.

Po uspešnem končanju šolanja so ji bile dodeljene naloge vodenja in organizacije na področju zdravstvenega varstva, katere pomembni del je zdravstvena nega.

Trenutno opravlja delo vodje zdravstveno-negovalnega oddelka za odrasle osebe s težjo in težko motnjo v duševnem razvoju. Za to delo potrebuje veliko empatije, spoštovanja, razumevanja, spretnosti,

odprtosti, novih znanj in komunikacijskih spretnosti ter sposobnosti.

Ker meni, da se izobraževanje s šolanjem ne konča, skrbi, da se vsi zaposleni na področju zdravstvene nege vestno in stalno izobražujejo na različnih področjih ZN: usposabljanje za mentorje dijakom, paliativna obravnava, delo z zahtevnimi uporabniki, učinkovito sodelovanje v delovnem okolju – strategije za reševanje konfliktov na delovnem mestu, komunikacija, obvladovanje stresa, varna hrana, dietna prehrana, pravilna uporaba razkužil, osebne varovalne opreme ... Vse naštetu potrebujejo pri svojem delu. Uporabniki zdravstvenih storitev v VDC Novo mesto jo poznajo kot prijazno, zanesljivo osebo, ki je vedno pripravljena pomagati.

Je dolgoletna aktivna članica DMSBZT Novo mesto. V vseh teh letih je zavzeto sodelovala pri različnih aktivnostih in dejavnostih društva. Aktivno je sodelovala na 14. Dnevh Marije Tomšič kot soavtorica članka Varstveno delovni center Novo mesto skozi čas in na predavanju DMSBZTNM s predstavitevjo Varstveno delovnega centra s poudarkom na ZN.

Že več mandatov je članica nadzornega obora. Svojo funkcijo opravlja vestno in odgovorno. Pomaga tudi pri organizaciji društvenih aktivnosti in izobraževanju. Z raznimi izdelki varovancev pomaga pri pripravi društvenih aktivnosti.

Obvestilo

Spoštovani,
naslednja številka Utripa
je dvojna (april/maj) in izide
v prvih dneh aprila 2024.

Prispevke sprejemamo
do 20. marca.

Uredništvo

Slavnostna podelitev najvišjih nagrad Društva medicinskih sester, babic in zdravstvenih tehnikov Gorenjske

MATEJA BAHUN

Sobota, 2. 12. 2023, je bila za člane Društva medicinskih sester, babic in zdravstvenih tehnikov Gorenjske prav posebna, saj smo se zopet srečali na slavnostni podelitvi priznanj društva.

Program se je začel s slavnostnim nagovorom predsednice društva Alenke Bijol, ki nas je popejljala skozi dogajanja polno leto, saj je bil program bogat strokovnih vsebin ter aktivnosti »za dušo in telo«, ter članom in nagrajencem namenila spodbudne in optimizma polne besede z upanjem na še uspešnejše in zdravja polno leto, ki prihaja. Dogodek se je nadaljeval s slavnostnim nagovorom predsednice Zbornice – Zveze Monike Ažman, ki se vedno rada vrne v »domače društvo«, katerega članica je že dolgo vrsto let in nam je na svoj slikoviti, realen toda pozitiven način opisala aktualno dogajanje v slovenskem zdravstvu in zdravstveni negi ter se zahvalila gorenjskim medicinskim sestram za njihovo delo in srčnost.

Program je povezovala Branka Smole, ki rada pove, da diha z medicinskimi sestrami, za glasbeno popestritev pa so poskrbeli Nuška Drašček, Iva Stanič in Big Band Bled.

Za leto 2023 so srebrni znak prejeli: Vesna Avdič iz Splošne bolnišnice Jesenice, Mariana Paula Rezelj iz Univerzitetne klinike za pljučne bolezni in alergijo Golnik, Sanda Šifkovič iz zobne ordinacije za odrasle v Preddvoru in Hubert Tomaž Terseg-lav Tomazin iz Splošne bolnišnice Jesenice. Dobitnica naslova častna članica Društva MSBZT Gorenjske za leto 2023 je Monika Ažman.

Vesna Avdič je od leta 2002 zaposlena na internem oddelku Splošne bolnišnice Jesenice, od vzpostavitve polintenzivne enote na endokrinološkem oddelku dela s hudo bolnimi pacienti v tej enoti. Aktivno sodeluje pri prepoznavnosti zdravstvene nege s tem, da mentorira novozaposlene sodelavce in dijake ter svoje znanje prenaša tudi na študente. Do pacientov je empatična, potrpežljiva in prijazna. Je timski človek, pripravljena pomagati vsem, tako pacientom kot zaposlenim daje občutek zaželenosti, pri svojem delu je profesionalna in strokovna. S svojim znanjem in izkušnjami pripomore k strokovnemu razvoju vsakega zaposlenega na internem oddelku. Ima veliko željo po kontinuiranem izobraževanju in izpopolnjevanju, zato se redno udeležuje strokovnih izobraževanj ter svojim sodelavcem pridobljena znanja tudi uspešno predaja naprej. Je članica skupine za klinično prehrano v bolnišnici. Sodeluje pri več aktivnostih promocije zdravja v bolnišnici ter zastopa bolnišnico na raznih srečanjih. S svojo udeležbo na raznih predstavitvah za mlade na osnovnih in srednjih šolah igra pomemben člen pri promociji poklica. Pomembno

sodeluje tudi pri dajanju izjav za televizijske prispevke, kot članica se udeležuje aktivnosti Društva medicinskih sester, babic in zdravstvenih tehnikov Gorenjske. Leta 2019 je bila prevedena po 38. členu Zakona o zdravstveni dejavnosti.

V poklicnem in prostem času je Vesna zelo družabna oseba, rada ima hribe in naravo. Zaradi njene toplote, pozitivnosti in skrbi za svoje sodelavce je priljubljena, cenjeno je tudi delo, ki ga vsakodnevno opravlja.

Mariana Paula Rezelj se je rodila v Buenos Airesu in že od majhnega je vedela, da bo medicinska sestra, kot je bila njena mama. Strokovno znanje in izkušnje je pridobivala v Argentini v treh različnih bolnišnicah. Leta 2007 se je skupaj z družino preselila v Slovenijo, ki jo je takrat obiskala prvič. Leto po prihodu se je zaposlila na Kliniki Golnik v pulmološki ambulanti, kjer dela še danes. Bogato strokovno znanje in izkušnje iz tujine je uspešno prenesla v svoj tim ter slovensko profesionalno javnost. Njena kreativnost in izvirnost botruje izboljšavam v delovnih procesih. Sodeluje pri pripravi kliničnih poti in protokolov za obravnavo ambulantnih pacientov. V času epidemije covid-19 je imela vidno vlogo pri reorganizaciji pulmološko-alergološke ambulante, vzpostavitvi telemedicine, izobraževanju medicinskih sester na daljavo za izmenjavo dobrih praks in izkušenj ter pri izobraževanju ambulantnih pacientov preko videokonferenc. Najsodobnejše tehnološke pripomočke uporablja v edukaciji in organizira delo samostojne sestrskes ambulante. Je glavni motivator vpisovanja v mednarodni register težke astme SHARP, katerega namen je izboljšati poznavanje značilnosti pacientov s težko astmo. Nenehno se izobražuje doma in v tujini, aktivno sodeluje na kongresih ter deluje kot predavateljica medicinskim sestram in zdravnikom. Aktivno je vključena v raziskovalno delo, je mentorica študentom in pripravnikom ter zunanjim medicinskim sestram. Leta 2021 je prevzela mesto predsednice Sekcije medicinskih sester in zdravstvenih tehnikov v pulmologiji.

Mariano Paulo odlikuje korekten, empatičen in profesionalen odnos do pacientov. Je cenjena in s svojimi bogatimi izkušnjami pomembna sodelavka, vedno pripravljena pomagati. Ob zahtevnem poklicnem delu si v prostem času rada vzame čas za druženje s prijatelji in družino, poje v pevskem

(Fotografije: Sašo Valjavec)

zboru, je velika ljubiteljica narave, cvetja in izkušne vrtnarka.

Sanda Šifkovič je rojena v Kranju in se je v zadnjem razredu osnovne šole odločila, da bo medicinska sestra. Od nekdanj jo je veselilo delo z ljudmi, predvsem pomoč tistim, ki jo najbolj potrebujejo. Tako se je leta 1981 vpisala na Srednjo medicinsko šolo na Jesenicah. Prvo zaposlitev je dobila v UKC Ljubljana, kjer je delala na kardiološkem oddelku. Njena naslednja zaposlitev je bila na Kliniki Golnik, kjer je delala deset let. Leta 1995 se je zaposlila na Zobni polikliniki v Kranju. Nekaj časa je delala v ortodontski ambulanti, zadnjih šestnajst let pa dela v zobni ordinaciji za odrasle v Preddvoru. Leta 2012 je opravila Nacionalno poklicno kvalifikacijo za zobozdravstveno asistentko. Od leta 2015 je članica Izvršnega odbora Sekcije medicinskih sester in zdravstvenih tehnikov v zobozdravstvu, poleg tega je tudi članica Izvršnega odbora DMSBZT Gorenjske. V obeh odborih je zelo aktivna. Sodeluje pri organizaciji seminarjev, ki jih organizira Sekcija medicinskih sester in zdravstvenih tehnikov v zobozdravstvu. Je članica različnih komisij v gorenjskem društvu in skrbi za športne aktivnosti, literarne večere in sodeluje pri organizaciji seminarjev. Aktivna je pri iskanju sponzorjev. Veliko njenih člankov je bilo objavljenih v reviji Utrip.

Sanda je strokovna, dobrosrčna in rahločutna oseba, ki je predana svojemu delu in se zavzema za medsebojno povezovanje zobozdravstvenih asistentk in zdravstvenih sodelavcev. Njena organizacija športnih aktivnosti je profesionalna in hkrati spodbujajoča. Sandina predanost in strokovnost sta dragocen prispevek pri razvoju in prepoznavnosti stroke in navdih mnogim kolegicam, ki sledijo njenim stopinjam.

Hubert Terseglav je diplomiral na Zdravstveni fakulteti v Ljubljani in opravil specializacijo na šoli enterostomalne terapije. Sprva je bil zaposlen v Enoti intenzivne terapije operativnih strok Splošne bolnišnice Jesenice, od 2012 pa deluje kot koordinator za oskrbo ran. Zadolžen je za preventivo poškodb zaradi pritiska, obravnavo pacientov s kroničnimi ranami in z inkontinenčnim dermatitisom, ter vključen v obravnavo pacientov, ki potrebujejo kompresijsko terapijo in pacientov z zahtevnejšimi travmatskimi ranami oz. s postoperativnimi zapletmi. S patronažno službo Zdravstvenega doma Jesenice ima redne sestanke, na katerih obravnavajo skupne paciente s kroničnimi ranami in se odločajo glede njihove oskrbe. Je član Upravnega odbora Društva za oskrbo ran Slovenije. Aktivno sodeluje z MedTech Slovenija v okviru delovne skupine Blazine za preventivo poškodb zaradi pritiska. V bolnišnici je dejaven na področju uvajanja v delo novozaposlenih sodelavcev, pri mentoriranju in pri

predavanjih. Je avtor več strokovnih publikacij na temo kroničnih ran, sodobnih oblog, pripomočkov za inkontinenco in drugih. Vodi skupino za javna naročila na področju obloge za rane, obvezilnega materiala in terapije s podtlakom. Vodi projektno skupino za preventivo in oskrbo ran ter sodeluje v skupinah za inkontinenco in za raziskovanje v zdravstveni negi Splošne bolnišnice Jesenice. Njegova aktivna in strokovna vloga na področju ran ter v Društvu za oskrbo ran je cenjena, je vzor mlajšim sodelavcem na omenjenem področju.

Hubert je ljubeč oče štirih otrok, skupaj se pogosto odpravijo v gozdove in hribe, kjer raziskujejo in uživajo v naravi. Svojo strast do kuhanja izraža v pripravi obrokov za svoje otroke, sicer pa svojo največjo sprostitev najde v ribolovu, ki ga redno prakticira na slovenskih jezerih in rekah.

Monika Ažman je v 35 letih dela postala ena najboljših poznavalk razmer na področju babiške in zdravstvene nege v Sloveniji. Po študiju na višji zdravstveni šoli je svojo poklicno pot začela v Splošni bolnišnici Jesenice. Nadaljevala je kot učiteljica strokovnoteoretičnih predmetov in praktičnega pouka na zdravstveni usmeritvi Srednje šole Jesenice, za kar je opravila pedagoško-andragoški izpiz. Po vrnitvi v Splošno bolnišnico Jesenice je opravljala delo odgovorne medicinske sestre kirurške intenzivne nege in kasneje glavne medicinske sestre specialistično ambulantne dejavnosti in urgence. Leta 2008 je svojo profesionalno pot nadaljevala kot izvršna direktorica Zbornice – Zveze, kjer od leta 2016 deluje kot njena predsednica, za kar je zaslužna Ivanka Hartman. Monika je goreča zagovornica sodobne, kakovostne in varne zdravstvene in babiške nege ter strokovnih interesov članic in članov Zbornice – Zveze. Pod njenim vodstvom so nastali pomembni dokumenti na strokovnem področju babiške in zdravstvene nege. Sodeluje z vsemi strokovnimi sekcijami, regijskimi strokovnimi društvi, z delovnimi skupinami in komisijami, ki delujejo pod okriljem Zbornice – Zveze. Aktivno sodeluje pri delu različnih delovnih skupin, v katere je bila imenovana. Je članica upravnih organov različnih zdravstvenih in socialnovarstvenih zavodov. Kot predsednica Zbornice – Zveze je predstavnica slovenskih medicinskih sester v mednarodnih organizacijah in že drugo mandatno obdobje članica Izvršnega odbora Evropske federacije združenja medicinskih sester. V svojih javnih nastopih poudarja, da so medicinske sestre, babice in zdravstveni tehniki ključni zagovorniki človekovih in pacientovih pravic, z jasnimi in glasnim opozarjanjem na nepravilnosti. Je ustanovna članica Delovne skupine za nenasilje pri Zbornici – Zvezi in glasna zagovornica razvoja in avtonomnosti stroke zdravstvene in babiške nege v skrbi za dobro pacientov. Kot

dobra poznavalka razmer na področju babiške in zdravstvene nege je v svojih javnih nastopih kritična tudi do politike in političnih odločevalcev, ki bi s svojimi odločitvami morali zagotoviti pogoje in vire, ki so potrebni za kakovostno in varno zdravstveno nego in oskrbo državljanov. V državnem svetu zastopa interese zdravstva. Kot članica občinskega sveta Občine Radovljica se zavzema za zdravje kot temeljne človekove pravice. Predava doma in v tujini in je bila gostja številnih televizijskih in radijskih oddaj na temo zdravstvene in babiške nege, katere zagovornica je tudi v različnih člankih slovenskih časnikov in elektronskih medijev. Težko je v kratkem opisu predstaviti bogato poklicno pot Monike Ažman, ki je svoje poslanstvo izbrala že v otroški dobi, v poklicu, ki mu je popolnoma predana. Leta 2008 je za pomembne prispevke in dosežke na področju zdravstvene nege postala dobitnica zlatega znaka, najvišjega priznanja Zbornice – Zveze.

Monika je s svojo pozitivnostjo, empatičnostjo, voljo in temperamentom glas vseh medicinskih sester, babic in zdravstvenih tehnikov Slovenije. Želimo ji uresničitev tega, kar si najbolj želi, to je več časa za svojo družino, predvsem za vlogo babice, ter da najde čas še za prijatelje ter svoje hobije: plavanje, pohodništvo, smučanje, folklorni ples in vožnjo z motorjem z vetrom v laseh.

Člani društva smo ponosni na nagrajence in častno članico ter se jim za njihov vložen trud in uspehe zahvaljujemo in jim iskreno čestitamo. Ravno tako pa se zahvaljujemo in čestitamo odgovornim v društvu za odličen dogodek in izjemno leto 2023.

Čas praznovanja in veselja

JANA IVANKA ZUPAN

Čas ali čas »veselega decembra« je obdobje, v katerem se pripravljamo na različna praznovanja, nekatera povezana tudi s tradicionalnimi običaji. Je čas okraševanja domov in obiskov družine ali prijateljev, čas prazničnih nakupov in zavijanja daril. Pečemo potice in pripravljamo jedi, ki niso običajno na našem jedilniku. Otroci pa z nestrpnostjo pričakujejo prihod »treh dobrih mož«.

Upokojeni člani Društva MSBZT Gorenjske pa so se v tem času razveselili tudi pisemske ovojnice v svojih poštnih nabiralnikih z vabilom za prednovoletno srečanje.

Srečanje je bilo letos organizirano 6. 12. 2023 v hotelu Marinšek v Naklem. Kljub osmim odpovedim zaradi bolezni se je srečanja udeležilo 78 upokojenih članic društva. Program srečanja je bil kot vedno zanimiv in pester in ga objavljam spodaj:

- Uvodni pozdrav in povzetek dela društva leta 2023 je pripadel Alenki Bijol, predsednici društva.
- Za uvodni govor sem kot predsednica sekcije predstavila nekaj spoznavnih resnic patra Karla Kržana, človeka dobrih misli in velikega srca, ki vedno najde dobro besedo, saj se zaveda, da je človek človeku največji dar.
- Sledila je podelitev zahval novim članicam/članom sekcije za njihov trud in delo, ki so ga vložili v rast in razvoj zdravstvene in babiške nege.
- Po zgodnji večerji je bil čas za klepet o spominih in načrtih za prihajajoče leto.
- Za zadnjo točko programa pa sem pripravila potopisno predstavitev krajev v Sveti deželi, ki sem jo doživela marca lani.

Prednovoletno srečanje omogoča članom sekcije dodatno priložnost, da se med sabo lahko bolje povežejo in okrepijo občutek pripadnosti stanovskemu društvu. Zato se v imenu vseh prisotnih zahvaljujem Društvu MSBZT Gorenjske za finančno kritje stroškov srečanja, vsem trem članicam predsedstva društva Alenki Bijol, Zorici Panič in Nini Trifoni pa za njihovo prisotnost na srečanju.

Utrinek s srečanja (Fotografija: arhiv društva)

Uvod v božično-novoletne praznike

JANA LAVTIŽAR

Novembrski torkov popoldan smo medicinske sestre preživele ob peki božičnih slaščic in izdelovanju božično-novoletnih dekoracij v Biotehničnem centru v Naklem.

Razdelile smo se v dve skupini in zavihale rokave. Prva skupina je iz smrečja, bunkic, sveč, storžev, cimetovih palčk, janeževih zvezdic izdelala božično-novoletno namizno dekoracijo. Ustvarjale smo vsaka po svojih ustvarjalnih idejah. Nastale so čudovite kreacije, ki smo jih lahko odnesli domov. Po dveh urah smo se zamenjali in nadaljevali še s peko. Tokrat smo pripravili dve odlični piti. Učitelj nam je izdal nekaj trikov, ki so nam olajšali delo in

izboljšali končni videz pite. Pripravili smo tudi tri vrste piškotov. Zamesili testo, oblikovali piškote, spekli in jih tudi, na več načinov, okrasili. Z delom smo zaključili pozno. Ponosno smo domov, poleg dekoracije, odnesli tudi pito in nekaj piškotov. Zdaj pa so se prazniki lahko začeli tudi v naših domovih. Opremljeni z novimi znanji bomo peko piškotov in pit ponovili doma.

Utrinki z druženja (Fotografija: Jana Lavtižar)

Klinični večer DMSBZT Gorenjske: Moč probiotikov v decembrskem času

ZALA MARN

Zadnji klinični večer v 2023 smo namenili probiotikom, saj smo ravno vstopali v predbožični čas, ko se naše mize šibijo od takšnih in drugačnih dobrot.

Tajda Košir Božič, dr. med., specializantka gastroenterologije, nam je predstavila teoretično ozadje probiotikov. Poudarila je, da ima primerna mikrobiota pozitiven vpliv na zdravje: zmanjšuje diabetes tipa 2, kardiovaskularna obolenja, infekcijske in druge imunske bolezni. Na sestavo mikrobiote vpliva več dejavnikov: način poroda, prehranske navade, uporaba antibiotikov, zdravil, staranje in drugi okoljski dejavniki. Kolonizacija črevesja se namreč začne že pri rojstvu, nato se razvija in raste tri leta.

Dr. Tina Tinkara Peternelj nam predstavi povezavo mikrobiote s črevesjem in možgani. Omenjena komunikacija je dinamična, dvosmerna in ima različne signalne poti. Predstavi kar nekaj raziskav, ki kažejo, da neravnovesje omenjene povezave lahko vodi tudi v bolezni s področja duševnega zdravja.

Poudari, da je treba razumeti tudi ozadje raziskav in samo interpretacijo rezultatov (različni protokoli, tehnološke omejitve, dinamičnost lokalne mikrobiote, individualni dejavniki), saj le tako lahko razumemo različne študije s tega področja.

Urška Vernik, dipl. m. s., nam predstavi uporabo probiotikov na praktičen način. Omeni, da je v prehrano treba vključiti fermentirane vrste mleka (kefir, kisló mleko, sirotko, pinjenec), fermentirano zelenjavo (zelje, rdeča pesa, kisle kumarice) in tudi fermentirane pijače (kombuča). Meni, da lahko vsak

najde nekaj, kar ustreza njegovemu okusu. Poudari pa tudi, da je treba medicinske sestre izobraževati tudi s področja probiotikov, saj bodo le tako lahko svetovale pacientom v svojih delovnih okoljih.

Za konec nekaj nasvetov za zdravo mikrobioto: nahranite svojo mikrobioto, v svoj jedilnik vključite fermentirano hrano in pijačo, izogibajte se prekomerni uporabi antibiotikov, ne razkužujte si rok pretirano ter izpostavite svoj mikrobiom v naravi in med svojimi sodelavci – družite se :)

Sankanje na Jezerskem

TJAŠA BOŠKOVIČ

Bil je prelep sončen, zimski dan. Odpravili smo se na Jezersko, kjer nas je čakala sankajska dogodivščina. Za marsikoga je že dolgo tega, kar smo bili na saneh, zato smo se dogodivščine toliko bolj veselili.

Organizatorji so nas s kombiji varno pripeljali skoraj do izhodišča proge. Razdelili so nam sani, potem pa smo pot nadaljevali peš. Pot do izhodišča je bila kratka, vendar strma. Kondicijsko smo bili različno pripravljeni, vendar smo počakali na prihod vseh in trud je bil poplačan s čudovitim razgledom na zasnežene okoliške gore.

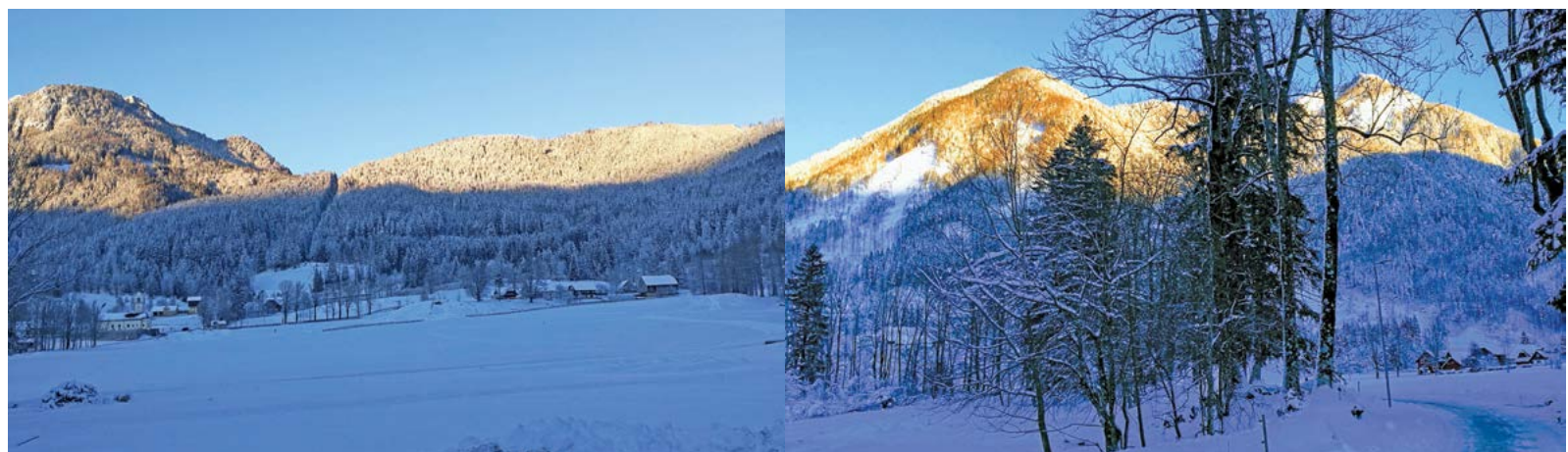
Organizator je podrobno razložil tehniko sankanja. Predstavil je posebnosti proge in potek spusta. Kljub novo zapadlemu snegu je bila proga vzorno urejena.

Spust je bil čisti užitek – kljub strmi hoji v klanec. Omogočili so nam tri spuste, vmes pa je bil tudi počitek s toplim čajem.

Čudovito preživeto popoldne v naravi zimske idile!

Dan smo zaključili utrujeni, vendar veseli, saj smo kljub nizkim temperaturam neizmerno uživali.

Sankanje z veseljem še kdaj ponovimo.

Lepote narave (levo) in Pot do izhodišča sankajske proge (desno) (Fotografiji: Tjaša Boškovič)

Negotovost – spremljevalka sodobnega življenja

ANDREJA GRUDEN

V Psihiatrični bolnišnici Idrija je oktobra lani potekalo strokovno srečanje s predavanjem »Negotovost – spremljevalka sodobnega življenja«, ki ga je organiziralo DMSBZT Ljubljana. Srečanje je bilo namenjeno obeležitvi svetovnega dneva duševnega zdravja, ki je v letu 2023 potekalo pod geslom »Duševno zdravje je univerzalna človekova pravica«.

Pozdravnemu nagovoru direktorice bolnišnice mag. **Klavdije Širaj Mažgon**, univ. dipl. soc. del. in **Sabine Vihtelič**, članice UO DMSBZT Ljubljana, je sledilo uvodno razmišljanje **Andreje Gruden**. Govornica je poudarila, da pomeni duševno zdravje veliko več kot samo odsotnost duševnih bolezni in motenj. Ljudem omogoča, da doživljajo življenje kot smiselno, da so ustvarjalni in aktivni, da sprejemajo samega sebe in svoja čustva, da čutijo pripadnost družbi, v kateri živijo, in prispevajo k njenemu razvoju in napredku. Prav zaradi tega naj bi vsakdo imel pravico do najvišjega dosegljivega standarda duševnega zdravja, ki vključuje pravico do zaščite pred tveganji za duševno zdravje, pravico do razpoložljive, dostopne, sprejemljive in kakovostne oskrbe ter pravico do svobode, neodvisnosti in vključenosti v skupnost. Realnost pa, žal, kaže, da se ljudje s težavami v duševnem zdravju po vsem svetu še vedno srečujejo s številnimi kršitvami človekovih pravic.

Predavateljica **Polona Požgan**, dipl. zgod. in dipl. pol., je v svojem prispevku »Negotovost – spremljevalka sodobnega življenja« razmišljala o kontekstu stresa.

Prisotne je s svojim pogledom želela povabiti k oceni današnjega časa in samorefleksiji. Izpostavila je preteklost, ki nam kaže, da so se ljudje več družili, se več pogovarjali in se smejali. Nihče ni razmišljal o stresu in uporabljal besede povezane s tem, ljudje tudi v najhujših krizah niso izgubili optimizma. Iz današnje perspektive se ji zdi, da so se ljudje v preteklosti znali bolje soočiti z realnostjo in jo tudi sprejemati. Poudarila je, da danes besedo »stres« pozna že skoraj vsak predšolski otrok. Izpostavila je našo današnjo komunikacijo, v kateri je prisotno ogromno besed, kot so »gužva, panika, stres, utrujenost, anksioznost, konflikt«, kar lahko kaže tudi na to, da pravzaprav med nami poteka pravo tekmovanje, kdo je v večjem stresu. Po njenem mnenju je edini način, da se znebimo stresa tak, da se odmaknemo od sebe in da postanemo opazovalci samih sebe, svojega vedenja in razpoloženja. Poudarila je zdravilno in povezovalno vlogo humorja in smeha.

Predavateljica dr. **Špela Hvalec**, spec. klin. psih., vedenjsko kognitivna terapevtka in supervizorka, je spregovorila na temo »Spoprijateljimo se z negotovostjo«. Izpostavila je negotovost kot stanje pomanjkljivega vedenja o obstoječem položaju ali prihodnjem izidu ter dejstvo, da je občutje negotovosti težko konkretizirati, ima pa svoj miselni, čustveni, telesni in vedenjski odziv. Poudarila je, da življenje vsem nudi polno presenečenj, nepričakovanih dogodkov, sprememb ter da se ljudje razlikujemo v tem, v kolikšni meri negotovost sprejemamo kot del vsakdanjosti. Individualne razlike v tem, koliko nelagodja doživimo zaradi negotovosti, ki nas spremlja na različnih področjih v življenju, je pojasnila s toleranco do negotovosti. Ob koncu je navedla informacije, kako lažje premagati negotovost in kako se z negotovostjo spoprijateljiti.

Viš. pred. **Urška Bogataj**, mag. zdr. neg., je predstavila temo »Zaposleni v zdravstveni negi in njihova odpornost ali ne-odpornost na negotovost«. Prisotne je

seznanila, da se odpornost v zdravstveni negi nanaša na sposobnost medicinskih sester, da se prilagodijo izzivom in stresorjem, s katerimi se srečujejo v svojem poklicu, se spoprimejo z njim in se opomorejo. Poudarila je, da so odporne medicinske sestre tiste, ki so sposobne učinkovito obvladovati lasten stres, ohraniti pozitiven odnos in delovati kakovostno ter kompetentno tudi v težkih situacijah. Prav zaradi tega, ker je zdravstvena nega tako fizično kot čustveno zahteven poklic, se ji je zdelo ključno poudariti, da je odpornost tista, ki lahko zaščiti medicinske sestre pred čustveno izčrpanostjo, poveča upanje in zmanjša stres. Ob koncu je predavateljica predstavila nekaj ugotovitev različnih tujih raziskav, ki so se ukvarjale z odpornostjo medicinskih sester ter nasvetov za ohranjanje odpornosti.

Z zaključnimi besedami Andreje Gruden in povabilom k spremljanju dogodkov, ki jih organizira DMSBZT Ljubljana, se je strokovni del večera zaključil. Sledilo je druženje ob pogostitvi.

Za izpeljano srečanje se zahvaljujemo DMSBZT Ljubljana, ki prisluhne našim idejam ter vodstvu Psihiatrične bolnišnice Idrija, ki je omogočilo, da se je srečanje odvijalo v njihovih prostorih.

Med srečanjem (Fotografija: arhiv društva)

Razpis za podelitev priznanja »srebrni znak« za leto 2023 in naziv častnega člana DMSBZT Celje

Regijsko strokovno društvo v skladu s sklepom št. 1/2024 redne seje DMSBZT Celje z dne 6. 1. 2024 razpisuje zbiranje predlogov za podelitev srebrnega znaka ter častnega člana za leto 2024.

Društvo razpisuje tri srebrne znake za dolgoletne vidne prispevke na področju društvenega in strokovnega delovanja v zdravstveni in babiški negi v celjski regiji: **dva za posamezne člane** DMSBZT Celje in **enega za tim zdravstvene in babiške nege**.

Kriteriji za podelitev srebrnega znaka so:

- uspešno poklicno individualno in timsko delo na področju zdravstvene in babiške nege,
- individualni in timski prispevek h krepitvi in ohranjanju dobrih medsebojnih odnosov na delovnem mestu,
- individualna in timska aktivna vloga pri ohranjanju in razvijanju stroke zdravstvene in babiške nege,
- individualno in timsko aktivno in dolgoletno sodelovanje v DMSBZT Celje,
- individualni in timski prispevek k večji prepoznavnosti zdravstvene in babiške nege,
- individualni in timski prispevek k večji kakovosti zdravstvene in babiške nege,
- individualni in timski znanstveni, raziskovalni in inovativni prispevek k izboljšanju kakovosti in napredovanju stroke zdravstvene in babiške nege.

Kriteriji za podelitev naziva častnega člana/članice DMSBZT Celje

Naziv častnega člana regijskega strokovnega društva prejme oseba, ki je s svojim delom pomembno prispevala k uspešnemu delu društva in stroki zdravstvene in babiške nege.

Predlagatelji naj pisne predloge z življenjepisom kandidatov in tima z ustrezno utemeljitvijo posredujejo na naslov DMSBZT Celje, Kidričeva 25, 3000 Celje, Jelka Obrez, zapečateno, s pripisom Komisija za priznanja, najkasneje do 30. aprila 2024.

Priznanja bomo podelili na svečanosti 16. 5. 2024 ob 18. uri, v Narodnem domu Celje.

Predsednica DMSBZT Celje
Tomislava Kordiš
in člani IO

Decembrski utrip v DMSBZT Celje

Strokovno društvo
medicinskih sester, babic in
in zdravstvenih tehnikov Celje

ZDENKA SALOBIR

December je čas veselja, radosti in upanja. Za člane društva je bil lanski december še posebno živahen mesec. Že na začetku meseca smo pripravili prvi dan odprtih vrat v novih društvenih prostorih, na katerega smo povabili aktivne in upokojene članice, člane in druge goste.

Miklavžev tek (Fotografija: Jana Petelinšek)

V prijetnem vzdušju smo veselo pokramljali, obujali spomine, rekli kakšno o aktualnem dogajanju v delovnih okoljih. Upokojenim sodelavcem je bila takšna oblika druženja všeč. V pogovoru je beseda nanese na obveščanje članstva o dogajanju v zdravstvu, novostih v društvu. Izrazili so željo po ponovnem izdajanju stanovskega glasila Utrip v fizični obliki kot nekoč, saj nimajo vsi računalnikov in pametnih telefonov. Okrnjena oblika glasila, ki jo prejema, pa jim ni všeč. Prisluhnilo smo voščilu predsednice Tomislave Kordiš in nazdravili vsemu dobremu, kar prihaja v 2024. Želeli smo si, da se grozote in naravne nesreče ne ponovijo nikoli več.

Nekaj članic tekaške sekcije se je na začetku decembra udeležilo tradicionalnega Miklavževega teka, ki je najkrajši in najbolj praznično obarvan tek daleč naokoli. Start teka je bil v Termah Snovik, cilj pa pri cerkvi sv. Miklavža. V hrib so pretekle 5,3 km z višinsko razliko 300 m. Tekalci so vse leto pridno nabirali kilometre in s pretečenim krogom ob

Decembrsko pohodniško druženje (Fotografija: Jana Petelinšek)

Dan odprtih vrat (Fotografija: Zdenka Salobir)

Savinji uspešno zaključili tekaško sezono. Pohodniška sekcija je na predbožično soboto prehodila še zadnje kilometre v tej sezoni. Prehodili so Celjanom zelo ljubo pot od Anskega vrha preko Homa, Brnice vse do Špice, ki leži na sotočju Savinje in Ložnice. Oboji so v športnem duhu sklenili sezono v prijetnem okolju Kajak kanu kluba Nivo Celje. Za koordinacijo delovanja obeh sekcij skrbi članica IO društva Jana Petelinšek.

Otroci naših članov, stari do 6 let, so v spremstvu staršev doživeli pravo božično pravljico potovanje. Ogljedali so si lutkovno predstavo Alma v izvedbi Škratovega lutkovnega gledališča Celje. Predstava črpa navdih iz življenja celjske svetovne popotnice, publicistke in antropozofinje Alme Maksimilijane Karlin. Ob koncu predstave je najmlajše obiskal in obdaroval Božiček. Za vso logistiko je poskrbela tajnica društva Petra Marković z družino in prijateljicami. Veselje in iskric v očeh stotih otrok so povedali več kot tisoč besed. Društvo tako vstopa v drugo desetletje tradicionalnega božičnega obdarovanja najmlajših.

V mesecu kulture so člani v Cankarjevem domu prisluhnil koncertu Vlada Kreslina Generacija 1953, ki je bil posvečen njegovi 70-letnici. Glasbeni sprehod skozi retrospektivo Kreslinovega ustvarjanja je zazvenel kot izlet skozi časovni stroj. Od srca pa so se nasmejali predstavi Predjamska ženska, ki jo je upodobila karizmatična pevka in ustvarjalka Reberka Dremelj. Obiskovalci so spoznali duhovit in pristrčen pogled na razlike, napake in posebnosti tako moških kot žensk skozi sodobno žensko perspektivo. Za vso kulturno logistiko je tudi tokrat poskrbela naša vztrajna častna članica Marinka Krašovic.

Člani in članice so v tem letu še zadnji družno potovali. Tokrat so obiskali adventni Zagreb, ki bi mu lahko rekli kar Dunaj v malem. Po ogledu mestnih znamenitosti so uživali ob sprehodu po čudovito okrašenih ulicah in raziskovanju stojnic, ki so ponujale unikatne božične okraske in posebno kulinariko zagrebških specialitet. V večernih urah, ko je bilo mesto že bogato odeto v sij prazničnih luči, so se kar težko poslovili od božične pravljice in se odpravili proti domu. Za adventno pravljico je tokrat poskrbela kar predsednica sama.

Vsak torek v mesecu je za naše članice potekala redna tedenska vadba hatha joge. Pri tej vrsti joge gre za pot učenja vračanja k sebi, svojemu bistvu in povezovanju telesa, uma in duha ter vključuje krepitev mišic za moč, vaje za ravnotežje, raztezanje in sproščanje celega telesa. Veliko je poudarka na pravilnem dihanju za boljše zdravje, počutje in več energije. Vaditeljica vadbo vedno zaključuje z zvočno kopeljo, ki udeležence popelje v globine sebe in v svet sprostivte. Udeležence so vztrajne in trimesečna redna vadba se že pozna na njihovih telesih in fit kondiciji.

V društvu skrbno spremljamo tudi dogajanje v regiji, Zbornici – Zvezi, medijih, zdravstvenih ustanovah ... Skupaj s članicami – patronažnimi sestrami ZD Šmarje pri Jelšah smo se veselili novih prostorov, se poklonili uvrstitvi babištva na seznam Unescove nesnovne kulturne dediščine, pozdravili namere nekaterih lokalnih županov savinjske regije o sovlaganju v zdravstveno in socialnovarstveno infrastrukturo v letu 2024. Počaščeni smo, ko beremo o nagrajenih članih društva in se veselimo, da njihovo delo opazijo in nagradijo v delovnih sredinah ... Želimo si, da bi potrebam svojih članov in ostalim zdravstvenim delavcem znala prisluhniti tudi država.

Počaščeni smo, da naše društvo podpira več kot 1850 članov. Trudimo se, da je v naboru različnih dejavnosti, ki jih ponujamo, za vsakogar nekaj, kar pritegne njegov interes. O tem priča množična udeležba na seminarjih, strokovnih popoldnevih in drugih dogodkih. Stremimo k temu, da člane razveseljujemo tudi s kulturo, športom in bolj poglobljenimi vsebinami ter jih tako poskušamo razbremeniti po napornem delu. Iz sklada društva za izobraževanje letno namenimo precej sredstev za kotizacije, dokončanje šolanja in solidarno pomoč ... Sledimo željam in potrebam članov, ki jih po svojih najboljših močeh in z dobrim namenom poskušamo realizirati.

Naj bo vse hudo čim prej pozabljeno, hvala za vse dobro in lepo na naši skupni poti v lanskem letu. Obračamo nov list društvene kronike in se veselimo vsega lepega, predvsem pa živahnega, srčnega in zdravega leta 2024.

V Božičkovem naročju (Fotografija: Petra Marković)

Oskrba PICC in VAP katetra, PLEUR-X drena in elastomerne črpalke

CVETKA LONGER REKIČ

8. junija letos je v prostorih Splošne bolnišnice Izola potekalo strokovno izobraževanje, ki ga je organiziralo DMSBZT Koper. Izobraževanje z naslovom Izzivi zdravstvene in babiške nege XI. Oskrba PICC in VAP katetra, PLEUR-X drena in elastomerne črpalke je potekalo v popoldanskem času.

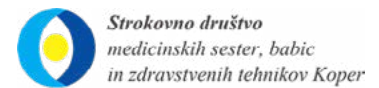
Srečanje je bilo razdeljeno na začetni teoretični sklop in drugi praktični sklop z delavnicami. Kolegice dipl. med. sestre so nam zelo nazorno in na zanimiv način predstavile rokovanje z elastomerno črpalko in oskrbo s. c. iglice, nov pristop pri oskrbi malignega plevralnega izliva s PLEUR-X drenom ter uporabo in oskrbo OVK.

Po končanem začetnem delu ter osvežilnem odmoru je v drugem sklopu srečanja sledil praktični del z delavnicami, kjer smo lahko udeleženci videli prikaz rokovanja s PICC katetrom, oskrbo venske valvule, rokovanje s PLEUR-X drenom in elastomerno črpalko.

Tudi udeleženci smo se lahko preizkusili v omenjenih posegih pod nadzorom predavateljic, ki so nam sproti podajale dodatna znanja in potrebne informacije, ki jih še kako potrebujemo pri vsakdanjem delu. Kljub prostorski stiski in velikemu zanimanju udeležencev smo delavnice izvedli uspešno in nemoteno.

Udeleženci srečanja se pri svojem delu tako v zdravstvenih ustanovah kot tudi na terenu vedno pogosteje srečujemo z omenjenimi posegi in tehničnimi novostmi, zato smo bili z izobraževanjem zelo zadovoljni. Gotovo ga bomo še ponovili za kolegice, ki se nam tokrat niso mogle pridružiti.

Srečanje je bilo zaključeno v večernih urah, ko smo že rahlo utrujeni odšli domov.

Strokovno društvo
medicinskih sester, babic
in zdravstvenih tehnikov Koper

Utrinek z učne delavnice
(Fotografija: arhiv društva)

Preventivni programi za odraslo populacijo

CVETKA LONGER REKIČ

Društvo MSBZT Koper je v sodelovanju z NIJZ OE Koper 25. 9. 2023 organiziralo izobraževanje o preventivnih programih za odraslo populacijo. Srečanje je potekalo v prostorih Fakultete za vede o zdravju Izola.

Za uvod nam je mag. Tatjana Cvetko, regijska odgovorna zdravnica za nenalezljive bolezni, predstavila preventivne programe, ki se izvajajo v slovenskem prostoru in njihov pomen za naše zdravje. Poudarila je pomembnost cepljenja – tako bazično cepljenje otrok kot tudi za tetanus, covid-19, gripo, pnevmokok in klopni meningoencefalitis. Cepljenje za pnevmokok je brezplačno za kronične bolnike in za starejše od 65 let.

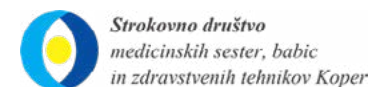
Živa Žerjal, ki je regijska koordinatorica promocije programa Svit, NIJZ Koper, je poudarila, da je Slovenija ena od osmih držav v Evropi, ki ima organizirano presejanje. Odkar poteka program Svit, je opazen 14-% padec obolevnosti, kar 60 % najdenega raka pa je v stadiju 1 ali 2, kar omogoča lažje zdravljenje in bistveno večje možnosti preživetja. Odzivnost na program Svit je 63,5-%, kar ni slab

rezultat, ampak bi ga lahko s skupnimi močmi še izboljšali.

Ugotovitve in novosti programa Svit nam je predstavil Uroš Rozman, ki deluje v klicnem centru programa Svit v okviru NIJZ. Poudaril je, da je pri bolnikih, ki se naročajo na kolonoskopijo, še vedno močno prisoten strah pred posegom, zato se pogosto prenaročajo ali pa na poseg ne pridejo. Pomembna je fizična in psihična priprava pred posegom ter korekten in razumevajoč odnos zaposlenih do bolnikov med samim posegom. Analgezija med kolonoskopijo je dostopna, vendar je treba to željo izraziti ob naročanju v klicnem centru.

Po odmoru nam je predavateljica Stanka Sabo, med. sestra OI Ljubljana, predstavila program Dora in njen potek. Vabljeni so vse ženske od 50. do 69. leta starosti vsaki dve leti, neodzivnice vabijo znova čez tri tedne. Deluje tudi klicni center Dora, v katerem vam bodo podrobne povedali o presejalnem programu.

Predavateljica Mojca Florjancič, VMS OI Ljubljana, pa je za konec srečanja podrobno predstavila program Zora, ki je namenjen vsem ženskam od 20. do 64. leta starosti. Vabila za presejalni odvzem brisa materničnega vratu prejmejo le ženske, ki v zadnjih treh letih niso bile na ginekološkem pregledu z odvzetim brisom.

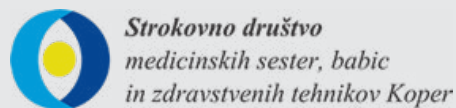

Strokovno društvo
medicinskih sester, babic
in zdravstvenih tehnikov Koper

Pomembno je redno odzivanje na preventivne programe, pomembna je skrb za svoje zdravje.

Med predavanjem (Fotografija: arhiv društva)

Strokovno društvo
medicinskih sester, babic
in zdravstvenih tehnikov Koper

V skladu s 33. členom Statuta društva in
Pravilnikom o priznanjih društva

Upravni odbor društva s sklepom redne seje z dne
10. 1. 2024 objavlja

razpis za podelitev

SREBRNEGA ZNAKA za leto 2024

Društvo bo 2024 podelilo do pet srebrnih znakov.

Kandidatke/kandidate za priznanje lahko predlagajo posamezni člani, skupina članov, organi zavodov, koncesionarjev ali organi društva.

Kriteriji za podelitev srebrnega znaka so:

- uspešno večletno poklicno delo na področju zdravstvene in babiške nege, ki je prispevalo k večji prepoznavnosti zdravstvenega, izobraževalnega ali socialno-varstvenega zavoda,
- ali kakovostno in učinkovito večletno organizacijsko delo v dejavnosti zdravstvene in babiške nege,
- ali aktivno delovanje v okviru SDMSBZT Koper na strokovnem, izobraževalnem, raziskovalnem, socialnem, kulturnem ali športnem področju,
- ali prispevek k humanizaciji odnosov med člani društva, razvijanju stikov med člani ter društvu,
- ali krepitev vloge in pomena dela medicinskih sester, babic in zdravstvenih tehnikov v slovenskem in mednarodnem prostoru.

Podelitev srebrnih znakov bo potekala na slavnostni prireditvi ob mednarodnem dnevu medicinskih sester, 12. maj in mednarodnem dnevu babic, 5. maj.

Vlogo, objavljeno na spletni strani društva, izpolnjeno v računalniški obliki in z lastnoročnim podpisom predlagatelja, pošljite **po pošti** na naslov **Strokovno društvo medicinskih sester, babic in zdravstvenih tehnikov Koper, Dellavallejeva 3, Koper s pripisom: »Komisija za priznanja – NE ODPIRAJ«**.

Komisija za priznanja bo upoštevala le predloge, ki bodo ustrezali razpisnim pogojem in bodo na sedež SDMSBZT Koper prispeli vključno do 31. 3. 2024.

Marina Čok,
predsednica komisije
za priznanja

Doroteja Dobrinja,
predsednica SDMSBZT
Koper

Strokovno predavanje z učno delavnico – aktivnosti zdravstvene nege v zvezi z v celoti implantiranim osrednjim venskim katetrom s podkožnim prekatom – vensko valvulo

JANJA PUNGARTNIK

Januarja smo v SDMSBZT Koroške organizirali prvo od dveh delavnic o aktivnosti zdravstvene nege v zvezi s celoti implantiranim osrednjim venskim katetrom s podkožnim prekatom – vensko valvulo. Delavnica je vsebovala praktični in teoretični del.

Sedina Kovačević, dipl. m. s., zaposlena na Oddelku za anesteziologijo in intenzivno medicino operativnih strok, je slušateljem v prvem predavanju predstavila indikacije, postopek vstavitve, prvo

oskrbo venske valvule. V drugem predavanju pa sta Polonca Rihtaršič, dipl. m. s., in Suzana Moravac, dipl. m. s., zaposleni na Oddelku za interno medicino v enodnevni bolnišnici, predstavili oskrbo venske valvule v enodnevni bolnišnici – vstavitve atravmatske igle, prebrizgavanje venske valvule, aplikacija terapije, odvzem krvi iz venske valvule z zaprtim sistemom vacutainer za odvzem krvi, odstranitev varne atravmatske igle. Vsi postopki so bili predstavljeni tudi v videu.

Po teoretičnem delu je za vse udeležence sledilo preverjanje znanja.

V praktičnem delu delavnice je najprej prikaz vseh postopkov izvedla Polonca Rihtaršič, nato pa so na dveh postajah postopke pod mentorstvom predavateljic izvedli in vadili udeleženci.

Delavnica sprejme omejeno število udeležencev. Bilo jih je 18. Delavnico so ocenili s 5 in še zapisali:

- Super je bilo, pa še po dolgem času sem srečala kolegice od drugod. Mogoče se bolj promovirati za še večjo udeležbo.
- Koristne informacije, za nove izzive pri našem delu. Prednost manjše skupine, ker se lažje razvije.
- Lepo pripravljeno, zelo koristna tema, hvala vam ...
- Super je bilo.
- Vse super – strnjeno, jedrnato, zelo dobra uporaba pripomočkov za praktično izvedbo.
- Super organizirano ... vse pohvale
- Predavanji in delavnica sta bili odlični. Delavnica strokovno več kot dobro pripravljena. Priporočam obisk predavanja vsem, ki se srečujejo s predstavljenimi vsebinami.

Udeleženci delavnice, praktični del delavnice in vaja na modelu (Fotografiji: osebni arhiv)

Kako odpraviti stres na delovnem mestu?

JANJA PUNGARTNIK

25. 1. 2024 smo za člane SDMSBZT Koroške organizirali delavnico Kako zmanjšati stres na delovnem mestu.

Cilj delavnice je bil osvojiti znanje, ki bo sodelujočim v trenutku, ko pride do stresnih situacij, omogočalo, da se stresa otresejo in situacijo izpeljejo mirno ter produktivno.

Sodelujoči so pridobili znanje, kako se soočiti s stresom, spoznali kratka in učinkovita orodja, ki pomagajo zmanjšati stres na delovnem mestu ter omogočijo večjo produktivnost in zadovoljstvo na delovnem mestu.

Delavnica je zajemala vsebine: Kaj je stres in kakšen ima vpliv na nas? Zakaj nekateri prenesejo stres z lahkoto, drugi ne?, Kako se umiriti v trenutku, Tehnike za dvig produktivnosti in kreative, Tehnike, kako pomagati sodelavcu pod stresom in Kakšni so učinki, ko se stresa znebimo.

Iz splošnih vsebin o stresu in kakšne vrste stresa poznamo, prepoznavanja situacij, ki nas v službi spravijo v stres, hitrih tehnik za odpravo stresa, ki jih lahko izvajamo med delovnim časom, komunikacijskih tehnik, ki pripomorejo k izboljšanju delovnega vzdušja in odpravljanju stresa je vsak udeleženec izdelal individualni načrt tehnik, ki bi mu pomagali odpraviti stres.

Hvala vsem za prijetno druženje.

Udeleženci delavnice (spodaj) in delovno gradivo (zgoraj) (Fotografiji: osebni arhiv)

Strokovno društvo medicinskih sester, babic in zdravstvenih tehnikov Koroške

Dobrodelna razstava slikarskih del upokojene patronažne medicinske sestre Brigite Mataič Pozvek

DRAGICA JOŠAR

Strokovno društvo medicinskih sester, babic in zdravstvenih tehnikov Pomurja in Alma Mater Europaea v Murški Soboti sta 26. januarja 2024 organizirala dobrodelno razstavo slikarskih del.

Brigita Mataič Pozvek je upokojena patronažna medicinska sestra, ki je v zdravstveni in babiški negi delala 46 let. Najprej v Zdravstvenem domu Lendava kot patronažna medicinska sestra, nekaj časa tudi kot vodja patronažne in babiške službe. Po 27 letih dela v javnem zavodu se je odločila za samostojno pot v patronažni dejavnosti kot koncesionarka. Bila je prva koncesionarka v patronažni dejavnosti v Pomurju.

Vedno je delovala strokovno, pozitivno je zrla v prihodnost, sledila novostim, stroki in medsebojnemu povezovanju.

Mnogo let je delovala v našem društvu kot članica izvršilnega odbora. Za svoj prispevek in delo je prejela tudi priznanje društva.

Pred 25 leti je v sebi začutila umetniško žilico slikanja z lesenimi barvicami.

Izpod njenih rok je nastalo že več kot 300 unikatnih slik različnih dimenzij in vzorcev.

Na razstavi je pokazala samo en del svojega ustvarjanja.

Brigita pravi, da ji je tudi upokojitev pripomogla, da še več svoje energije vlaga v svoje slike.

Vsaka izkušnja, vsak dogodek se zgodi z razlogom in tudi odprtje razstave se je zgodilo z razlogom. Brigita je vedno pomagala sočloveku, tako želi tudi z dobrodelno razstavo svojih slikarskih del pomagati. Izkupiček bo namenjen Društvu revmatikov v Pomurju, katerega podporni član je tudi sama.

Zato, Brigita, iskrena hvala za tvojo dobrodelno noto in iskrene čestitke za tvoja slikarska dela. Želimo ti še veliko uspešnega ustvarjanja.

Brigita Mataič Pozvek ob svojih likovnih delih (Fotografiji: arhiv društva)

Strokovno društvo medicinskih sester, babic in zdravstvenih tehnikov Pomurja
Ulica dr. Vrtnjaka 6, Rakičan, 9000 Murska Sobota

Poročilo o prostovoljni študentski odpravi v Gambijo

VIŠ. PRED. ESTER BENKO, URŠKA DOLENEC,
EMA KOLENKO, PRED. KRISTINA MARTINOVIČ,
MILICA SEDLAREVIČ, VIŠ. PRED. HELENA SKOČIR

ORGANIZATORICE SREČANJA: VIŠ. PRED. ESTER
BENKO, PRED. KRISTINA MARTINOVIČ, VIŠ. PRED.
HELENA SKOČIR

KRAJ IN ČAS SREČANJA: FAKULTETA ZA VEDE O
ZDRAVJU, IZOLA, 9. 1. 2024

Ob začetku novega leta je na Fakulteti za vede o zdravju potekala predstavitev o študentski prostovoljni odpravi v Gambijo. Študentke zdravstvene nege so predstavile svoje delo v bolnišnici Kanefing ter opisale raznolikost življenja tamkajšnjega prebivalstva. Njihova predstavitev je bila zelo nazorna, v nadaljevanju pa so strnile svoja doživljanja.

Smo Urška, Milica in Ema, študentke zdravstvene nege Fakultete za vede o zdravju Izola (Urška in Milica sva absolventki dodiplomskega programa, Ema pa študentka 2. letnika). Spoznale smo se zaradi prav posebne življenjske izkušnje, in sicer prostovoljne zdravstvene odprave v najmanjšo zahodnoafriško državo Gambijo. Ema je tam preživela september, Urška in Milica pa sva bili tam cel mesec med oktobrom in novembrom. Tja smo se odpravile preko projekta Za otroke sveta, naše delo pa se je v glavnem odvijalo v splošni bolnišnici Kanefing. Emini tedni so se odvijali na pediatričnem oddelku, Urška in Milica pa sva si nabirali izkušnje na oddelku kirurgije. Naši tedni so bili prežeti s številnimi izzivi, iznajdljivostjo, težkimi trenutki in preizkušnjami, hvaležnostjo, novimi poznanstvi, novimi znanji, pogumom, veseljem, novimi okusi lokalne afriške hrane, prelepimi sončnimi zahodi, najbolj iskrenimi objemi otrok in še čim, na kar danes hvaležno obujamo spomine.

Študentke in mentorice po predstavitvi prostovoljne študentske odprave v Gambiji (Fotografija: Kristina Martinović)

Zdravstvenega sistema s slovenskim zdravstvom ni mogoče niti najmanj primerjati. Afrika je drugi svet in ne glede na to, koliko smo se na to pred odhodom pripravljale, to zares začutiš šele, ko si dejansko tam. Primarnega zdravstvenega varstva ni, mnogi pri zdravniku ali v bolnišnici pristanejo šele, ko je že (skoraj) prepozno. Na pediatriji so na eni postelji hospitalizirani po dva ali trije otroci, starši spijo poleg njih na trdih tleh brez blazin ali odej. obroki v bolnišnici so zagotovljeni le nedohranjenim otrokom, drugim pacientom med zdravljenjem hrana ne pripada in so prepuščeni svojcem, da jim kaj prinesejo z ulice. Higiena je zares zelo slaba, razkužil skoraj ne poznajo, posteljnine na posteljah ne menjavajo pogosto, umazanega perila niti najmanj ne ločujejo, na nekaterih oddelkih se prosto sprehajajo živali, pogosto na delovnem mestu ni nobenega reda ali čistoče, z opremo in aparaturami so minimalno preskrbljeni ... A tisto malo, kar imajo, znajo izkoristiti in se znajti v vsaki situaciji. Tudi če zmanjka potrebnih pripomočkov, materiala ali česar koli, vedno bodo našli rešitev in na svoj iznajdljivi način rešili zadevo. Med zdravstvenimi delavci je prisotne tudi veliko manj živčnosti in napetosti v primerjavi z zdravstvenim osebjem v Sloveniji, tako da smo se tudi me od njih veliko naučile za življenje.

Tam smo bile v različnih časovnih obdobjih in na različnih oddelkih, a vsem nam je skupno, da nam je Gambija dala nov pogled na življenje. Kljub zavedanju, da je v zdravstvu v Sloveniji veliko prostora za izboljšave, zaradi te izkušnje tudi na naše zdravstvo gledamo drugače – z veliko več hvaležnosti kot marsikdo, saj se ne zavedamo, kako zelo lepo nam je in kakšne možnosti imamo. Pa ne le v zdravstvu, ampak v življenju nasploh. Gambija nas je občutno opomnila, kaj je v življenju zares pomembno in kako lahko na svoje življenje gledamo z drugačne perspektive.

Hvaležne smo tudi svojim trem mentoricam, ki so našo odločitev o odhodu v Gambijo tako močno podprle, nas spodbujale in nam dale možnost, da svojo izkušnjo povemo na glas in jo delimo med ljudmi. Trudile se bomo, da vam bomo na študijski in karierni poti tudi v prihodnje lahko v ponos.

Študentka med delom na pediatričnem oddelku (Fotografija: Ema Kolenko)

Najpomembnejši povzetki srečanja:

- **Primarnega zdravstva v Gambiji ni, pacienti pogosto poiščejo pomoč, ko bolezen močno napreduje.**
- **Velik del odgovornosti zdravstvene nege v Gambiji prevzemajo svojci pacienta.**
- **Prostovoljna odprava v države tretjega sveta prinaša študentom hvaležnost, fleksibilnost, prilagodljivost in povečuje razumevanje ter sprejemanje drugačnih kultur.**

Šolske mentorice viš. pred. Ester Benko, pred. Kristina Martinović in viš. pred. Helena Skočir smo bile ganjene in ponosne na študentke, da so se odločile za prostovoljno delo v bolnišnici v Gambiji. To je bila izjemna priložnost za njihovo osebno rast, pridobivanje medkulturnih kompetenc in izkušenj za življenje.

Študentke so se odlično prilagodile novemu okolju, pri čemer so pokazale veliko mero odgovornosti in vztrajnosti. Njihova sposobnost sodelovanja s tamkajšnjimi lokalnimi skupnostmi – kljub jezikovnim in kulturnim razlikam – je bila izjemna. Spremljanje njihovega spoštovanja do lokalne kulture, odprtosti za nove izkušnje ter prizadevanja za pomoč pri reševanju lokalnih izzivov nas je zelo navdihnilo.

Mentorska vloga je bila osredotočena na pripravo na razlike v zdravstvenem sistemu, na medkulturno raznolikost, študentke smo pripravljale na samostojnost in kritično razmišljanje. Študentke so se med prostovoljnim delom v Gambiji naučile soočati z izzivi na terenu, prevzemati odgovornost in delovati v okolju, ki je drugačno v primerjavi z našim. Vrnile so se s širšim pogledom na svet, bogatejšimi izkušnjami ter zavedanjem o pomembnosti medkulturnega razumevanja.

Naše mnenje je izjemno pozitivno. Prepričane smo, da bodo te izkušnje vplivale na njihovo nadaljnjo osebno in profesionalno pot, sočasno pa so prispevale h gradnji mostov med različnimi kulturami in so ter bodo zgled ostalim študentom v prihodnje.

Novomeška zdravstvena šola praznuje 60-letnico

GLORIA ŠEPEC, KATJA KRŽIČNIK ŽEKŠ

Lani, 6. decembra, je Srednja zdravstvena šola v Novem mestu praznovala svojo 60. obletnico, zaznamovano s spoštovanjem, hvaležnostjo in globokim ponosom. Dogodek v Športni dvorani Leona Štuklja so spremljali številni gosti in je bil priložnost, da se spomnimo preteklih dosežkov, izrazimo hvaležnost učiteljem ter se ozremo v prihodnost zdravstvenega izobraževanja.

Damjana Papež, ravnateljica ter Barbara Luštek, predstavnica Zbornice - Zveze (Fotografija: Robert Kokol)

S pomočjo glasbe so povezovalci prireditve po desetletjih predstavljali zgodovino šole, dijakinje pa so nas popeljale v preteklost z uniformami medicinskih sester, ki so se skozi čas spreminjale.

Za uspešno podporo in sodelovanje se je ravnateljica Mestni občini Novo mesto zahvalila s plaketo, ki jo je prevzela direktorica občinske uprave dr. Jana Bolta Saje. Mestna občina pa je šoli ob jubileju podelila priznanje v zahvalo za njeno pomembno delo na področju izobraževanja. Prav tako se je ravnateljica s cvetjem zahvalila vodstvu šole v preteklih petdesetih letih, to so direktorji Maks Starc, Boštjan Kovačič in Štefan David, ravnateljici Ana Blažič in Zvonka Krištof ter ravnatelj Miran Grom.

Tai Šeško, predsednik dijaške skupnosti Srednje zdravstvene in kemijske šole, je nato izročil cvetje v zahvalo za predanost in odlično delo trenutnemu vodstvu – direktorju dr. Mateju Forjanu ter ravnateljici Damjani Papež. Tudi direktor je z izbranimi besedami nagovoril občinstvo.

Sledila je podelitev plaket mentoricam oz. predstavnicam obšolskih dejavnosti, ki so v tem letu praznovala jubileje. Mojca Simončič je prevzela plaketo za 10 let projekta E-medica, Gloria Šepec za 20 let prostovoljstva v Splošni bolnišnici Novo mesto, Marija Račič za 20 let interesne dejavnosti Varujmo

zdravje – preverimo RR ter Marinka Cerovšek za 25 let aktivnega sodelovanja v mreži zdravih šol.

Direktor Matej Forjan in ravnateljica Damjana Papež sta nato podelila zahvalne plakete učnim bazam, ki dijakom zagotavljajo nemoteno izvedbo klinične prakse v realnem okolju. Za uspešno in dolgoletno sodelovanje s Splošno bolnišnico Novo mesto jo je sprejela direktorica bolnišnice dr. Milena Kramar Zupan, v imenu Doma starejših občanov Novo mesto pa Andreja Draginc. Za uspešno sodelovanje jo je sprejel tudi direktor Varstveno delovnega centra Novo mesto Mitja Mežik, za sodelovanje na področju preventive in sodelovanje z reševalno službo pa v imenu Zdravstvenega doma Novo mesto Aleksandra Škedelj Strbad.

Sledila je še zadnja zahvala, in sicer Zbornici – Zvezi za podporo, pomoč ter razumevanje v vseh letih sodelovanja. Plaketo je sprejela in zbrane nagovorila Barbara Luštek, članica Upravnega odbora Zbornice – Zveze in koordinatorica strokovnih sekcij, ki je nato tudi sama šoli izročila priznanje.

Prireditvev so vseskozi spremljale glasbene točke dijakov zdravstvene šole. Tako so se v sklopu Plesnega studia Novo mesto s hiphop točko predstavile plesalke, vsak z dvema nastopoma pa sta zbranim zapela nekdanja dijaka šole Lucija Selak, pevka Ansambla Saša Avsenika ter Matic Ponikvar, član Akademskega pevskega zbora Univerze v Novem mestu.

V sklopu praznovanja 60-letnice srednje zdravstvene šole sta potekala tudi literarni in likovni natečaj na temo Mladost v belem, in sicer v dveh kategorijah – osnovna in srednja šola. Nagrade so zmagovalcem natečaja in njihovim mentorjem podelili neposredno po prireditvi, in sicer v kotičku, kjer so bila nagrajena dela razstavljena. Udeleženci pa so se lahko sprehodili skozi preteklost tudi na razstavi, ki je prikazovala mejnike šole od začetkov do danes, pa tudi različne rekvizite, ki so jih uporabljali v času izobraževanja.

Aktiv zdravstvene nege (Fotografija: Anja Muhič)

Jubilej zdravstvene šole je tako postal priložnost za povezovanje preteklosti, sedanosti in prihodnosti v imenu skupnega cilja – izobraževanja strokovnjakov, ki bodo skrbeli za zdravje in dobro vseh.

Razstava (Fotografija: Robert Kokol)

Uniforme medicinskih sester skozi čas (Fotografija: Robert Kokol)

EuroSkills – tekmovanje v poklicnih spretnostih, Gdansk 2023

TATJANA HROVAT AHAC, MOJCA KOTNIK

Od 5. do 9. septembra 2023 je potekalo že osmo tekmovanje EuroSkills v poljskem mestu Gdansk, ki sva se ga udeležili Tatjana Hrovat Ahac in Mojca Kotnik iz Srednje zdravstvene šole Ljubljana. Najin namen je bil proučiti možnosti, da se tudi dijaki slovenskih srednjih šol za zdravstveno nego udeležijo tega tekmovanja.

EuroSkills je prestižno evropsko tekmovanje mladih strokovnjakov, starih med 18 in 25 let, ki poteka vsaki dve leti v različnih mestih po Evropi. Mladi tekmujejo v poklicnih spretnostih v več kot 40 različnih panogah. Gre za največji dogodek na področju poklicnega izobraževanja ter za predstavitev vrhunskih spretnosti v Evropi. Dogodek velja za učinkovit način promocije odličnosti v poklicnem izobraževanju, priznan tudi s strani Evropske komisije. Letos je sodelovalo 32 držav s 578 tekmovalci. Vstopnica za tekmovanje je zmaga na državnem tekmovanju. SloveniaSkills vsaki dve leti poteka v okviru Mednarodnega obrtnega sejma v Celju.

Slovenijo je na tekmovanju zastopalo 12 tekmovalcev v desetih panogah: strežba, kuharstvo, IKT, pohištveno in stavbno mizarstvo, mehatronika, frizerstvo, cvetličarstvo, slikopleskarstvo in kamnoseštvo. Slovenska delegacija je osvojila kar šest medalj. V panogi cvetličarstvo bronasto medaljo, medalje odličnosti pa so prejeli tekmovalci pri kamnoseštvu, strežbi, slikopleskarstvu in v panogi informacijsko-komunikacijska tehnologija.

Glede načina poteka tekmovanja se posamezna področja med sabo razlikujejo. Tekmovanje poteka tri dni, v okviru katerih je treba narediti enega ali več izdelkov oz. opraviti več storitev. Na primer: tekmovalka v kamnoseštvu je oblikovala enega oziroma dva izdelka v treh dneh, tekmovalka v cvetličarstvu je naredila šest izdelkov v enakem časovnem obdobju. Tekmovanje je potekalo vsak dan od 9. do 17. ure, vsaka naloga je imela svojo časovnico. Vsakega tekmovalca so ocenjevali sodniki, ki niso bili iz države tekmovalca. Vsa področja so bila izredno zanimiva za obiskovalce, ker so nastajali vrhunski izdelki oz. različne storitve pred njihovimi očmi.

Na področju zdravstvene nege (health and social care) je tekmovalo šest tekmovalk, ki so imele v treh dneh devet različnih nalog. Učne situacije so bile sestavljene iz celostne obravnave pacienta z določenimi zdravstvenimi težavami (npr. pacient po možganski kapi, pacient s Parkinsonovo boleznijo, pacient s sladkorno boleznijo, pacient z obolenjem dihal, pacient z rano ...). Po pogovoru z

mentoriciami tekmovalk iz Norveške in Španije sva izvedeli, da imajo tekmovalci vnaprej pripravljenih 18 učnih situacij, od tega jih na tekmovanju dobijo 9. Pripravljene naloge se lahko na tekmovanju spremenijo v 30 %. Paciente so igrali prostovoljci različnih starosti. Velik poudarek je bil na komunikaciji s pacientom, ki je potekala v angleškem jeziku. Tekmovalka in pacient sta imela mikrofona, s katerim sta bila povezana tudi z ocenjevalci, ki so budno spremljali celotno dogajanje in ga sproti vrednotili. Zelo velik poudarek je bil tudi na svetovanju pacientu, da bo lahko sam izvajal določen postopek. Tekmovalke na področju zdravstvene nege so bile stare 18 let in več in so bile iz srednjih strokovnih/poklicnih šol (Vocational school).

Na tekmovanju sva spoznali Saro Gošnak s Centra Republike Slovenije za poklicno izobraževanje (CPI), ki nama je že na samem tekmovanju dala številne informacije o organizaciji tekmovanja. Sara Gošnak, ki je na CPI koordinatorka Središča za mednarodno sodelovanje, je bila konec novembra prisotna na sestanku ravnateljev Skupnosti zdravstva, farmacije, kozmetike in kemije, kjer smo predstavile omenjeno tekmovanje in predvsem vizijo možnosti sodelovanja dijakov srednjih zdravstvenih šol, programa zdravstvena nega. Delegati CPI so tekmovanje že predstavili v UKC Ljubljana.

V Sloveniji že poteka državno tekmovanje za priznanje Angele Boškin iz zdravstvene nege, ki je samo teoretično in je vsako leto z enega področja. Pri tekmovanju EuroSkills, na katerega se tekmovalci pripravljajo nekaj let in se ga lahko udeležijo samo enkrat, pa pokažejo vso svojo širino znanja iz celotnega področja zdravstvene nege. Prikazano je povezovanje teorije s praktičnimi veščinami v povezavi s komunikacijo ter znanjem angleškega jezika. Treninzi in priprava na tekmovanje so zahtevna

naloga, a tako lahko nadarjenemu, radovednemu mlademu človeku ponudimo nove reference za njegovo poklicno pot in mu razširimo obzorja. Hkrati pa dodamo kamenček k privlačnosti poklica.

Sodelovanje na tekmovanju seveda zahteva dobro pripravo in predvsem potrditev, da se na področju zdravstvene nege lahko pridružijo tudi dijaki srednjih zdravstvenih šol iz Slovenije. Brez pripravljenih dijakov, strokovnih šolskih mentorjev, ocenjevalcev iz delovnih okolij ter podporne ekipe iz CPI to sicer ni izvedljivo. Ampak čas je, da stopimo vsi skupaj in upava, da se bo leta 2027 v Düsseldorfu za medaljo na tem področju potegovala tudi Slovenija.

Utrinka s tekmovanja (Fotografiji: arhiv šole)

»Plac« za vse: razstava o kulturi sobivanja

SANDRA ŽEŽELJ,
PATRICIJA VALENTINA RASPOJNIK

Na Srednji zdravstveni šoli Ljubljana smo prepoznali potrebo po večji udeležbi mladih v demokratičnem življenju, zato smo se odločili podpreti aktivnosti neformalnega izobraževanja za večjo angažiranost mladih, s posebnim poudarkom na tistih z manj priložnostmi. V okviru projekta Šole ambasadorke Evropskega parlamenta (EPAS) tudi letos ozaveščamo mlade o evropskih vrednotah in temeljnih pravicah in tako prispevamo k procesu evropskega povezovanja in mladinskega dialoga. Prizadevamo si zagotoviti, da imajo vsi mladi potrebna sredstva za sodelovanje v družbi.

Razstava »Plac« za vse (Fotografija: Sandra Žeželj)

Novembra lani smo v ta namen postavili šolsko razstavo z naslovom »Plac« za vse, ki skozi osebne izpovedi šestnajstih dijakov priča o pestrosti našega kulturnega prostora in s tem tudi naše šole. Ker je 16. november Unescov mednarodni dan strpnosti, smo priložnost obeležili s kulturnim dogodkom, ki je v ospredje postavil dijake. Dijaki so v svojih izpovedih povedali, kaj jih dela drugačne in hkrati edinstvene. Njihove zgodbe, razstavljene na velikih panojih v prvem in tretjem nadstropju šole, so nas pozvale k razmišljanju o državljanstvu in verski svobodi, strpnosti, mentalnem zdravju, družinski problematiki kot tudi o drobnih življenjskih radostih. Razstava je požela odobravanje tako pri dijakih kot pri zaposlenih, kajti iskrena pričevanja mladih so mnoge spodbudila k razmišljanju o vlogi posameznika v družbi in vplivu družbe na posameznika. Osrednji liki razstave so namreč dijaki pričevalci; ostali se pojavljamo posredno prek njihove percepcije in interpretacije.

S to aktivnostjo smo želeli, da dijakiokusijo državljansko sodelovanje in si krepijo osebne kompetence. Hkrati pa smo želeli mimoidoče (dijake in zaposlene) povabiti k razmisleku o strpnosti, empatiji in k razbijanju predsodkov.

Odzivi dijakov na razstavo:

- Zgodbe, ki sem jih prebrala, so se me zelo dotaknile. Nekatere so me pripeljale do solz in žalosti, nekatere so me pripravile do razmišljanja o življenju, nekatere tudi do smeha in notranje sreče. Cenim pogum avtorjev in način, kako so vsi na drugačen način opisali sebe in se tako predstavili. Podpiram ta projekt in menim, da je eden lepših in bolj poučnih.
- Spoštujem dijake, ki so bili pogumni in so postavili svoje zelo osebne izkušnje. Nisem vedel, da je tako veliko ljudi okoli nas živelo tako

težko življenje. Ob branju nekaterih besedil sem se hkrati nasmejal in bil pretresen.

- Nisem si mislila, da se vse zapisano dogaja ljudem v moji bližini. Zgodbe sem prebrala z zanimanjem in v nekaterih se najdem tudi sama. V tolažbo mi je, ko vidim, da nisem edina, ki se soočam s težavami.
- Občutek imam, da sem šele po prebranju dejansko spoznala ljudi, ki jih vsak dan srečujem po šoli.
- Po prebranju se zaveš, da nisi edini, ki imaš težave v življenju, ampak jih imajo tudi drugi. Ko spoznaš, kako oseba doživlja neko stvar, jo potem lažje razumeš in sprejmeš.
- Celotna zbirka zgodb me je navdihnila, saj so to naši vrstniki z naše šole in se lahko poistovetim z njimi. Hvala vam za te zgodbe.

DRUGAČNA VERA IN NARODNOST

Pred devetimi leti sem se preselila v Slovenijo in že takrat sem opazila veliko razlik in nesprejemanja drugačne vere in narodnosti. Ko sem bila v osnovni šoli, se je veliko učiteljev in sošolcev norčevalo iz moje vere in me poniževalo, saj sem bila edina pravoslavka v razredu. Za mano je bilo veliko hudih in težkih dni med poukom, saj se je to ponavljalo vsak dan. Učitelji so me zmerjali in mi dajali slabe ocene, velikokrat so se mi posmehovali in me imeli za manjvredno v razredu. Ščasoma sem se morala navaditi na to, vendar pa mi nikoli ni bilo vseeno za njihove besede in dejanja.

Čez nekaj let sem ugotovila, da to ni bilo vredno vseh solz in slabe volje, saj sem vedela, da se tako obnašanje ne bo nikoli končalo, in ščasoma sem se s tem sprijaznila. Ko sem začela obiskovati srednjo šolo, se je zopet začelo vse na novo, tokrat s strani sošolk. Vendar sem se tokrat s tem sprijaznila in se z drugimi mnenji nisem obremenjevala. S tem, kaj mislijo o meni drugi, se nisem več ukvarjala in sama pri sebi sem sprejela svojo drugačnost. Upam, da drugi tega ne doživljajo in želim si, da bi bilo zmerjanja manj, saj je vseeno, katere vere, narodnosti ali rase si.

Aleksandra, dijakinja Srednje zdravstvene šole Ljubljana

"Vseeno je, katere vere, narodnosti ali rase si."

Nepovabljeni gost

IZR. PROF. DR. JADRANKA STRIČEVIČ

Na Univerzo v Mariboru, Fakulteto za zdravstvene vede je pred kratkim prišla lisica, in to prava.

Nihče ne ve, kako je prišla, očitno je zašla. »Mislim, da je v mojo pisarno vstopila čisto po naključju, ko sem za trenutek zapustila pisarno in pustila odprta vrata, in sem se lisice sprva malce prestrašila, saj sem mislila, da imam privid, pa tudi sodelavci so informacijo, da je žival v moji pisarni, najprej vzeli za šalo. Saj smo vendar humanitarna ustanova, ki dovoljuje vstop tudi živalim. No, prvič je to bila lisica.« Zaradi previdnosti sem sodelavce vseeno prosila, naj do prihoda gasilcev ne odpirajo vrat moje pisarne V tem kratkem času jo je lisica pošteno »obdelala«, saj je verjetno iskala izhod.

»Lov« na prestrašeno lisico je trajal kar nekaj časa, nakar so jo iz fakultete odpeljali in kaj kmalu izpustili v gozd. »V moji pisarni je pojedla palačinke, ki so slučajno bile na mizi, ob prijetju pa so gasilci ugotovili še, da si je lažje poškodovala tačke, ko je skakala po črepinjah razbitih stvari, ki jih je pometala s polic. Lisica, ki je z »nami preživela« kakšni dve uri, je bila relativno mlada in ni kazala nobenih znakov agresije. Pri nas ji ni bilo težko. V pisarni je našla hrano, zato me ne bi presenetilo, če bi se tja še vrnila,« sem hudomušno razmišljala na poti domov.

Zaradi dobrega stanja so lisico vrnili v njeno naravno okolje. »Izpustili jo bomo v gozd, ki je v bližini mesta. Možno je, da ima tam brlog,« je pojasnjeval gasilec. »Tak prizor sicer ni običajen, pa tudi nevaren ne,« je povedal. Lisice so namreč redno cepljene proti steklini, zato ne predstavljajo večje nevarnosti.

Šele doma je nenavadnost dogodka prišla za mano. Spomnila sem se dialoga med lisico in Malim princem:

»Za 'udomačitev' je potreben čas ...

Lisica je obmolknila in dolgo zrla v Malega princa. Nato reče: Prosim te, ... udomači me!

– Rad bi, odgovori Mali princ, vendar nimam veliko časa. Moram najti prijatelje in še marsikaj spoznati.

– Spoznaš samo to, kar udomačiš. Ljudje si več ne vzamejo časa, da bi kar koli spoznali. Pri trgovcih kupujejo že narejene izdelke. Ker pa ne obstajajo trgovci, ki bi prodajali prijatelje, ljudje nimajo več prijateljev. Če želiš prijatelja, me udomači!

– Kako? vpraša Mali princ.

– Treba je biti zelo potrpežljiv. Najprej boš sedel v travi bolj stran od mene kot sedaj. Pogledala te bom od strani in ti ne boš rekel ničesar. Kajti besede so izvir nesporazumov. Toda vsak dan boš lahko sedel malo bližje ...« (Antoine de Saint-Exupery: Mali princ)

Dogodek je bil navdih za pesem:

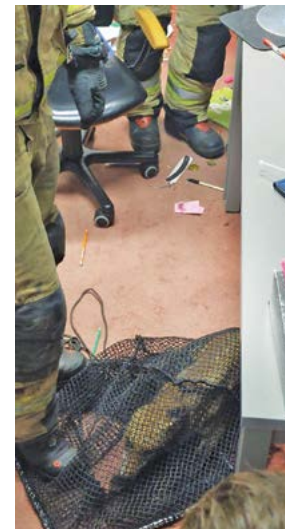
*Kaj sporočaš mi lisica,
ki ti blizu je resnica;
si povabila se sama
ali te je poslala mama.*

*Te zanima tale študij,
bi pomagala ljudem,
saj te srečanje je tukaj
pripeljalo v moj objem.*

*Ali si samo hotela,
da prepričaš se še ti,
da na šoli ni piščancev,
so pa novi doktorji.*

*Nič ne boj se, če je tole
zate le bila norost,
vedi, da je čudno zrastle
še med nama neki most.*

*Kar uživaj v svojem gozdu
in ne daj se več uloviti,
kajti človek se od tebe
žal ne bo dal ukrotiti.*

Spoštovani člani,

če še ne prejimate aktualnih e-novic Zbornice – Zveze, se na njih naročite na email: clanarina@zbornica-zveza.si. Spremljajte nas tudi na Facebooku: www.facebook.com/zbornica.zveza/ Zbornica – Zveza

Zakaj je dobro biti član / članica Zbornice – Zveze

UGODNOSTI ČLANSTVA

- Svojim članom vodimo pregledno, uporabniku prijazno osebno mapo (portfolio) strokovnih izpopolnjevanj in izobraževanj.
- Strokovna izobraževanja so v organizaciji Zbornice – Zveze ter regijskih društev in strokovnih sekcij za člane najmanj 50 % ugodnejša.
- Naši člani dobijo brezplačno glasilo Utrip v tiskani ali elektronski obliki.
- Z e-novicami vas bomo sproti obveščali o izobraževanjih in aktualnem dogajanju v zdravstveni in babiški negi.
- Člani lahko enkrat letno zaprosijo za sredstva iz sklada za izobraževanje, in sicer tako za kotizacije za strokovna izobraževanja kot za šolnine na vseh ravneh.
- Odvisno od trenutne ponudbe zunanjih partnerjev, ki jo nenehno dopolnjujemo, naši člani lahko izkoristijo številne zanimive ugodnosti.
- Članom omogočamo aktivnejše vključevanje v raziskovalne mednarodne in domače projekte.
- Svetujemo vam pri strokovnih vprašanjih, ki se vam porajajo na delovnem mestu. Kot člani ste upravičeni do brezplačnih strokovnih mnenj in odgovorov.
- Regijska strokovna društva skrbijo za strokovni in osebni razvoj svojih članov z organizacijo različnih strokovnih izobraževanj, strokovnih ekskurzij ter organizacijo kulturnih, športnih in drugih zanimivih dejavnosti ...
- Ob včlanitvi vsak član prejme knjižici Profesionalna podoba izvajalcev zdravstvene in babiške nege ter oskrbe ter Kodeks etike v zdravstveni negi in oskrbi Slovenije in Kodeks etike za babice Slovenije ter simbolično darilo.
- Posebnih ugodnosti so deležni tudi študenti, člani Zbornice – Zveze, do 26. leta starosti.

DELITEV ČLANARINE

45 %

REGIJSKA STROKOVNA DRUŠTVA

5 %

SKLAD ZA IZOBRAŽEVANJE
ZBORNICE – ZVEZE

V letu 2023 je bilo
iz sklada za izobraževanje
članicam in članom razdeljenih
134.457,53 eur.

50 %

DELOVANJE ZBORNICE – ZVEZE

Ko se dan k večeru nagiba ...

JOŽE LAVRINEC

Staro reklo pravi, da lahko starosti ubežiš edino s prezgodnjim objemom smrti. Čeprav še vedno zelo resnično, dandanes zveni malce neusmiljeno in trdo in je popolnoma skregano z nenehnim hlastanjem povprečnega sodobnika, ki je pripravljen celo poškodovati svoje telo za mladosten videz in obljubo večne mladosti. A kaj, ko je v naravo slehernega življenja zapisano nenehno staranje, ki se začne takoj ob spočetju in zaključí s smrtjo posameznika.

V zadnjih dvesto letih človekovega obstoja se je marsikaj spremenilo. Izboljšale so se higienske navade, hrana je dostopnejša in kakovostnejša, predvsem pa je bolj pestra; napredek v preventivi in terapiji številnih obolenj ni kar tako ... Vse to in seveda še številni drugi dejavniki omogočajo, da lahko pričakujemo dokaj visoko življenjsko dobo. Toda želeli bi še več, predvsem pa vsaj malo pokukati preko meja danes dosegljivega.

Staranje? Zakaj se vsa živa bitja starajo? Je mogoče staranje preprečiti ali vsaj upočasniti? Veliko vprašanj, še več odgovorov, vsi načeloma pravilni, nobeden popolnoma univerzalen. Če poskušamo ponovno, potem je staranje progresivni in časovno odvisni proces izgubljanja življenjskih funkcij s sočasnimi večanjem verjetnosti smrti. Medtem ko izgubo nekaterih funkcij lahko predvidimo (npr. izgubo zmožnosti zanositve v času menopavze), so druge bolj zahrbtno in nepredvidljive. Ena takšnih sprememb je denimo počasno manjšanje volumna možganske mase s posledičnim zmanjševanjem kognitivnih sposobnosti ali pa počasno upadanje mišične mase z nastankom krhkosti. Puhlice o lepi starosti so pogoste, a kaj, ko so izzivi in resnične težave, s katerimi se starostniki vsakodnevno srečujejo, zvezda stalnica njihovega življenja. No in potem nas demografski kazalci že vse od šestdesetih let prejšnjega stoletja postavijo med starajočo se družbo: med nami namreč živi več ljudi, starejših od 75 let, kakor pa mlajših od 20! Tako nas zatožijo podatki statističnega urada Slovenije.

Nepreglednim nizom teorij staranja se ob bok postavlja enotni fokus raziskav, ki se namesto v podaljševanje življenjskega cikla osredotoča v bolj kakovostno in zdravo življenje tudi v obdobju starosti. Verjetno ni naključje, da se prav vse osredotočajo na eno od osnovnih potreb: na prehranjevanje in pitje. Tu nam že najbolj osnovno znanje sporoča, da je primerena prehrana v slehernem življenjskem obdobju tista, ki krepi zdravje ter preprečuje različna obolenja.

Osnovna načela zdrave prehrane so nam znana: pestra, uravnotežena prehrana s pretežno rastlinskimi viri in dovolj vode. Ne, tu ni nič novega; vse bolj ali manj poznavno, tu ni dileme. S staranjem se v telesu dogajajo številne spremembe, večinoma ne vedno na bolje. Povsem logično je, da se sočasno spreminjajo tudi hranilne potrebe organizma. Logično, odrasla oseba po 65. letu starosti potrebuje popolnoma drugačno količino hranil, kakor odrasla oseba se bitje v rosnih mladosti. Celo več, povprečna oseba po 65. letu starosti potrebuje čisto drugačen hranilni vnos, kakor le nekaj let mlajša oseba. V primerjavi s tistimi, ki šele stopajo na pot starostnikov, potrebuje nekoliko nižji energijski, vendar zato hranilno bogatejši vnos. Tu pa pogosto nastopijo specifične

težave: veliko starostnikov preprosto ni sposobnih zadostiti tem zahtevam.

Že povsem fiziološka izguba puste mišične mase, ki se razvija zaradi sarkopenije, močno vpliva na splošno zdravje starostnika. Izguba mišičnine in nekoliko manjši obseg posameznih organov povzročita zmanjšanje bazalnih energijskih potreb. Pri marsikom pretežno sedeč (ali celo ležeč) življenjski slog dodatno pospešuje izgubljanje mišičnine, s tem pa narašča tveganje za krhkost in obilico dodatnih težav.

Pogosto pozabljam, da so mišice glavno skladišče rezervnih aminokislin, od katerih sta odvisna tako imunski odziv kakor akutna faza obnove telesnih beljakovin in tkiv v času bolezni in stresa. Zato starostniki z izraženo sarkopenijo pogosteje obolevajo za različnimi okužbami, počasneje okrevajo po težkih obolenjih; pri njih tudi hitreje nastajajo poškodbe zaradi pritiska, celjenje ran je slabše in počasnejše.

Ker se sočasno z izgubo mišične mase le-ta nadomešča z maščevjem, se s starostjo spremeni tudi telesna silhueta. No, ljudje, ki so leta in leta svojega življenja gojili sedeč življenjski slog in pogosto pojedli kakšen grizljaj preveč, lahko razvijejo celo t. i. sarkopenično debelost (izrazito kopičenje abdominalnega maščevja in tanke, mlahave okončine). Nič dobrega ... le ob morebitnem razvoju poškodbe ali kakšnega obolenja nekaj zapletov več, še daljše okrevanje in seveda nekaj več težav pri zdravstveni negi.

Še nekaj sprememb v telesni sestavi beležimo s staranjem. Ker se odstotek mišične mase počasi zmanjšuje, se sočasno zmanjšujeta tudi odstotek telesne tekočine (zato so starostniki v večjem tveganju za nastanek dehidracije) in kostna masa.

Seveda to niso vse spremembe, ki vplivajo na prehrano in kakovost življenja. S staranjem se močno spremeni tudi delovanje celotne prebavne cevi. Opažamo težave z grizenjem in žvečenjem, pogoste so motnje požiranja. Želodčna sluznica je tanjša in zato ni zadostnega izločanja želodčne kisline, to pa vodi v slabši izkoristek vitamina B12, folatov, železa in kalcija. Različni razlogi privedejo do slabšega izkoristka beljakovin, včasih celo maščob. Ob nezadostnem uživanju prehranskih vlaknin in morebitnem dodatnem zdravljenju z antibiotiki se spremeni mikrobiota, predvsem na račun pestrosti. Starostno »osiromašena« mikrobiota pa je statistično povezana s slabšim zdravstvenim stanjem.

Če potegnemo črto pod opisanimi spremembami, potem lahko samo ponovimo že znano, da starejši odrasli v primerjavi z mlajšimi potrebujejo manj energije, toda več ključnih hranil.

Tako znašajo osnovne energijske potrebe starostnikov do 65 let po 32 kcal/kg telesne teže ter pri starostnikih po 65. letu starosti po 30 kcal/kg telesne teže. Žal pri številnih starostnikih padejo izračunane energijske potrebe na 1600 kcal in celo manj, kar sproži številne izzive pri zagotavljanju vseh potrebnih hranil. Sočasno je treba zagotoviti najmanj 130 g ogljikovih hidratov dnevno, to je količina, ki zagotovi dovolj glukoze za normalno delovanje možganov, očesne mrežnice (ki je v starosti pogosto že prizadeta zaradi aterosklerotičnih procesov) in ledvic, ki so ravno tako bolj ali manj prizadete.

Na listi ključnih hranil v starosti so beljakovine na prvem mestu! V zadnjih letih se je uveljavilo priporočilo, naj bo povprečen dnevni vnos beljakovin nekje med 1,0 do 1,2 g na kg telesne mase dnevno (tako denimo znaša za moškega, težkega 80 kg, priporočen dnevni vnos od 80 g do 96 g beljakovin). Beljakovine poskušamo enakomerno porazdeliti na vse tri glavne obroke, zato naj jih bo v vsakem glavnem obroku 20 do 30 g. Če je le mogoče, naj obrok vsebuje od 2,5 do 2,8 g aminokislinske levicin. To najlažje dosežemo tako, da v obroke vključimo z levicinom bogate beljakovinske vire, kot so mleko in mlečni izdelki, ribe, jajca, perutninsko meso, arašidi, mandlji, a tudi ovseni kosmiči in pšenični kalčki.

Pri telesno aktivnih starostnikih ter pri starostnikih, ki so v tveganju za nastanek poškodb zaradi pritiska ali so le-te že nastale, je priporočeni dnevni vnos beljakovin še nekoliko višji in znaša od 1,2 do 1,5 g/kg telesne mase na dan. Meso, perutnina, ribe, jajca in mlečni izdelki imajo prednost pri izbiri beljakovinskih živil za starostnike – ne le zaradi lažjega zagotavljanja zadostne količine beljakovin v čim manjšem volumnu – ta živila so načeloma tudi bolj okusna ter vir vitamina B12. Sodobno ter »politično bolj korektno« prehranjevanje se osredotoča v vegetarijanstvo. Seveda je to tudi možno, a je v tem primeru zaradi boljše aminokislinske sestave hrane nujno treba kombinirati stročnice z žitnimi izdelki!

In ravno vitamin B12 ali ciankobalamin je naslednje ključno hranilo. Zaradi nekoliko slabšega izločanja želodčne kisline je njegov izkoristek pri starostnikih kompromitiran. Pomanjkanje tega vitamina je povezano z večjim tveganjem za razvoj nevroloških težav in slabšo kostno gostoto. Zavedati se moramo, da so prehranski viri vitamina B12 izključno živila živalskega porekla. Ob večjem pomanjkanju ali ob vegetarijanskem življenjskem slogu je treba vitamin B12 nadomeščati s kakovostnimi preparati.

Poseben pomen v prehrani starostnika imajo tudi prehranske vlaknine. S staranjem se peristaltika upočasnjuje, zato je prehrana, bogata s prehranskimi vlakninami, ključnega pomena v preventivi neprijetnosti, kakršen je denimo kolorektalni rak. Poleg tega so prehranske vlaknine pomembne pri preprečevanju srčno-žilnih obolenj ter sladkorne bolezni tipa 2. Ker so prehranske vlaknine hrana za našo mikrobioto, bi morali za vzdrževanje pestrosti posegati po čim bolj različnih prehranskih virih. Tu pa seveda nastane težava! Moteno grizenje in žvečenje po tistem »prisilita« starostnika, da se izogiba hrani, ki jo je treba dlje ali močno žvečiti. Številne diete – terapevtske in modne – pa nabor prehranskih virov še dodatno omejuje. Za zagotavljanje priporočenega 30-gramskega vnosa vlaknin je nujna čim večja pestrost prehrane ter zmožnost manipulacije s kulinaričnimi tehnikami.

Med ključna hranila v starosti spada tudi vitamin D. A ker so prehranski viri le skromni in ker v starosti z osonečenjem kože nastaja manj tega vitamina, ga je običajno treba dodajati s kakovostnimi preparati, seveda po presoji lečečega zdravnika.

Tveganje za nastanek dehidracije je zaradi izgubljenega občutka žeje, zmanjšanih rezerv tekočine v telesu in morebitnem previsokem vnosu natrija, izredno veliko. Da se temu izognemo, kar v startu predpišemo po osem (8) kozarcev tekočine dnevno ter če je le mogoče, tudi nadzorujemo zaužitje.

Ostane nam še natrij, zelo pomemben elektrolit, brez katerega številne funkcije organizma ne bi potekale normalno. Čeprav v obliki kuhinjske soli veliko pripomore k večji okusnosti hrane, ga vseeno ne moremo dodajati z »veliko zajemalko«! Vzdrževanje natrija na normalnem prehranskem vnosu (okoli 6 gramov soli dnevno) je ključno v preventivi obolenj srca in ožilja ter varovanju ledvične funkcije. Ker pa le okusna hrana obljublja kolikor toliko normalen prehranski vnos vseh ključnih hranil, pride v poštev začinjanje jedi z domačimi zelišči in različnimi začimbami.

Toda navsezadnje je pestra in kakovostna prehrana, ki zagotavlja optimalne količine vseh ključnih hranil, še vedno samo del zdravega življenjskega sloga. Za zdravo in kakovostno starost se je treba osredotočiti tudi na vsakemu posamezniku prilagojeno telesno dejavnost.

Viri:

- Faisal, S., 2023. Ageing and nutrition. *NHD Magazine*, 181, pp. 34-35.
 Myers, M., 2022. Nutrition and ageing. *NHD magazine*, 1, pp. 19-22.
 Volkert, D., Beck, A.M., Cederholm, T. in sod., 2022. ESPEN practical guideline: Clinical nutrition and hydration in geriatrics. *Clinical Nutrition*, 41, pp. 958-989.

										REVILJA UTRIP	ŽENSKA, KI IGRA NA SAKSO- FON	CEVČICA ZA KE- MIJSKE POIZKUSE	RUDAR (ZASAV- SKO)	RIMSKI CESAR	SKUPINA ALI SISTEM CEVI	TISKAR- SKA MREŽA
										ODSEK, PREDEL						
										JAMA ZA SHRANJE- VANJE AFNA		1				
										GRŠKI FILOZOF IZ MALOSA						
										DESKI PODOBNO PLOVILO Z VESLOM				VENO TAUFER IZKLJU- ČITEV EL. TOKA		
										OTO VRHOVNIK			VPREŽNI DROG PRI VOZU LAURENCE OLIVIER	2		
										NEKD. AVS. SMUČAR- SKI SKAKALEC (ANDREAS)						
										KOPNO SREDI MORJA PUSTNO PECIVO				SEČNINA	PODOČNIK PRI PRAŠČU	
AVTOR: KDOR MESA CRKE	ČRNSKA DUHOVNA PESEM	GRM Z RDEČIMI PLODOVI	ORNA ZEMLJE	SPREDNJA STRAN KOVANCA	DANIEL DEFOE	VELIKA AZIJSKA DRŽAVA	ITALI- JANSKA FILMSKA IGRALKA	BARVILO ZA LASE GL. MESTO SAMOE			VIR SVETLOBE NAS IGRALEC (NIKO)					
ITALI- JANSKI GRADITELJ GODAL				4					5	VISOKE VZPETINE SPORTNO MOSTVO	3					
SODNI POSTOPEK NA SODIŠČU																
ANGL. IGRALEC (ERIC)					RIBIŠKA LADJA Z MREŽAMI GRAFIČNI POKLIC	10					JOHN ADAMS SKUPEK MREŽ					
GRŠKA CRKA			GORSKI HRBET RUSKI PESNIK (JOSIF)		6			HR. OPER. PEVEC (JOSIP) POVE- SENJE			7					
SLEPILO, VARLJIVO UPANJE							GOROVJE V SRED. AZIJI SODARSKO ORODJE	8				FILMSKI IGRALEC NEESON	ROPARSKI DELFIN			
GRŠKI KMET BREZ IMETJA				SPORTNI PREMET PROSTO OTILJA (KRAJŠE)					IVAN MINATTI	DEL OBRAZA NAD OČMI INTERNET (ZARG.)		11				
UBEZNIK IZPOD TURŠKE OKUPA- CIJE						ANGL. REŽISER (JOHN)					BUKOV PLOD NIKO ROBAVS					
PRISTA- NIŠČE NA HONSUUU						ŽLEBASTA STREŠNA OPEKA										
IZDELO- VALEC LANU					9	GRŠKI OTOK V KIKLADIH			STRAH PRED NASTO- POM							

avtor: Marko Drešček

OZNAČE- NE CRKE RAZPORE- DITE V LIK	1	2	3	4	5	1	6	5	7	1	2	3	4
				8	9	2	10	2	11	4			

Pena za najnežnejšo intimno nego

Intimna pena **Natura Femina** iz Tosame je dobitna kombinacija za naš intimni predel. Lahka kremasta struktura pene je idealna za blago vsakodnevno nego in umivanje, hkrati pa ohranja naravno pH-vrednost kože in sluznice. Vsebuje izvleček korenine belega sleza, ki blaži draženje, deluje preventivno in zmanjšuje rdečico na koži. Hidrolizirani pšenični proteini poskrbijo za blagodejni učinek in ustvarijo zaščitni sloj, ki varuje pred izsušitvijo. Vsebuje tudi mlečno kislino, ki ohranja kisloto okolje intimnega predela in istočasno naravno vlaži.

Pravilne rešitve - geslo nagradne križanke nam posredujejte do 20. marca na naslov Zbornica - Zveza, Ob železnici 30 A, 1000 Ljubljana ali po e-pošti na naslov clanarina@zbornica-zveza.si in izžrebali bomo 6 nagrajencev. Med pravilnimi rešitvami bomo izžrebali 6 nagrad, ki jih prispeva Tosama d. o. o. Vrednost dveh prvih nagrad predstavlja storitev ali izdelek v okvirni vrednosti 30,00 evrov za posamezno nagrado, vrednost dveh drugih nagrad predstavlja storitev ali izdelek v okvirni vrednosti 20,00 evrov za posamezno nagrado, vrednost tretje nagrade pa predstavlja storitev ali izdelek v okvirni vrednosti 10,00 evrov.

KUPON UGODNOSTI

10 % POPUSTA NA CELOTEN NAKUP

15 % POPUSTA NA IZDELKE VIVAMEL

15 % POPUSTA NA VSE HIGIENSKE VLOŽKE IN TAMPONE

POSLOVALNICE

VIR
Šaranovičeva cesta 35, Domžale, ob tovarni

LJUBLJANA
Ameriška ulica 13, BTC City, Dvorana A - visoko prtiličje

MARIBOR
Jezdarska ulica 4, 2000 Maribor, na Taboru

CELJE
Ljubljanska cesta 10, 3000 Celje, vhod v center mesta

KOPER
Pristaniška ulica 19, 6000 Koper, nasproti tržnice

IZOLA
Ljubljanska ulica 1, 6310 Izola, na tržnici

Pomoč po telefonu: **01 77 77 380**

www.tosamashop.si

KUPON 10%

3 838985 899213

KUPON 15%

3 838985 899220

Nagrajenske nagradne križanke
Tosame d. o. o. decembrske in januarske številke Utripa so:

Antonija Balkovec, 8340 Črnomelj
Tonka Balov, 6280 Ankaran
Marija Vevar, 4204 Golnik
Maja Vodovnik, 2204 Miklavž
Maša Romšk, 1431 Dol pri Hrastniku
Marta Jordan, 2580 Idrija

Geslo oziroma pravilna rešitev nagradne križanke se glasi

TOSAMINIH STO LET.

Obvestilo za vse diplomirane medicinske sestre in diplomirane zdravstvenike, ki imajo specialna znanja s področja zdravstvene nege pacienta z motnjami uriniranja in so bili v nacionalni register specialnih znanj vpisani pred tremi ali več leti: v letu 2024 (predvidoma v maju ali juniju) bo organizirano enodnevno strokovno izobraževanje v namen obnovitve in s tem podaljšanje veljavnosti pridobljenih specialnih znanj s področja zdravstvene nege pacienta z motnjami uriniranja.

Spoštovani,

v letu 2024 (predvidoma v maju ali juniju) bo organizirano enodnevno strokovno izobraževanje v namen obnovitve in s tem podaljšanje veljavnosti pridobljenih specialnih znanj s področja zdravstvene nege pacienta z motnjami uriniranja.

Ob prejšnjih strokovnih izobraževanjih iz omenjene teme še ni bilo treba določiti veljavnosti omenjenih specialnih znanj. Od leta 2022 pa je po navodilu Zbornice – Zveze določena veljavnost le-teh, in sicer (za zdaj) 7 let, v prihodnje pričakujemo, da se bo ta doba veljavnosti skrajšala.

Zato prosim vse, ki ste se izobraževanja za specialna znanja udeležili pred tremi leti ali več, da se udeležite obnovitvenega enodnevnega strokovnega srečanja.

Program izobraževanja je še v delu, sestavljen bo iz teoretičnega dela in učnih delavnic, lokacija bo znana, ko bo znan tudi točen termin in bo program dokončno sestavljen.

Vljudno prosim vse, da spremljate obvestila na spletni strani Z-Z, v Utripu in spletni strani Sekcije MS in ZT v rehabilitaciji in zdraviliški dejavnosti.

Predsednica Sekcije MS in ZT v rehabilitaciji in zdraviliški dejavnosti: Maja Vrabič

E-naslov: vrabic.maja@gmail.com oz. sekcija-rehabilitacija@zbornica-zveza.si

ORGANIZATOR	TEMA SREČANJA	DATUM, KRAJ, LOKACIJA DOGODKA IN REGISTRACIJA	PROGRAM IZOBRAŽEVANJA
 DMSBZT Maribor	TIMSKI PRISTOP PRI RESOCIALIZACIJI PACIENTA NA ENOTI ZA FORENZIČNO PSIHIATRIJO, ZAPOSLENI NA ODDELKU ZA FORENZIČNO PSIHIATRIJO UKC MARIBOR Nadaljnja obravnava stanovalca na varovanem oddelku socialno varstvenega zavoda, sodelavci zavoda Hrastovec	Četrtek, 15. februar 2024, od 16.00 do 19.00, prostori DMSBZT Maribor (Ul. Heroja Jevtiča 5, 2000 Maribor)	Program je v celoti objavljen na spletni strani društva: www.dmsbzt-mb.si
 DMSBZT Maribor	OBVEZNE VSEBINE: KAKOVOST IN VARNOST V ZDRAVSTVU	Petek, 16. februar 2024 s pričetkom ob 9. uri, prostori društva (Ulica heroja Jevtiča 5, Maribor)	Enodnevno strokovno izpopolnjevanje je namenjeno zaposlenim v zdravstveni in babiški negi ter oskrbi. Več o programu preberite na spletni strani društva: www.dmsbzt-mb.si
 DMSBZT Maribor v sodelovanju z zaposlenimi v ZN UKC Maribor	Kompetenčni center: NOVOSTI NA PODROČJU OBVLADOVANJA ŽILNIH DOSTOPOV, PRIPRAVE IN APLIKACIJE PARENTERALNE TERAPIJE TER PRI ODVZEMU KRVI ZA LABORATORIJSKE PREISKAVE (Delavnica v dveh delih 22. 2. In 7. 3. 2024)	Četrtek, 22. februar in četrtek, 7. marec 2024, od 16.00 do 19.00, prostori DMSBZT Maribor (Ul. Heroja Jevtiča 5, 2000 Maribor)	Program je v celoti objavljen na spletni strani društva: www.dmsbzt-mb.si
 Sekcija medicinskih sester v promociji zdravja in zdravstveni vzgoji	KAKO "PRODATI" PREVENTIVO?	7. 3. 2024, Terme Šmarješke toplice, Šmarješke toplice 100 Registracija ob 8.00	Program je v celoti objavljen na spletni strani Zbornice - Zveze.
 DMSBZT Maribor v sodelovanju z zaposlenimi v ZN Klinike za ORL, kirurgijo glave in vratu UKC Maribor	Kompetenčni center: DIHANJE Dihalne kanile: menjava dihalne kanile (brez/s tesnilko), menjava dihalne kanile pri formirani dolgotrajni stomi, namestitev in čiščenje govorne kanile, odstranitev dihalne kanile, preveza/priprave dihalne kanile, opazovanje dihanja, dokumentiranje, zdr. vzgoja	Četrtek, 14. marec 2024, od 16.00 do 19.00, prostori DMSBZT Maribor (Ul. Heroja Jevtiča 5, 2000 Maribor)	Program je v celoti objavljen na spletni strani društva: www.dmsbzt-mb.si
 DMSBZT Maribor	OBVEZNE VSEBINE: POKLICNA ETIKA IN ZAKONODAJA S PODROČJA ZDRAVSTVA	Petek, 15. marec 2024, prostori DMSBZT Maribor (Ul. Heroja Jevtiča 5, 2000 Maribor)	Enodnevno strokovno izpopolnjevanje je namenjeno zaposlenim v zdravstveni in babiški negi ter oskrbi. Več o programu preberite na spletni strani društva: www.dmsbzt-mb.si

ORGANIZATOR	TEMA SREČANJA	DATUM, KRAJ, LOKACIJA DOGODKA IN REGISTRACIJA	PROGRAM IZOBRAŽEVANJA	
	Sekcija medicinskih sester in zdravstvenih tehnikov v kirurgiji	POMEMBNOST PREPOZNAVANJA NUJNIH STANJ V KIRURŠKI ZDRAVSTVENI NEGI	21. in 22. 3. 2024, HOTEL THERMANA, PARK LAŠKO	Program izobraževanja z učnimi delavnicama je namenjen zdravstvenim delavcem, ki pri svojem strokovnem delu potrebujejo znanja iz nujnih stanj kirurškega področja zdravstvene nege.
	Sekcija medicinskih sester in zdravstvenih tehnikov v rehabilitaciji in zdraviliški dejavnosti pri Zbornici - Zvezi v sodelovanju z URI Soča	ZDRAVSTVENA NEGA V REHABILITACIJI PACIENTA PO AMPUTACIJI UDA	Četrtek, 21. 3. 2024 URI Soča, Vrtnica, 4. nad., Linhartova 51, Ljubljana Registracija udeležencev 7.45 - 8.45	Program izobraževanja je objavljen na spletni strani Zbornice - Zveze.
	DMSBZT Maribor	POMEN HORMONOV ZA ŽIVLJENJE-ODPOVED NADLEDVIČNIH ŽLEZ, Tatjana Šopinger Lipovnik, dipl. m. s. IZGORELOST - SKRITO BREME SODOBNEGA ŽIVLJENJA, Vesna Turnšek, dipl. m. s.	Četrtek, 21. marec 2024, od 16.00 do 19.00, prostori DMSBZT Maribor (Ul. Heroja Jevtiča 5, 2000 Maribor)	Program je v celoti objavljen na spletni strani društva: www.dmsbzt-mb.si
	Sekcija medicinskih sester in zdravstvenih tehnikov v oftalmologiji	ZDRAVSTVENA NEGA OFTALMOLOŠKEGA PACIENTA, OD OTROKA DO STAROSTNIKA	Petek, 22. 3. 2024 v Four points, pot za Brdom 4, Ljubljana Registracija: 7.15 - 8.15	Program strokovnega izobraževanja bo v celoti objavljen na spletni strani Zbornice - Zveze: www.zbornica-zveza.si
 	DMSBZT Maribor v sodelovanju s Sekcijo reševalcev v zdravstvu pri Zbornici - Zvezi	OBVEZNE VSEBINE: TEMELJNI POSTOPKI OŽIVLJANJA z vključenim AED	Torek, 26. marec 2024 s pričetkom ob 8. uri, prostori DMSBZT Maribor (Ulica heroja Jevtiča 5, Maribor)	Enodnevno strokovno izpopolnjevanje z učnimi delavnicami je namenjeno zaposlenim v zdravstveni in babiški negi. Število udeležencev je omejeno na 35. Več o programu preberite na spletni strani društva: www.dmsbzt-mb.si
	DMSBZT Maribor	NEZNANKE PRI CEPLJENJU PROTI NALEZLJIVIM BOLEZNIM Saša Fras dipl. m. s. Nacionalni inštitut za javno zdravje, OE Maribor	Četrtek, 28. marec 2024, od 16.00 do 19.00, prostori DMSBZT Maribor (Ul. Heroja Jevtiča 5, 2000 Maribor)	Program je v celoti objavljen na spletni strani društva: www.dmsbzt-mb.si
	Zbornica - Zveza, Sekcija MS in ZT v dermatovenerologiji	DERMATOVENEROLOGIJA V SLOVENIJI DANES - sodobni pristopi in izzivi Izobraževanje je namenjeno vsem zaposlenim v zdravstveni negi.	Petek, 5. in sobota, 6. 4. 2024, v Rimskih Toplicah (Rimske Terme) Pričetek ob 9.00 uri, registracija udeležencev od 8.00 do 8.50. ure	Program izobraževanja je objavljen na spletni strani Zbornice - Zveze, www.zbornica-zveza.si
	Sekcija medicinskih sester v enterostomalni terapiji	"KOMPLEKSNOŠT MULTIDISCIPLINARNE OBRAVNAVE V ENTEROSTOMALNI TERAPIJI - RANE, INKONTINENCA, STOME"	Petek, 19. in sobota, 20. aprila 2024 v Termah Zreče, Zreče	Program je namenjen dipl. m. s., dipl. zn., sms, TZN in zajema strokovne vsebine s področja ZN in oskrbe ran, inkontinence, stom ter novosti na teh področjih; potekala bo učna delavnica o oskrbi dihalnih stom
	Sekcija medicinskih sester in zdravstvenih tehnikov v rehabilitaciji in zdraviliški dejavnosti	ZDRAVSTVENA NEGA PACIENTA Z MOTNJAMI URINIRANJA - strokovno izobraževanje za obnovitev in podaljšanje veljavnosti že pridobljenih specialnih znanj	Četrtek, 16. in petek, 17. 5. 2024 Dvorana Vivat - Hotel Vita - Terme Dobrna Registracija udeležencev: 7.00 - 7.45	Program izobraževanja bo objavljen na spletni strani Zbornice - Zveze.
 	Univerzitetni klinični center Ljubljana v sodelovanju z Zbornico - Zvezo Sekcija medicinskih sester in zdravstvenih tehnikov v anesteziologiji, int. terapiji in transfuziologiji.	IZOBRAŽEVANJE ZA PRIDOBITEV SPECIALNIH ZNANJ S PODROČJA PERIFERNO UVEDENIH OSREDNJIH VENSkih KATETROV Z ULTRAZVOKOM	Termin izobraževanja: predviden pričetek izobraževanja jeseni 2024 - praviloma bo izobraževanje potekalo v več terminih. Lokacija izobraževanja: prostori UKC Ljubljana.	Program izobraževanja bo obsegal vsaj 150 ur v skladu s Pravilnikom o nacionalnem registru specialnih znanj v dejavnosti zdravstvene in babiške nege. Izobraževanje se zaključi po uspešno opravljenem teoretičnem in praktičnem delu izobraževanja z zaključnim praktičnim preverjanjem znanja.

Še več informacij o izobraževanju najdete na naši spletni strani www.zbornica-zveza.si/izobrazevanja/, do katere pridete tudi s QR kodo.

V skladu s 4. členom Statuta Zbornice zdravstvene in babiške nege Slovenije – Zveze strokovnih društev medicinskih sester, babic in zdravstvenih tehnikov Slovenije in
Pravilnikom o priznanjih Zbornice – Zveze ter sklepom Upravnega odbora s 36. redne seje, ki je potekala 17. 1. 2024, objavljamo

Zbornica – Zveza bo v letu 2024 podelila do deset zlatih znakov. Kandidatke/kandidate za zlati znak v skladu s *Pravilnikom o priznanjih Zbornice – Zveze* lahko predlagajo **posamezni člani Zbornice – Zveze z obvezno podporo** regijskega strokovnega društva, strokovne sekcije oziroma drugega organa ali delovnega telesa Zbornice – Zveze ter **regijska strokovna društva, strokovne sekcije in drugi organi** ter **delovna telesa** Zbornice – Zveze.

Kriteriji za podelitev zlatega znaka:

- uspešno poklicno delo na področju zdravstvene/babiške nege,
- kakovostno in učinkovito organizacijsko delo v dejavnosti zdravstvene/babiške nege,
- prispevek k uspešnemu uresničevanju programov zdravstvene/babiške nege in zdravstvenega varstva,
- prispevek k humanizaciji odnosov v zdravstvu,
- uspehi pri doseganju ciljev, uresničevanju ter uveljavljanju nalog Zbornice – Zveze,
- prispevek k izboljšanju zdravstvenega stanja prebivalstva,
- raziskovalno delo,
- pomembno publicistično delo,
- najmanj 20-letno obdobje dela na področju zdravstvene/babiške nege,
- neprekinjeno članstvo v Zbornici – Zvezi zadnjih 10 let.

Predloge za dobitnike zlatega znaka 2024 predlagatelj pripravi **na obrazcu »Predlog za podelitev ZLATEGA ZNAKA«**, ki je **dostopen** na spletni strani Zbornice – Zveze (www.zbornica-zveza.si), v rubriki pravni akti kot priloga *Pravilnika o priznanjih*.

V obrazec, ki je dostopen v Wordovem formatu, lahko predlagatelj vnašate obrazložitve in utemeljitve, ki niso več prostorsko omejene.

Predlog obrazca z lastnoročnim podpisom predlagatelja, **skupaj z življenjepisom** s priporočeno pošto pošljite na: **Zbornica – Zveza, Ob železnici 30a, 1000 Ljubljana, s pripisom »NE ODPIRAJ – Komisija za priznanja – zlati znak 2024«**.

Komisija za priznanja bo upoštevala le predloge, ki bodo ustrezali razpisnim pogojem in ki bodo na sedež Zbornice – Zveze prispeli **25. 3. 2024**. Če se predlog pošlje priporočeno po pošti, se za dan, ko Zbornica – Zveza prejme predlog, šteje dan oddaje na pošto.

PODELITEV ZLATIH ZNAKOV BO POTEKALA NA SLAVNOSTNI AKADEMII OB 12. MAJU – MEDNARODNEM DNEVU MEDICINSKIH SESTER IN 5. MAJU – MEDNARODNEM DNEVU BABIC.

Zbornica zdravstvene in babiške nege Slovenije – Zveza strokovnih društev medicinskih sester, babic in zdravstvenih tehnikov Slovenije ob mednarodnem dnevu medicinskih sester in babic

10. maja 2024 v Kongresnem centru na Brdu pri Kranju

organizira

19. Simpozij zdravstvene in babiške nege Slovenije z naslovom

»MEDICINSKE SESTRE IN BABICE – GONILNA MOČ ZDRAVSTVENEGA VARSTVA«

Vljudno vas vabimo na 19. simpozij, kjer boste tudi tokrat lahko prisluhnili odličnim strokovnjakom s področja zdravstvene nege in babištva, se seznanili z novostmi ter si z izmenjavo mnenj in izkušenj obogatili in osmislili svoje delo.

Več podrobnosti o simpoziju boste našli na naši spletni strani, kjer se boste lahko tudi prijavi www.zbornica-zveza.si/simpozij-2024